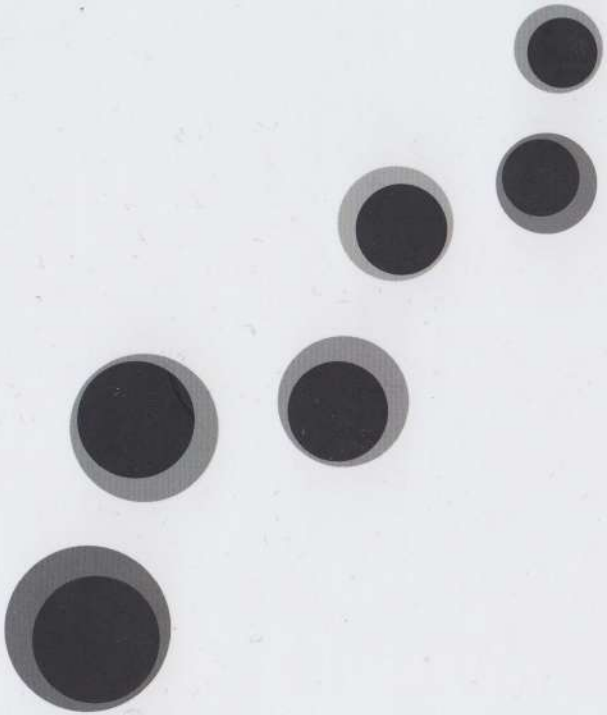

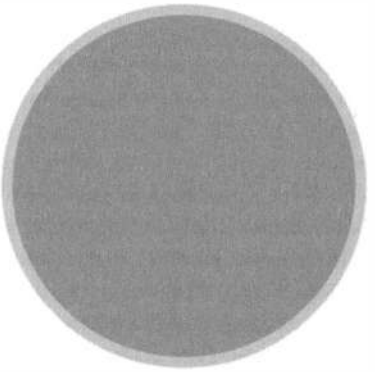
Körler Kıssası

GERT HOFMANN

JAGUAR

We are such stuff
As dreams are made on; and our little life
Is rounded with a sleep.

– *William Shakespeare*

Shakespeare'in *Fırtına*'sında Prospero, kızıyla birlikte on iki yıl yaşamak zorunda kaldığı adadan ayrılırken sihirli asasını ve kitaplarını gömer. Prospero'nun kayıp kitaplarından mahrum kalan insanlığın kendi rüyalarını (ütopya), kâbuslarını (distopya), hayallerini (fantastik) ve geleceğini (bilimkurgu) yazmaktan başka çaresi kalmamıştır artık.

GERT HOFMANN

1933'te Saksonya eyaletine bağlı Limbach'ta dünyaya geldi. 1948'de ailesiyle birlikte Leipzig'e taşındı. 1950'de Leipzig Üniversitesi'nde Roman ve Slav dilleri üzerine okumaya başladı. 1951'de Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nden Federal Almanya'ya, Freiburg'a göçtü. 1957'de, Henry James üzerine yazdığı bitirme teziyle mezun oldu. Yazarlık yaşamına radyo oyunları yazarak başladı. Freiburg Üniversitesi'nde bir yıl araştırma görevlisi olarak çalıştıktan sonra 1961'de Bristol'a taşındı ve burada Alman edebiyatı üzerine dersler verdi. Sonraki on yıl boyunca Avrupa ve ABD'de çeşitli üniversitelerde çalıştı. 1971'den 1980'e dek Avusturya'nın Klagenfurt şehrinde yaşadı, bu süre boyunca Ljubljana Üniversitesi'nde çalıştı. 1980'de Almanya'ya geri döndü, yazar olarak üretimlerinin çoğuna 80'li yıllarda imza attı. Gert Hofmann 1993'te felç geçirip hayatını kaybetti.

GÜL GÜRTUNCA

1980'de Edirne'de doğdu. 2000'de Cağaloğlu Anadolu Lisesi'nden, 2004'te ise İstanbul Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı'ndan mezun oldu. Bir süre son okumacı ve redaktör olarak çalıştıktan sonra çevirmenliğe başladı. *Merdivendeki Kadın* (Bernhard Schlink, Doğan Kitap, 2016), *Geceleri Sessizdir Tahran* (Shida Bazyar, Hep Kitap, 2016), *Jakob Von Gunten* (Robert Walser, Jaguar Kitap, 2019), *Leonardo da Vinci ve Kadınları* (Kia Vahland, Martı Yayınları, 2020) çevirilerinden bazılarıdır.

PROSPERO KİTAPLIĞI • 9

Kitabın Özgün Adı
Der Blindensturz

© Gert Hofmann, 1985
© Jaguar Kitap, 2022
Tüm hakları Jaguar Kitap'a aittir.

1. Baskı: Temmuz 2022
ISBN: 978-625-7027-29-8

Almanca Aslından Çeviren
© Gül Gürtunca

Editör
Berk Çetin

Dizi Kapak Tasarım
Orsolya Bercsek

Sayfa Tasarım
Hakan Güngör

Baskı-Cilt
Ana Basım Yayın San. Tic. A. Ş.
Sertifika No: 52729

JAGUAR KİTAP

Cemal Nadir Sk. No 16/77 Cağaloğlu / İstanbul
Tel: 0 212 522 94 22 Sertifika No: 27215
www.jaguarkitap.com iletisim@jaguarkitap.com

/jaguaryayinlari /jaguarkitap /jaguarkitap

KÖRLER KISSASI

GERT HOFMANN

Almanca Aslından Çeviren
Gül Gürtunca

I

Resmimizin yapılacağı gün –her zamanki gibi yeni bir gün işte!– samanlık kapısının vurulmasıyla uykudan uyanıyoruz. Hayır, kapıya içeriden değil dışarıdan, onlar tarafından vuruluyor.

Ne var, diye seslenirken uyanmakta güçlük çekiyoruz. Rüyadayız. Başımızda bulutlar, yeni sürülmüş uçsuz bucaksız bir tarlanın ortasındaki saban oyuğu içinde, bir yanımız toprağın altında, diğer yanımız üzerinde kalacak şekilde uzanıyoruz. Bir bacağımız toprağa batmış vaziyette, diğeri ise henüz dışarıda. Hâlâ gayet net hatırlayabildiğimiz iri ve yumuşak kar taneleri, hafif engebeli arazinin kıvrımlarını doldururken her şeyin üzeri örtülüyor: Otlar, pulluk, ağaçlar gibi, bizlerin çoktan el çektiği, ancak büyük olasılıkla halihazırda varlığını sürdürmekte olan tüm diğer nesneler de kara gömülüyor. Nihayet kar, son ana dek kapkara bir taş misali dimdik duran ikinci bacağımızın üzerini de örtüyor. İyi ki bitti, diye düşünüyor ve gömülüyoruz. Unutuluşumuz başlıyor. Ancak şimdi kapıyı çalarak bizi tekrar kendi yanlarına, yukarıya çekiyorlar. Evet, diye sesleniyor ve sürüne sürüne doğruluyoruz; bizi neden rahatsız ediyorsunuz?

Kapıya gelen kişi bizden sakin olmamızı istiyor ve kapıya yaklaşıp, Bugün resminiz yapılacak, unuttunuz mu yoksa? diye soruyor.

Resmimiz mi?

Evet.

Peki niye yapılacak?

Ancak kapıdaki adam nedenini bilmiyor.

Hayır, unutmadık, diye sesleniyor ve farelerle paylaştığımız samandan yatağımızda yuvarlanıyoruz.

İyi o zaman, diyor kapıdaki kişi, giyinip köy meydanına gelmeniz gerekiyor, vakit tamam.

Resmimiz yapılmadan önce hareket etmemiz gerekiyormuş. Isınmak amacıyla köyün içinde bir süre dolaşmak durumundaymışız.

Bu köyde mi? diye soruyor ve samanlığın zeminini yokluyoruz.

Evet, bu köyde.

Köyün adını soruyoruz.

Péde-Sainte-Anne.

Güneş doğmuş mu?

Hayır.

Peki, neden doğmamış? Doğmayacak mı?

Kapıyı çalan adam bunu da bilmiyor.

İyi de neden köyde dolaşmamız gerekiyor? diye soruyoruz.

Resmedilecek yürüyüş için alıştırma yapmamız gerektiğini söylüyor. Özellikle de düşmenin farklı biçimleri olan tökezleme ve devrilme için.

Demek öyle. Yani otururken resmedilmeyeceğiz?

Hayır, otururken değil, diyor kapıyı çalan adam.

O zaman yürürken, öyle mi?

Tökezlerken, düşerken ve haykırırken.

Haykırış için de alıştırma yapmamız gerekecek mi?

Bunu bilmiyor. Muhtemelen, diyor.

Bekle geliyoruz, diye sesleniyoruz.

Ağır ağır birbirimize tutunarak samandan yataklarımızdan kalkıp ayaklarımızın üzerinde duruyoruz. Sonra ellerimizle kendimizi ve yanımızda duran kişiyi yokluyoruz. Her ne kadar içimizden sadece biri konuşup diğerleri dinliyorsa da aslında kalabalığız. (Hepimiz adına sadece birimiz

konuşuyor, ama sonuçta herkes kendi acısını yine kendi çekiyor.) Sonra bedenlerimizi sıvazlıyoruz. Evet, çağdışıyız. Ve ölünceye dek öyle kalacağız. Ve işte şimdi birbirimizi daha iyi hatırlıyor, hatta detaylarına varıncaya kadar anımsıyoruz. Her şey, üzeri örtülenler bile gün yüzüne çıkıyor; çok korkuyoruz. İsimlerimizi, birbirimize nasıl hitap ettiğimizi dahi hatırlıyoruz. Ayrıca, başımız ve kollarımız ve asalarımızla algıladıklarımızdan yola çıkarsak, bu sabah diğerlerinin gözüne büyük olasılıkla şöyle görünüyoruz: Sırtımızda her yanından ot, saman ve kuş tüyü dökülen, kuşakları baldırlarımıza kadar inen (daha geçenlerde içimizden biri kendini böyle bir kuşakla astı) kalın, yün yeleklerimiz; başımızda yuvarlak, gözlerimize kadar inen başlıklarımız; ellerimizde ise kendi yaptığımız ve yürürken önümüze ne çıktığını ya da karşıdan ne geldiğini anlamak için zemini yokladığımız uzun asalarımız var. Tek eksiğimiz bir hortum ya da vakum. Üstelik o kadar uzun olmasına da gerek yok, böylece eğilmek zorunda kalmaksızın önümüzde duran şeyi tutup yüzümüze yakın bir noktaya kadar çekebilir ve kokusunu alabilirdik. Hem böyle bir hortumumuz olsa insanlar bizi uzaktan bile fark eder, karşıdan ne geldiğini görürlerdi. Evet, hortumlarımız olmalıydı, lakin yok. Onun yerine asalarımız ve omuzlarımıza attığımız dilenci torbalarımız var. Ve bir de geceleri sımsıkı sarındığımız, gündüzleriyse ikinci bir deri misali taşıdığımız, önümüzden arkamızdan sarkan çulumuz var. Sonra eğiliyor ve diz çökerek pabucumuzun birine ulaşıyoruz, derken ikincisini de bulup ayaklarımıza geçiriyoruz. Ve bacaklarımızla baldırlarımızı çaputlarla sarıp sarmalıyoruz. Sonra pelerinlerimizi giyiyoruz, daha doğrusu her birimiz diğerininkini giydiriyor. Bellejambe Ripolus'u giydiriyor; Ripolus, Oyukgöz'e yardım ediyor; biz Malente'nin pelerinini giydiriyoruz, Malente de giyinirken bize yardımcı oluyor. Baldırlarımıza kadar gelen bu pelerinler boynumuzdan

ilikli ve alt kısımları pek de iyi dikilmemiş, eteklerinden saçaklar sarkıyor. Bizi işte böyle resmedecekler, büyük bir resim olacak, çünkü kalabalığız, tam altı kişiyiz. Akşamdan üzerimizde kalan ne varsa –daldı, topraktı, samandı– hepsini yine yardımlaşarak üzerimizden silkeliyoruz. Birbirimizin yüzlerini yokluyoruz, çünkü yüzlerimizi de temizlemek istiyoruz. Bunu yaparken diğerinin burnunu, alnını, kirpiklerini yokluyor; uzunluklarını, yüksekliklerini, genişliklerini, şekillerindeki değişimi, tahribatı hissediyoruz. Kafamıza da bonelerimizi geçirip başlıklarımızı takıyoruz (şapka değil, aksi takdirde rüzgâr onları uçurur). Ancak bunu düşünmek istemiyoruz, zaten şu an pek önemi de yok, elimizde asalarımızla samanlığın kapısına doğru ağır ağır yaklaşıyoruz. O gün ilk toplu çabamızı gösterip, soluk soluğa kalmış vaziyette, önce yalnızca başlarımızla da olsa –dışarıdaki köy hayatına karışmak üzere– kapıyı açıyoruz. Sabah serinliği işte tam o noktada bizi bekliyor, yüzümüze çarpıyor. Öylece dikilip güneşin olduğunu varsaydığımız yöne doğru bakıyoruz. Evet, orada olmalı! Ve giysilerimizin kırışıklıkları düzelsin de iyi görünsünler diye sağ ve soldaki kapı kirişine sürtünüyor, ayaklarımızı hafif hafif yere vuruyoruz.

Önümüzde duran çocuk, Bunlar onlar mı? diye soruyor.

Kapıyı çalan adam, Evet onlar, diye yanıtlıyor.

Ve beni gerçekten de görmüyorlar ha?

Hayır.

Peki seni, diye soruyor çocuk, seni görüyorlar mı? Hayır, diyor kapıyı çalan adam, beni de görmüyorlar. Ve çocuğa bizi tepeden tırnağa inceleme fırsatı tanımak için uzun süre susuyor. Onların, diye devam ediyor sonra sözlerine, gözleri başlarının arkasında, tıpkı bazı hayvanlarda olduğu gibi. Böylece çevrelerinde olup biteni hissediyorlar, ön tarafta göze ihtiyaçları yok. Öyle mi, diye soruyor çocuk, göze ihtiyacınız yok mu sizin?

Hayır, diyoruz, yok. Ve bir an duraksıyoruz, bir şey daha söyleyecek oluyoruz, ancak uçup gidiyor aklımızdan.

Yine de kör olduklarına inanmıyorum, diyor çocuk ve biraz daha yaklaşıp, yüzlerimize doğru derin derin soluyor. Sonra da bize dokunmak için izin istiyor.

Nerelerine? diye soruyor kapıyı çalan adam.

Yüzlerine.

Tamam, dokun, diyor adam.

O an, sabah serinliğini yarıp gelen sıcacık bir çocuk eli, sol ve sağ yanağımızı okşuyor, kulaklarımızın içine kadar ulaşıyor.

Bunu hissediyor musunuz? diye soruyor çocuk.

Evet, diyoruz, hissediyoruz.

Peki ya bunu? diye soruyor, parmak uçlarıyla gözkapaklarımızı yokladığı sırada.

Evet, diyoruz, bunu da hissediyoruz.

Peki acıyor mu? diyor bu kez.

Hayır, diyoruz, acımıyor.

Azıcık bastırsam da mı?

Hayır, diyoruz, bastırmak yok.

Ama zaten hiçbir şeyi görmüyorsunuz ki.

Olsun, yine de bastırmak yok.

Aman, bastıramayacaksam dokunmam da o zaman, diyor çocuk ve geri çekiliyor. Muhtemelen ellerini pantolonuna siliyor ve sonra, Hayır, diyor, kör olduklarına inanmıyorum. Geçen yıl da geldi bunlar gibileri, onlar da kör olduklarını söylemişlerdi. Sonra üç horoz çalıp ortadan kayboldular.

Evet, onlar hakkında söylenenleri biz de duyduk, ama biz onlar değiliz, diyoruz ve çocuğun önünde uzun bir sıra halinde diziliyoruz. Onlar bizim önümüzden gidip, biz olduklarını söyleyen kişiler.

Ne zamandır?

Nereden baksan birkaç senedir.

Neden sizden önce gidip siz olduklarını söylüyorlar ki?

Bilmiyoruz.

Peki, siz değilse onlar, gerçekte kim?

Bunu da bilmiyoruz, diyoruz. Ne var ki nereye gidersek gidelim insanlar bize, Buraya daha önce gelmiştiniz, diyorlar. Oysa biz oraya hiç gitmemiş ya da en azından gittiğimizi hatırlamıyor oluyoruz. Hem biz tavuk falan da çalmıyoruz, onları görmüyoruz bile.

Ama madem körsünüz ve beni gerçekten görmüyorsunuz, diyor çocuk, nasıl oluyor da her konuştuğumda yüzüme bakıyorsunuz?

Yüzüne mi bakıyoruz?

Gerçi, diyor çocuk, bazen bakışlarınız beni ıskalıyor ya da uzaklara dalıyor.

Gördün mü? diyoruz, çünkü seni görmüyoruz küçük melek. Yüzüne bakmıyoruz, biz sadece sesinin geldiği yöne bakıyoruz, aptal şey.

Yine de, diyor çocuk kapıyı çalan adama, hepsi kör değil.

Hepsi kör, diyor adam, yoksa resimlerini yapmazlardı.

Bir yaz akşamıymış, hava çok sıcakmış, onlar bir kiraz ağacının altında otururken kuşlar çıkıp gelmiş. Omuzlarına tünemiş ve hepsinin gözlerini oymuş.

Ne tür kuşlarmış bunlar?

Karga ya da kuzgun.

Ve onlar da buna izin vermiş öyle mi?

Her şey, diyor adam, kaşla göz arasında olup bitmiş.

Bu doğru mu, diyor çocuk ve tekrar bize dönüyor.

Evet, diyoruz başımızı sallayarak, doğru.

Ama neden gözlerinizi oydular ki?

Yavrularını öldürdüğümüz için.

Neden öldürdünüz yavrularını?

Çünkü çıkardıkları gürültüye daha fazla tahammül edemedik. Ya da en azından tahammül edemeyeceğimizi düşündük.

Sadece bu yüzden mi, diyor kapıyı çalan adam, kuşların karga ya da kuzgun değil, cüce karga olduğunu söyleyenler de var.

Cüce kargalar, diyor çocuk, evet, cüce kargalar hakkında ben de bir şeyler duymuştum.

Evet, diyoruz, belki de cüce kargalardı.

Hem, diyor çocuk, cüce kargalar yapmışsa, bunu zaten biliyordum. Peki, duyabiliyorlar mı? diye soruyor çocuk.

Duyabiliyorlar, diyor kapıyı çalan adam çevremizde dolanarak.

Yani söylediğimiz her şeyi duyuyorlar, öyle mi?

Evet, diyor adam, duyuyorlar.

Peki, evlerin içindeki insanların konuştuklarını?

Onları da duyuyorlar, ama hepsini değil.

O zaman bizim kadar duyuyor onlar da, öyle mi?

Evet, aşağı yukarı.

En azından güçleri kuvvetleri yerinde, diyor çocuk ve kollarımıza dokunuyor.

Öyle olmak zorundalar zaten.

Neden?

Çok fazla yürümeleri gerekiyor da ondan.

Peki şimdi nereye yürüyecekler?

Şimdi, diyor kapıyı çalan adam, önce onları besleyecekler, ressam bunun için ödeme yaptı. Ardından düşme alıştırması yapsınlar diye biri onları gölete götürecek.

Düşme alıştırması mı, diye soruyor çocuk, neden?

Çünkü düşüşleri resmedilecek.

Neden resmedilecek?

Bunu bilmiyorum.

Onları gölete ben götürebilir miyim? diye soruyor çocuk.

Çok istiyorsan götür, diye yanıt veriyor kapıyı çalan adam. Sonra ellerini çırparak sesleniyor: Haydi, bırak da geçsinler.

Dikkatlice, sine sine, başlarımızı sakınarak, asalarımızın kimi sağda kimi solda, alınlarımızı iyice örten başlıklarımızla samanlığın kapısından sallana sallana çıkıp tabiatla buluşuyoruz. Yukarıdan, ağaçlardan kopup gelen rüzgâr daha o an başlarımızın üzerinden esiyor. Aralarından geçeceğimiz evler bir araya toplanmış vaziyette, sessizce onlara doğru yürüyoruz. Pencereler ve kapılar açılıyor, insanlar dışarıya çıkıyor, üzerimize üzerimize geriniyor, kim olduğumuzu anlıyor, sesleniyor ve şöyle düşünüyorlar: Ne kadar da tuhaf! (Herkes gibi onların da içinde beyin bulunan kafaları var.) Ve kendi kendilerine, akıl yoksunu mu yoksa âlim mi olduğumuzu sorguluyor, büyük olasılıkla ardımızdan bakıyorlar.

Hey, sen! diye sesleniyoruz yürüdüğümüz sırada, etrafta insanlar var mı?

Evet, diyor çocuk.

Kaç kişi?

Sayayım mı?

Hayır. Aşağı yukarı kaç kişidirler?

On kişi kadar.

Neredeler?

Evlerinin önünde.

Peki ne istiyorlar?

Sizi görmek.

Bizi izliyorlar yani, öyle mi?

Evet.

Şu anda mı?

Evet, şu anda.

Pekâlâ, diyoruz. Ve gözler üzerimizde olduğu zamanlarda yaptığımız gibi iyice birbirimize sokuluyor, bakışlarımızı dimdik yukarıya çeviriyoruz. Ve kimilerinin uzaktan, kimi-

lerinin yakından bizi gördüğünü hissediyoruz. Bu şekilde köylerin içinden geçerken bir deniz canavarıyız; yekpare, zar zor hareket eden, sessiz ve karanlık bir varlık. Teşhir edildiğinde korku, tiksinti ve acımayla karşılanan bir varlık. Sokaklarda dolaşıp kapı önlerine yayılan ve boz bedenlerden oluşan bu yığın onlar olmalı diye düşünüyorlar. Yürürken birbirlerine nasıl da sokuluyor, hafifçe esen rüzgârda nasıl da sallanıyorlar! Ve kendi kendilerine, böyle bir şey nasıl mümkün olabilir diye soruyorlar. Lakin bunu biz de bilmiyoruz. Derken tam da icap ettiği gibi çan çalıyor, fakat bizi ürkütüyor.

Körlere merhamet edin, diye haykırıyor ve yolumuzdan çekilsinler diye asalarımızı sallıyoruz. (Eğer asalarımızdan korkmazlarsa onlara gözlerimizi gösteriyoruz.) Sonra kargaları soruyoruz. Ve hangi mevsimde olduğumuzu da, çünkü hiçbir zaman emin olamıyoruz. Serin bir gün olduğuna şüphe yok, ama zaten kışın yoğun yaşandığı bir ülkede bu ne ifade eder ki? İlkbahar mı? diye soruyoruz. İlkbahar, diyorlar. Yakın mı? diye soruyoruz. Evet, yakın, diyorlar. Tamam o zaman, demek ilkbaharmış, diye düşünüyoruz. Ve esen rüzgârda ılıklığın kokusunu almaya çalışıyoruz, sevinçle ağır ağır ilerlemeye devam ediyoruz. Kim bilir, belki köy meydanındayız, belki de değiliz.

Size yolu göstereyim mi? diye soruyor çocuk, fakat yanıt vermiyoruz. Körlere merhamet edin, diye haykırıyoruz. Evet, ellerinden tut ve onları yemeklerin olduğu masaya oturt, diyor kapıyı çalan adam, aç olmalılar.

Aç mısınız? diye soruyor çocuk ve hışırdayan yaprakların arasında dolaşıyor.

Evet, açız, diyoruz.

Aman, diyor kapıyı çalan adam, siz zaten hep açsınız.

Hep açız, diyoruz. Ardından da, Körleri unutmayın, deyip asalarımızı sallıyoruz.

O sırada çocuk masaya vardığımızı söylüyor, sadece birkaç adım atmalıymışız. Şimdi istediğinizi yiyebilirsiniz, tek yapmanız gereken uzanıp almak. Ama sakın düşüreyim demeyin, çünkü bulamazsınız.

Masa nerede, diye sorarken yemeğin kokusunu alıyoruz. Ve kurtlar gibi aç olduğumuz için ayaklarımızı hafifçe yere vuruyoruz.

Şurada, masa işte tam şurada, diyor çocuk.

Peki ya yemek? Yemek nerede? diye soruyoruz.

Burada, diyor çocuk ve kolumuzdan tutuyor.

II

Ellerimizi masanın üzerine koyup, parmaklarımızı kenarında ve yüzeyinde şöyle bir dolaştırdıktan sonra biz de yemeğe ulaşıyoruz. Masanın üzerine ağır çanaklar sıralanmış, kalın maşrapalar yerleştirilmiş.

Yemek şu tarafta, diyor çocuk, hepsi sizin için. Ve ellerimizden tutup ekmek ile kapların üzerine koyuyor, bizi masanın çevresinde dolandırıyor. Masada neler olduğunu anlamak için yemeği ellerimizle kontrol ediyoruz. Hatta yemeğin yanındaki sütün içine kadar erişiyoruz, ılık süt önümüzden akıp yere dökülüyor. Buna zaten aşinayız. Sürekli beklemediğimiz şeylerin içine dalıyoruz. Şayet, var olmayan bir şeyi yakalamaya çalışmıyorsak tabii.

Yemek yerken oturmaz mısınız? diye soruyor çocuk.

Otururuz, diyoruz, oturacak bir yer var mı ki?

Onları banka götür, diyor kapıyı çalan adam.

İyi de neden, diyor çocuk, eve girmeyecekler mi?

Hayır, diyor kapıyı çalan adam, onlar burada, kapının önünde yiyecekler.

Gelin, şuradaki banka oturabilirsiniz, diyor çocuk ve bizi oturacağımız banka doğru ilerletiyor. Derken sulu, yumuşak şeyler yemek için elimize kaşık veriyorlar. Ve böylelikle, günün bu erken saatinde saban oyuklarımızdan çekip çıkarıldıktan ve sorgulandıktan ve masaya kadar getirildikten ve pelerinlerimizin ilikleri çözüldükten ve başlıklarımız hafifçe kaldırıldıktan ve boynumuza gömleklerimizi kirletmeyelim diye bir şey, bir bez parçası bağlandıktan sonra, serin bir mevsimde, caddedeki evlerden birinin kapısının önünde, bacaklarımız iyice ayrık vaziyette, muhtemelen uzun bir masanın etrafında oturup yemek yemeye başlıyoruz. Fırından yeni çıkmış sıcak ve nemli ekmeği parçalıyor, lapaya bandırıyoruz.

Hey, bize karabiber verin, diye sesleniyor ve parmaklarımızı yalıyoruz.

Karabiber yok, diyor çocuk.

O zaman en azından tuz verin, diyoruz. Ve çocuğun bize verdiği tuzu ekmeğin ve ellerimizin üzerine döküyor, bizi nasıl dikkatle izlediklerini hissediyoruz.

Hey, diye sesleniyoruz, ne diye böyle dik dik bakıyorlar?

Dik dik bakmıyorlar, diyor kapıyı çalan adam.

Peki ya dik bakışlarını üzerimizde hissediyorsak?

Bakmıyorlar, diyor.

Aman, diyoruz, bakarlarsa baksınlar. Ve bir o kaptan bir diğerinden alıyoruz; önce soğuk, ardından sıcak, sonra ılık geliyor. Derken hafif bir rüzgâr esiyor ve pelerinlerimiz olduğu için seviniyoruz. Lapayı da kaşıklıyoruz, tuzlu değil şekerli. Ağzımızın içinde kayıp gidiyor.

Baksana, nasıl da üzerlerine döküyorlar, diyorlar.

Evet, diyoruz, döküyoruz.

Gülüşüyorlar, Aynen bu şekilde devam edin, kan ter içinde ağzınıza tıkıştırın, diyorlar.

Teşekkürler, diyoruz.

Ve her defasında masanın üzerinde daha geniş alanlara uzanarak ne var ne yoksa yiyip bitiriyor; önce düz tabakları, ardından daha derin olanları boşaltıyoruz. Testilere vurduğumuzda sesleri daha da boş geliyor. Derken ellerimizi yumruk yapıp masadan çekiyoruz. Onlar da bize, Doydunuz mu? diye soruyorlar.

Evet, diyoruz, doyduk.

Gelip boynumuza bağladıkları bezleri çözüyor ve asalarımızı veriyorlar. Asalarımızı yere basıyoruz.

Çok fazla yediniz, diyor çocuk.

Çok yedik, diyoruz.

Peki, tadını beğendiniz mi?

Evet, beğendik, diyoruz. Aramızdan sadece biri, Oyukgöz, etin *katı* olduğunu söylüyor.

Sert mi? diye soruyor kapıyı çalan adam ve bize yaslanıyor. Sert demek istiyor, diyoruz. Doğru sözcüğü unutmuş sadece.

Doğru mu? diyor kapıyı çalan adam, *sert* mi demek istiyorsun?

Evet, diyor gözleri oyuk arkadaşımız, demek istediğim, sert.

Evet öyle, diyoruz ve gözleri oyuk arkadaşımızı savunuyoruz. Hiçbir şeyi kötülemek niyetinde değil, fakat ağzında diş kalmadı, ona her şey sert geliyor.

Bu doğru, diyor gözleri oyuk arkadaşımız, bana her şey sert geliyor. Kötülemek istemedim.

Pekâlâ, diyor kapıyı çalan adam, madem et sertti, o zaman gelecek sefere biraz daha pişiririz, şayet gelecek sefer diye bir şey olursa tabii. Sonra da sesleniyor: Üstlerine başlarına döktüler, Lise. Kadın elinde bir bezle gelip aramıza giriyor ve pelerinlerimizi siliyor.

Evet, diyoruz, üstümüzü başımızı güzelce temizle, Lise. Bugün resmimiz yapılacak. Hey, diye sesleniyoruz, biraz

daha yaklaşsana. Ve kadını el bileğiyle omuzlarından tutup kendimize doğru çekiyoruz. Ardından da fısıldayarak, Baksana Lise, diyoruz. Masanın üzerinde tütün var mı?

Hayır, diyor. Tütün görünmüyor.

İyice bakındın mı?

Evet, diyor. Tütün falan yok.

Peki çevrede üzerinde tütün bulunabilecek başka masalar var mı?

Hayır, diyor kadın, başka masa yok.

Duydunuz mu? diye haykırıyor çocuk, az önce karınlarını tıka basa doyurdular, şimdi bir de tüttürmek istiyorlar.

Bağırma öyle, diyoruz, ne istediğimizi herkesin duymasına gerek yok, kendi aramızda konuşuyoruz.

Tütün istiyorsunuz demek, ama yok, diyor kapıyı çalan adam. En azından sizler için yok. Belki ressam birkaç tane verir size, şayet memnun kalırsa tabii. Ve çocuğa, Götür onları, diyor.

Gölete mi?

Hayır, samanlığın arkasına.

Ellerimizi pantolonlarımıza siliyor ve karnımızı doyurup susuzluğumuzu giderenlere teşekkür ediyoruz. Şükredip asalarımıza daha sıkı sarılıyoruz, tam diz çökeceğimiz sırada çocuk kolumuzdan tutup bizi tekrar götürüyor.

Bizi nereye götürüyorsun? diye soruyoruz.

Samanlığın arkasına, oraya gitmeniz gerekmiyor mu yoksa?

Evet, diyoruz, olabilir. Tırıs tırıs yürümeye devam ederken çocuğa güneşin doğup doğmadığını soruyoruz.

Hayır, henüz doğmadı.

Yani, gölgelerimiz de yok henüz, öyle mi?

Hayır, henüz yok.

Peki ya kargalar, çevrede kargalar var mı?

Evet, kargalar var.

Nerede?

Üstümüzde.

Sayabilir misin? Beş tane mi var?

Evet, diyor çocuk, beş tane olduklarını nereden biliyorsunuz?

Çoğunlukla beş tane olurlar, diyoruz. Ne yapıyorlar?

Uçuyorlar.

Oyukgöz, duyuyor musun? diye sesleniyoruz.

Evet, diyor, duyuyorum.

Ve ardından az daha ilerledikten sonra, Samanlık nerede? diye soruyoruz. Burada bulunduğumuz yerde mi yoksa daha ileride mi?

Az ileride, diyor çocuk.

Biraz daha yürüdükten sonra, Burada mı? diye soruyoruz. Ve asalarımızla daha yumuşak ve gevşek olan toprağı dürtüyoruz.

Evet, diyor çocuk, burada.

Çalılıklar var mı burada? diye soruyoruz.

Evet, var.

Peki bizden başka kimse var mı?

Hayır, yok.

Derken, masada oturduğumuz sırada etrafımızda dolanıp duran, ardından da peşimiz sıra gelen, şimdiyse tekrar bizi koklamak isteyen bir köpeği başımızdan çarçabuk defediyor, pelerinlerimizle pantolonlarımızı çözdükten sonra sesleniyoruz: Hey, neredesin?

Buradayım, diyor çocuk.

O halde yakına gel, diyoruz. Korkmana gerek yok. Sadece ellerimizi başına koymak istiyoruz.

Neden?

Seni hissedebilmek için.

Peki ama beni neden hissetmek istiyorsunuz?

Senin burada olduğunu anlamak için.

Bu kadar yakına mı? diye soruyor çocuk ve yanımıza yaklaşıyor.

Evet, diyoruz, bu kadar yakına. Ellerimizi oğlanın başına koyup hafifçe bastırdıktan ve onu zihnimizde bir süre canlandırdıktan sonra, Şimdi söyle bakalım küçük melek, diyoruz, buralı mısın?

Hayır, diyor çocuk ve elini omuzlarımıza koyarak bizi ıslak çimenin içine doğru bastırmak istiyor.

Kes şunu, diyoruz, daha vakit var. Önce bize nereden geldiğini söyle.

Ormandan.

Buraları bilir misin?

Biraz.

O halde söyle bakalım, Péde-Sainte-Anne büyük bir köy mü?

Hayır.

Küçük mü yani?

Küçük de değil.

Ne küçük ne de büyük, öyle mi?

Evet.

Peki insanlar nasıl?

Her yerdeki gibiler.

Zengin değiller mi?

Hayır.

Yani, fakirler mi?

Evet, daha çok fakir gibiler.

Körlere karşı merhametliler mi?

Her yerdeki kadar.

O halde söyle bakalım, diyoruz ellerimizi bir süre daha çocuğun saçlarının üzerinde tutarken, sabah yediğimiz yemeğin parasını kim karşıladı?

Ressam.

Bizi buraya o mu getirtti?

Sanırım.

Demek kendisi de köyde yaşıyor, öyle mi?

Hayır, şehirde. Ama burada bir evi var, göletin orada. Zaman zaman uğrar.

Peki geldiği zaman ne yapar?

Dolaşır ve ağaçların önünde durur.

Hangi ağaçların?

Önce birinin, sonra bir diğerinin.

Yani burada bulunan tüm ağaçların, öyle mi?

Aynen öyle.

Peki ya sonra?

Onları izler.

Buranın ağaçları başka yerdeki ağaçlardan farklı mı?

Hayır, buradakiler de tüm diğer ağaçlar gibi.

Peki sonra? Ressam daha sonra ne yapar?

Sonra onların resimlerini yapar.

Aa, demek resimlerini yapıyor, diye tekrarlayıp çocuğun yanaklarından birer makas alıyoruz. Başka nelerin resmini yapıyor, küçük melek?

Her şeyin. Köprünün, kilisenin, ırmağın, ama en çok ağaçların.

Peki ya insanların?

İnsanların da resmini yapar.

Peki ya körlerin, söyle bakalım, körlerin de resmini yapar mı? diye soruyor ve hafızasını zorlaması için oğlanı hafifçe sarsalıyoruz. Her ne kadar ressamın bizleri resmetmek istediğini biliyor olsak da henüz buna inanamıyoruz. (Bugüne dek resmimizi yapan olmadı ki!) Resmini yapabileceği başka kimse yok mu?

Evet yapar, ağaçların resmini yapar, diyor çocuk.

Ağaçlar mı, diye tekrarlıyoruz. Kastettiğimiz o değil. Bizim gibilerin resmini yapar mı demek istiyoruz.

Bilmem.

Bilmezsin öyle mi?

Evet, bilmem.

Bizim resmimizi yapmak istemesi gerçekten de tuhaf, diye düşünüyoruz. Çünkü insanlar bizi değil resmedilmiş şekilde, böyle olduğumuz gibi görmekten bile hoşnut değiller. Daha uzaktan yaklaştığımızı gördüklerinde yollarını değiştiriyor, yanımızdan sakına sakına geçiyorlar. Çünkü biz, topal arkadaşlarımız gibi onlara şans getirmiyoruz. Onlara kalacak olsa resmimizi yapmak şöyle dursun, yok olup gidelim diye önce derin bir çukur kazıp bizi içine atar, ardından da üstümüze toprak örterlerdi. Resmimizi yaparak bizleri ölümsüzleştirmek, suretimizi çıkarmak da neymiş? Hayır, diyoruz, çukuru tercih ederiz.

Ne dediniz?

Ağzımızdan kaçtı, diyoruz, aklımızdan bir çukur geçiyordu da. Aldırış etme. Sen asıl şuna cevap ver: Ressam daha önce bizim gibilerin resmini yaptı mı?

Hayır, çoğunlukla ağaçların resmini yapıyor.

Peki neden ağaçların resmini yapıyor?

Ne bileyim, diyor çocuk, insanlar ağaçları görsün diyedir.

Küçük melek, seni koca kafa; insanlar ağaçları zaten görmüyorlar mı? Orada burada bir sürü ağaç var. Yoksa sen görmüyor musun? Ağaçların bulunduğu ve çocuğun da onları gördüğünü tahmin ettiğimiz yerleri işaret ediyor, önümüzü ardımızı gösteriyoruz. Yoksa etrafta hiç ağaç yok mu?

Yoo, var, diyor çocuk. Ama sadece küçük ağaçlar var.

Bunun önemi yok, diyoruz. Görünüyor sonuçta.

Evet, görünüyorlar.

Tamam o zaman.

Ama her zaman değil, diyor çocuk ve kafasını çekip ellerimizden kurtarıyor. Mesela kışın görünmezler, kar üzerlerini örter.

Evet, diyoruz. Belki ağaçları örtüyor ama insanları örtmüyor. Yoksa onların da üzerini örtüyor mu?

Hayır, ama onları da her zaman göremezsin.

Neden?

Çünkü ölürler, diyor çocuk, ondan sonra artık onları da göremez olursun ve işte ressam bu yüzden resimlerini yapıyor. İşte tam da bu nedenle kendisinin de resmini yapıyor, onu her zaman görsünler diye.

Sana bunu kendisi mi söyledi?

Hayır, ben öyle düşünüyorum.

Ama onu tanıyorsun, değil mi?

Evet.

Nasıl biri, nasıl görünüyor?

Uzun, zayıf, dağınık saçlı biri ve elinden fırçaları hiç düşmez. Kimi zaman boyalarını ben karıştırırım.

Seninle konuşur mu?

Pek değil.

Öyle cana yakın biri değil yani?

Hayır, cana yakındır ama konuşmaz.

Eğer konuşmuyorsa cana yakın olduğunu nereden bilebiliriz ki?

Arada sırada gülümser.

Aptal şey, diyoruz, gülümsediğini göremeyiz ki. Hiç değilse arada kahkaha atar mı?

Onun kahkaha attığını hiç görmedim.

Peki komik bir şey olduğunda bile mi?

Kim bilir, belki de ona hiçbir şey komik gelmiyordur.

Yani, cana yakın olabilir ama aynı zamanda kafasızın biri, yoksa resmimizi yapma fikri gelir miydi aklına? Resmimizi yapmak anlamsız.

Neden ki?

Çünkü kimse görmek istemez, diyoruz. Ressama neden bizim resmimizi yapmak istediğini sorabilir miyiz sence?

Elbette sorabilirsiniz.

Ne zaman sormamız gerektiğini sen bize söylersin o halde.

Tamam, söylerim.

Peki ya güneş, diyoruz, bir süre daha olduğumuz yerde dikildikten, yediklerimizi sindirdikten ve düşündükten sonra yükseldi mi?

Hayır.

Hiç değilse bize doğacağı yönü göster, şayet bir kez daha doğacak olursa tabii.

Çocuk bizi pelerinlerimizden kavrayıp döndürüyor, İşte tam şuradan doğacak! diyor. Sonra da bizi güneşin doğacağı yöne doğru iteliyor. O yöne doğru kulak kabartıp, Zihnimize kazımak istiyoruz, diyoruz. Şimdi küçük melek, işimizi görürken rahat edebilelim diye başka tarafa bak, diyoruz ve çocuğu hafifçe kenara ittirip pantolonlarımızı indiriyoruz. Fakat soğuk ve kaşındıran otların içine çömelince yalnız olmadığımızı hissediyoruz. Önümüzde ve ardımızda soluk sesleri, fısıldaşmalar var, herkes burada! Büyük olasılıkla masadan kalktıktan sonra bizi takip ettiler ve şu anda çevremizde dikilip durmaktalar.

Hey, diye sesleniyoruz, kim var orada, burada ne işiniz var? Onlar ise kıkırdamakla yetiniyorlar.

Basın gidin, diyoruz çömeldiğimiz yerden asalarımızı gelişigüzel sallıyoruz, fakat birbirimizden başkasına isabet ettiremiyoruz. Hayvanlar! diye bağırıyoruz.

İçlerinden biri, Hayvan size benzer, diyor.

Kim demiş?

Ben.

Kim olduğunu öğrenmek istemiyoruz. Kim olursan ol, bunu söylediğin için utanmalısın.

Siz utanın.
Korkunç yaratık! diye bağırıyoruz.

Huzur mu, diyoruz, o da ne demek? Tanrı bizi hayatımız boyunca cezalandırıyor, ama yakında göçüp gideceğiz. Lakin henüz hayattayız ve diğerleri dışarıdan insan gibi görünen canavarlarken, bizler onurluyuz. Çünkü TANRI'nın sevgili kullarıyız. Çünkü O, sevdiklerini cezalandırır, amin. (Her ne kadar zaman zaman sevgi konusunda aşırıya kaçıyorsa da, diye düşünüyoruz.) Tam o sırada genç bir kız ya da kadın, ahırda ya da belki de avluda ansızın şarkı söylemeye başlıyor. Şarkı, zihnimizde canlandırdığımız çatıları aşarak kulaklarımıza ulaşıyor. Gözlerimizden yavaşça yaşlar süzülüyor, şarkıyı mırıldanıyoruz, derken kız susuyor ve her şey yine sessizliğe gömülüyor. Hey, diye sesleniyoruz, kimse yok mu? Ve sonra, büyük olasılıkla samanlığın arka tarafında yan yana dizilmiş halde, bacaklarımız ayrık, yumruk yaptığımız ellerimiz dizlerimizde, onların gözleri önünde hacetimizi giderdikten ve Pède-Sainte-Anne'de yaşayan erkeklerle kadınlar bizleri doya doya izleyip kıkır kıkır gülüştükten sonra nihayet işimiz bitiyor ve hızlıca buradan uzaklaşmak istiyoruz.

Hey, diye sesleniyoruz, buradan gitmek istiyoruz ve burada yaşadıklarımızı hemen unutmak. Daha düşüş alıştırması yapmamız gerek, bunun için de köy meydanından geçmeliyiz. Hey, diye sesleniyoruz, köy meydanı nerede? Biri bizi oraya götürebilir mi?

Zaten köy meydanındasınız, diyor biri.

Öyle mi? diyoruz ve pantolonlarımızı çekerek mabadımızı örtüyoruz. Samanlığın arkasında değil miyiz?

Evet, burası samanlığın arkası.

Demek öyle, diyoruz. Samanlık köy meydanında yani, öyle mi?

Evet, diyor biri ve gülüyor. Sonra biri baldırlarımızı tekmeliyor, fakat acımıyor.

Hey, diye sesleniyoruz. Bizi neden tekmeliyorsunuz?

Kapıyı çalan adam, Neden tekmeledin onları? diye soruyor.

Onları tekmelemedim ki, diyor bizi gölete götürmek isteyen çocuk.

Ama biri bize tekme attı, diyoruz, biz de bunu hissettik.

Tekmeyi atan oydu, diyor başka bir oğlan çocuğu, ben gördüm.

Peki ama niye? diye soruyor kapıyı çalan adam.

Hiç, diyor bizi gölete götürmek isteyen çocuk, öylesine işte.

Her neyse, diyoruz, bize yine tekme atmasın da, zaten canımız acımadı. Bir daha bize tekme atmayacağına dair söz verir misin?

Bunu bilemem, diyor çocuk.

Onları gölete götürecek misin? diye soruyor kapıyı çalan adam.

Hayır, diyor çocuk. Onları sevmiyorum.

Sorun değil, göleti sensiz de bulabiliriz, diyor ve birkaç adım geri çekiliyoruz, çünkü yollarını açmak için geri çekilmek bizim görevimiz. Demek ki hacetimizi samanlığın arkasında değil, köy meydanında giderdik ki bu bizi hiç şaşırtmıyor. Nerede olduğumuzu söylerlerse söylesinler, insanlara kolayca inanıyoruz. Kilisedesiniz deseler, o an değirmende ya da meyhanede olsak bile kendimizi kilisedeymiş gibi hissediyoruz. Bize dağın tepesinde olduğumuzu söylediklerinde dümdüz bir arazinin, hatta bir ovanın ortasında bile olsak dağın tepesindeymişiz gibi hissediyoruz. Nerede olduğumuzun pek bir önemi de yok zaten. Tamam o zaman, gidiyoruz.

İyi, diyor kapıyı çalan adam, gidin madem.

Hangi yöne gitmeliyiz? diye soruyoruz.

Dümdüz devam edin.

İyi, dümdüz gidelim.

Ve Tanrı'nın izniyle gölete doğru yola çıkıyoruz.

III

Önden giden kişinin karanlığı aydınlıktan ayırt edebilmesi gerektiğini söylerler hep. Kendi gölgesi gibi ince detayları fark edemese bile kaba hatlarıyla görebilmeli, mesela güneş ışığını algılayabilmeli. Ancak bizler gibi teninde sıcaklık biçiminde değil, gözlerinde ışık olarak algılamalı. Gerçek anlamda göremese bile *az çok* görebilmeli. Bizim uzun asalı Ripolus da işte aynen böyle biri.

Hey, Ripolus! diye sesleniyoruz.

Evet, diyor Ripolus, kim o seslenen?

Seslenen biziz, diyoruz.

Peki neredesiniz? diye soruyor Ripolus ve asasıyla bizi arıyor.

Buradayız, diye sesleniyoruz, tam burada.

Ne istiyorsunuz? diye soruyor Ripolus.

Hiçbir şey, diyoruz, hiçbir şey istemiyoruz.

O halde neden bana sesleniyorsunuz?

Çünkü seni duymak istedik.

Neden?

Çünkü hâlâ burada olup olmadığını bilmek istedik.

İyi de, diyor Ripolus, başka nerede olacağım ki?

Kim bilir, diyoruz, belki de...

Hayır, diye sesleniyor Ripolus ayaklarını yere vurarak, buradayım, diyor.

Evet, diyoruz, seni duyuyoruz. Ve bir çit ya da parmaklığın yanında art arda diziliyoruz, çünkü yolda giderken doğada fazla yer kaplamamak için tek sıra halinde yürümek

istiyoruz. Ve önümüzde yürüyen kişinin omzuna ya da asasına tutunuyoruz. Ya da izini kaybetmemek için o kişiyle el ele tutuşuyoruz. Ve ardından, köydeki sabah seslerine sırtımızı döndükten sonra, büyük olasılıkla babasının adıyla anılan Ripolus'un ardı sıra ilerlemeye devam ediyoruz. Ripolus'un ikinci bir ismi varsa bile bilmiyoruz. Kim bilir, bu ismi belki kendisi bile unutmuştur ya da kendine saklamak istiyordur. İyisi mi soralım.

Evet, diyor Ripolus, ne var?

Adını soracaktık da.

Ripolus.

Ripolus ya da Ripolust mu?

Evet.

Peki, başka adın yok mu?

Hayır yok.

Yani, tabii bu kadarı da yeterli. Asan elinde mi? diye soruyoruz.

Evet, diyor Ripolus, işte burada. Ve biz duyalım diye asasını yere vuruyor.

İyi o halde, diyoruz, asanı ileriye uzat da nereye gittiğini bil. Böylece biz de ardın sıra gelirken nereye gittiğimizi bilelim. Asanı uzat Ripolus, diye haykırıyoruz, asanı uzat!

Tamam, diyor Ripolus, uzatıyorum. Peki, ama nereye gideceğiz, diye soruyor bize, bir süre yürüdükten sonra. Çünkü Tanrı'nın yarattığı yeryüzü herkes için uçsuz bucaksızken, bizim için çok daha büyüktür. Ama yine de gayet iyi ilerleriz, tek sorun ne yöne gittiğimizdir. Çünkü sadece ileriye değil, hem ileriye hem geriye doğru yürüyor; sadece burnumuzun dikine değil geri geri ya da daireler çizerek hareket ediyoruz. Hal böyle olunca en küçük köy bile bizler için ansızın sonsuz büyüklükte bir alana dönüşüyor, böyle zamanlarda ya birbirimize tutunuyor ya da asamıza dayanıyor ve eğer yola devam etmek istiyorsak derin derin

nefes alıp vermek durumunda kalıyoruz. Aslında bir koltuk değneği işimizi görebilirdi. Başlarımızı öne eğer, değneğin yardımıyla toprağın üzerinde sendelemeden uçarcasına ilerlerdik. Bunları yapabilmek için topal olmak gerekiyor, bizlerse sadece körüz. Ne yapalım, biz de elimizdekiyle yetinir, asalarımıza tutunarak tırıs tırıs ilerleriz! Ya da yolumuza çıkanlara, insanlara, onların sığırlarına ve köpeklerine bundan hiç bahsetmeyiz. Gerçi şu ana kadar karşımıza kimse çıkmadı; anlaşılan o ki gölete giden yol bomboş. Ama az daha ilerleyince mutlaka birilerine rastlarız. (Bizimle konuşan, bize dokunan, bizden yakınan, karnımızı doyurup susuzluğumuzu gideren ve tek anladığımız şaka bu olduğu için bizleri mezarların içine iten veya gözlerimize tüküren insanlar.) İnsanlar olmasa da çevremizde kuşlar var, üstelik hepsi karga değil. Yanımızda uçuşuyor, önümüzden ilerliyorlar, muhtemelen küçük sürüler halinde, üzerimizden ve büyük ihtimalle sağımızdan uçup gidiyorlar. (Gerçi göremeyenler için kuşlardan ya da bir manzaranın farklı özelliklerinden bahsetmek elbette zor.) Solda ahır var, hayvanlar tepiniyor. Çatlaklardan sızan kokuyu alabiliyoruz. Hatta içimizden biri, galiba Malente'ydi, köyden geldiği için ahırları hissedebiliyor.

Burada bir ahır var, diyor, ve burada da bir tane var. Ve ileride bir tane daha.

Peki bunu nereden biliyorsun? diye soruyoruz.

Çünkü ahırları hissediyorum.

İyi de onları nasıl hissedebiliyorsun? diye soruyoruz.

Bunu o da bilmiyor. Zaten Malente de *tüm* ahırları hissedemiyor, bazılarını hissedebiliyor.

Peki ya göletleri? Onları hissedebiliyor musun? diye soruyoruz.

Hayır, göletleri hissetmiyor.

Ama göletleri neden hissetmiyorsun?

Hayır, diyor, göletleri hissetmiyorum. Ve tırıs tırıs yürümeye devam ediyoruz.

Hey, Ripolus, diye sesleniyoruz, duydun mu, göletleri hissedemiyormuş. Hey Ripolus, gölete ne zaman varacağız?

Birazdan diyor Ripolus, az sonra gölete geleceğiz.

O zaman bizi engelleyen nedir? diye soruyoruz.

Mesafe diyor Ripolus.

Gidiyoruz, gidiyoruz ama bir türlü varamıyoruz, diyoruz.

Birazdan diyor Ripolus, az kaldı.

Ne zaman varacağız? diye soruyoruz, çünkü resmimiz yapılacağı için acele ediyoruz. Ama *ne zaman* olduğunu Ripolus da bilmiyor. Peki ya, diye soruyoruz, insanın resminin yapılması nasıl bir şey?

Nasıl bir şey olacak, diyor Ripolus, güzel bir şey.

İşemek kadar güzel mi? diye soruyoruz.

Hayır, diyor Ripolus, çok daha güzel.

İşte biz de o yüzden acele ediyoruz ya, diyoruz. Ve yeryüzünün en güzel bölgesinde, ya da en azından pek de çirkin sayılmayan bir yerinde ağır ağır ilerliyoruz. Kahverenginin yeşille huzurlu bir biçimde iç içe geçtiği ve toprağın yumuşak, verimli, nemli ve düz olduğu bir yer. Ve ağaçların, ister dimdik ister eğri büğrü olsun, tarlalardaki düzlükleri elle çizilmişçesine canlandırdığı bir bölge. Yapma gibiler, diye sesleniyorlar, o kadar güzel. Ve heyecanla pelerinlerimizden çekiştirip yüzümüze yüzümüze soluyorlar. Nedir o kadar güzel olan? diye soruyoruz. Her şey, diyorlar ve sanki az sonra dans etmeye başlayacaklarmış gibi ayaklarını yere vuruyorlar. Evet, diyoruz, kokusunu alabiliyoruz, ama başka bir şeyden bahsediyoruz. Ve hızlıca konu değişiyor. Ta ki bu çevrenin yine pek bahsi geçmeyen gökyüzünün, başının üzerinde yükseldiğini sandığımız Ripolus, bizi gölete giden yola değil de kendisinin de bilmediği bir yere getirdiğini anlayıp tekrar duraksayıncaya kadar.

Hey Ripolus, diye sesleniyoruz, bu da ne demek oluyor?

Yine durdum, diyor.

İyi de neden durdun ki tekrar? Gölgelerimiz çıktı mı? Gökyüzü aydınlandı mı? Şimdi resmimizi çizebilirler mi?

Belki.

Ne kadar aydınlandı Ripolus, ne kadar aydınlık? Hadi, diye sesleniyoruz, durma öyle, bize gölgemizi tarif et. Ancak Ripolus bize gölgemizi tarif edemiyor, çünkü bizlerin gölgesi onun ayırt edebildiği gibi uzun, büyük ve geniş değil, kısa ve ince.

Peki, bir şey göremiyorsan o zaman niye durdun, diye soruyoruz. Yoksa yine mi yoruldun?

Ancak Ripolus neden durduğunu söylemiyor, hiçbir şey söylemeden ayaklarını yere vura vura çevremizde dönüyor. Çünkü konuşabiliyor olmasına rağmen çok az, hatta bizlerden de az konuşuyor. Önünde, üstünde, arkasında ne olduğunu artık göremediği için –ki bunlar her zaman fazla olmuştur ve anlaşılan daha da fazla olacaktır– tıpkı bizim unuttuğumuz gibi sözcükleri de unutuyor. (İçinde taşıdığı ya da geçmişte taşımış olduğu, belki de taşıma olasılığı bulunan şeyler için kullanılan sözcükleri bile bizler gibi, tıpkı bizler gibi unutuyor.) Ripolus eskiden bildiği bu sözcüklerin, bir diğer adıyla *geçmişin sözcükleri*'nin, hiç şüphe yok ki yarısından fazlasını unutmuştur. Kurduğu cümlelerin de –tıpkı bizimkiler gibi– gitgide kısalması boşuna değil. Eski cümlelerimizle karşılaştırdığımızda bunlar cümle bile sayılmaz, ama Ripolus bu durumdan şikâyetçi değil. Onun kanaatince, ancak tüm sözcükleri unuttuğumuzda üstümüzde, altımızda, önümüzde ve içimizdekiler de artık var olmayacak. Ve şayet o –ya da biz– eski bir sözcüğü hatırladığında ya da birinin ağzından böylesi bir sözcük çıktığında *onun ardındaki şeyin hâlâ yerinde olup olmadığını* ve bunu ne şekilde düşünmesi gerektiğini bilemeyecek. Karaçamlar

arasında bir açık alan mı? Güzel, fakat nasıl? Alacakaranlık mı? Güzel ama ne? İnsan kendine bunun nereye, hangi ilişkilere ait olduğunu sormadan edemiyor. Öyle ki bunu ona (bize) açıklayan birine her zaman ihtiyacı(mız) var. Kulağına çalınan diğer sözcükler ona (bize) artık hiçbir şey hatırlatmıyor, tek yapabildiği(miz) omuz silkmek. Uzun, çok uzun zaman önce böyle bir şey var olmuş olabilir. Ya da bize bir şey hatırlatmak istiyor olabilir, ama ne? Olduğumuz yerde duruyor ya da şayet uzanmışsak kalkıyor, geçmişteki o ifadeyi soğuktan taş kesen ellerimizle kavrayıp kendimize doğru çekiyor, âdeta (zaten her şey âdeta gibi) gözlerimize, burnumuza, ağzımıza tutuyoruz. Ve dikkatle, dikkatle, dikkatle kokluyor, yalıyoruz. Bu sözcüğü, bu ifadeyi gerçekten bir kez olsun anlamış, yani kullanmış olabilir miyiz? İmkânsız! Neleri unuttuğumuzu bile bilmiyoruz ki, bunu bile aklımızda tutamıyoruz —ki zaten tüm dünyayı unutsak bile eksikliğini hissetmiyoruz. Sözcüklerle ona nüfuz etmek yerine, sözcükler olmaksızın elde ne kaldıysa ona yerleşiyoruz. Ve bu nedenle kendimizi cezalandırmak üzere sık sık suratlarımızı tokatlıyor, parmaklarımızı ısırıyoruz. Önden giden ve ışığı hâlâ fark edebilen Ripolus da yapıyor bunu. O muhtemelen bizden hem daha yorgun hem daha yaşlı. Evet, yaşlıdır diye düşünüyoruz, yaşlı *olmalı*. Ve sonra vazgeçiyoruz: Hayır, yaşlı değil. Belki yalnızca öyle yürüyor ve nefes alıyor, belki de bizi kandırmak istiyor. Tamam, kabul, ağzında tek bir diş bile yok; bir keresinde ağzına bir havuç tıkıp biraz derine itmiştik, o zaman bunu hissettik. Evet, sadece diş eti vardı, onun dışında hiçbir şey yoktu. Ama ağzında dişi olmasa bile bu hiçbir şeyi kanıtlamaz. Çoğu insanın dişi yok ve onlar en fazla bizim yaşımızdalar. Gerçi Ripolus yokuş yukarı çıkarken nefes nefese kalıyor, terliyor, tepeye vardığında durup uzun uzun soluklanması gerekiyor ve dinlenirken ağaçlara, genellikle de kayın ve

ıhlamur ağaçlarına yaslanıyor. Kırk yaşındayım diye haykırıyor, ama bunu kanıtlayabilir mi? Üstelik hemen arkasından yaşını hatırlamadığını, tıpkı bizler gibi çoktan unuttuğunu söylüyor. Şimdi bizi güneşe doğru götürüyor, yani en aydınlık olduğunu düşündüğü yöne.

Hey, Ripolus, diye sesleniyoruz.

Evet, diyor, buradayım.

Peki, ne görüyorsun? Gördüklerini tarif etsene.

Ah, diyor Ripolus, fazla bir şey yok.

Demek öyle, diyoruz, pek bir şey yok mu, yoksa onları göremiyor musun?

Göremiyorum, diyor, hiçbir şey görmüyorum, ama çok fazla bir şey de yok ortada, bu civarlarda diyor hafifçe ayaklarıyla yere vurarak, pek yerleşim yok.

Ama bir köy var değil mi, yoksa yok mu? diye soruyoruz.

Evet, küçük bir köy.

Peki ya insan, insan görüyor musun?

İnsan mı? diyor ve muhtemelen etrafa bakınıyor, hayır.

Görmüyor musun, yoksa sadece olmadıklarını mı düşünüyorsun?

Sadece öyle düşünüyorum.

İyi, diyoruz. Peki gerçekte ne görüyorsun?

Gerçekte ne mi görüyorum?

Evet.

Gerçekte, diyor ve muhtemelen sağ ayağını geriye atıyor. Ve yine ne gördüğünü tarif ederken de hafifçe geriye dönüyor. Hiç değilse bir ova, yani düz bir yer görüyor. Evet, önümüzde, hayır yani altımızda gördüğüm şey bir düzlük olmalı. Sonra tekrar duraksıyor.

Bir düzlük diyorsun, öyle mi?

Evet.

Ama mankafa, biz bir düzlük aramıyoruz ki, diye azarlıyoruz onu, düzlük görmemelisin.

Öyle mi?

Öyle ya.

O zaman görmüyorumdur. Büyük olasılıkla şey görüyorum...

Ne?

Ne görmem gerekiyor? diye soruyor bu defa.

Gölet, diye sesleniyoruz.

Gölet mi?

Evet, gölet.

Muhtemelen gördüğü ya da belki sadece zihninde canlandırdığı o düzlüğe sanırız bir süre bakıyor ve ardından, Hayır, diyor Ripolus, gölet görmüyorum. Ama elbette gizlenmiş de olabilir.

Nereye gizlenecek?

Mesela... ağaçların ardına.

Peki ya ağaçlar? Onları görüyor musun?

Hayır, diyor Ripolus, onları da görmüyorum. Bugün pek fazla şey görmüyorum. Gökyüzünü bile görmüyorum.

Ne, diyoruz, gökyüzünü bile göremiyorsun, öyle mi?

Hayır, diyor Ripolus, sanırım görmüyorum.

Yani, emin değilsin, öyle mi?

Pek değil.

O halde orada öyle durma, diye sesleniyoruz, kımılda, kımılda, hiç değilse kafanın içinde. Belki kafanda bir şeyler kalmıştır, orada bir şeyler görebilirsin. Ripolus, diye sesleniyoruz, göleti bulman gerek, iyice bak etrafına. Çok yaklaşmış olmalıyız, neredeyse kokusunu alıyoruz. Etrafa iyice baksın diye ona zaman tanıyor ve onunla birlikte dönüp dururken ona o yanda bir şey olup olmadığını soruyoruz.

Hayır.

Peki, bu yanda?

Hayır, orada da yok.

Peki ya bu tarafta, diyoruz, belki bu yanda bir şey görürsün.

Ancak Ripolus kötü gününde olduğu için o yönde de göleti görmüyor. Ya burada gölet yok, diyor, ya da yolumuzu kaybettik.

Kahretsin, diyoruz.

Evet, yolumuzu kaybettik, diyor. Şimdi ne yapacağız?

Geri döneceksin.

Nereye gitmek istiyorsunuz? diye soruyor Ripolus.

Senin peşin sıra diyoruz, peşin sıra.

Peki ama ben nereye gideceğim?

Ressamın bulunduğu eve.

Tamam, diyor Ripolus, o zaman geri döneceğiz.

IV

Ripolus'un ardında diğer tarafa doğru ilerlerken, Oyukgöz –ki ne yazık ki kendisi bir hırsızdır– onun hemen arkasında yürüyor. Yürürken onun ismini unutuyoruz, geceleri tekrar aklımıza geliyor. Ripolus, gözleri oyuk arkadaşı zihnimizde canlandırabilelim diye birçok kez bize onu tarif etti. Söylediğine göre ufak tefek ve çevik biriymiş, bilekleri ve dizleri kalınmış, otururken ellerini dizlerine yaslarmış. Bu söylediklerine de inanıyoruz. Tıpkı önümüzdeki ardımızdaki şeylere ilişkin bir fikir edinmek istediğimizde, Ripolus'un nesnelerin görüntüsü, *dış görünüşü* hakkında her dediğine inandığımız gibi. Her neyse, Oyukgöz gözlerini bizim gibi doğuştan değil de diğer şekilde, yani insanlar vasıtasıyla kaybetmiş.

Gözlerim fevkaladeydi, diyor ve bugün hâlâ benim olabilirlerdi, şayet...

Bu kısımda genellikle ağlıyor. Muhtemelen maviymişler, yani en azından kendisi öyle söylüyor. Ve o zamanlarda başkalarının defalarca ifade ettiğine bakılacak olursa denize ya da büyük göllere veya nehirlere yaklaştığı zaman yeşil bir renk alırlarmış. Geceleri, tıpkı kedilerin gözleri gibi parlıyorlarmış. Böylesi gözlerle, diyor gözleri oyuk arkadaşımız, insan her şeyi görebilir.

Belki çok şeyi görebilir, ama sahiden her şeyi görebilir mi?

Gayet tabii, diye haykırıyor, her şeyi görür.

Hadi tamam, çok şey görsün, ama her şeyi görür mü?

Kesinlikle, diyor Oyukgöz, görmek istediği, ilgisini çeken her şeyi görür, hatta daha sonra detaylarını hatırlamasa bile. Gözleri en karanlık gecelerde bile her yıldızı, otlardaki her kelebeği algılıyormuş.

Peki ya solucanları, diye soruyoruz, solucanları da gördün mü?

Evet, diyor, solucanları da.

Yani tamam, söylenenleri duyuyoruz, ama ona inanmalı mıyız? Kim bilir, belki gerçekten de gözleri öyleydi. Ama belki de her şey olup bittikten sonra bunu sadece kafasında canlandırdı. Oyukgöz, Peer diye bir köyde kiliseden Aziz Wilhelmus'un ayak kemiğini çalmak isterken elinde kutsal emanetle birlikte yakalanmış ve az daha darağacını boyluyormuş. Ancak boynunda yağlı ilmikle ebediyete göçmek bittabi korkunç bir şeymiş. Bu yüzden o sırada misafirleriyle birlikte meşeden masasında oturan papaz hazretlerinin araya girmesiyle onu asmayıp, yalnızca gözlerinin oyulmasına karar vermişler. Bunu duyan gözleri oyuk arkadaşımız oracıkta merhamet dilemeye başlayınca karar ertelenmiş. O da tekrar derin bir nefes almış. Sırf, TANRI'nın onun için de yaratmış olduğu akıl almaz güzellikteki kâinatı, bir gün

daha içine sindirmesine izin verdiler diye. Her neyse, ona ve gözlerine bahşedilen o güne gelelim. Pişman olduğu anlaşılsın diye yüzüne çamur ve is sürdü. Ve küçük koğuşun camında dikildi. Hava kapalı olsa da içeriye ışık düşüyordu. Elleriyle pencerenin parmaklıklarını tutup dışarıyı, meydanı izliyor, ancak dolaşan insanların sadece baldırlarını görebiliyor. Ara sıra birileri ona doğru eğilip içeriye bakıyor. O, ağzını ve gözlerini açabildiği kadar açmış, dünyayı daha önce hiç olmadığı gibi görüyor ve içine sindiriyor, elbette bütünüyle de değil (zaten bunu kimse yapamaz) ama parça parça: gündüzleri bulutları, geceleriyse yıldızları ve koğuşunun duvarlarında her daim öylesine oluşan ve sonu gelmeyen görüntüleri. Bir de parmağıyla ezip öldürdüğü böceği. Büyük bir arzuyla sağ elinin kıllarını bile *saymaya* başlıyor. Ve tüm bunları içine sindiriyor, ancak bunun –hayatı boyunca, hayatının geri kalanında– yeterli olmayacağını hissediyor. Gözleri oyulmadan önceki akşam kapı gıcırdayarak açılıyor ve kafasındaki dünya imajına dâhil edebilmesi için ona bu iş için kullanılacak olan aletleri gösteriyorlar. Celladın Brüksel'den ivedilikle getirdiği ve o an önünde törensel bir biçimde sergilediği iki bıçak basit bir deri kutunun içinde duruyor. Sonuçta bunlar da dünyanın bir parçası; o ana kadar açığa çıkmamış olan ve o an çarçabuk *içine sindirmek* zorunda olduğu bir parçası: kabzası kemikten, ince ama uzun ve geniş iki et bıçağı. Uzun olan arkada, biraz paslanmış, ki genelde böyledirler. Işığa tuttuğunda ikisi de pürüzlü ve eski görünüyor, üstelik farklı amaçlarla defalarca kullanılmış ve birçok kez bileylenmiş gibiler. Gözlerinin oyulmasını bekleyen adam öğle vakti bıçaklara baktığı sırada, bir müddet şeytanla boğuştuktan sonra uzun bir deri önlük giymiş olan cellat, bıçakları onun elinden alıyor. Günlerden pazar, o çevrede yaşayan insanların gelmek ve izlemek için vakitleri olmalı. Bir de kuşlar, çoğunlukla da aç kuzgun ve

kargalar geliyor, pazar yerindeki çeşmenin başına tünüyor. Demek ki o tam burada; akşam ayininin ardından, görüşün iyi olduğu alelade bir havada ve herkes sokakları yokuşlara varıncaya dek doldurduğunda, geçici bir süreliğine bile olsa meşhur olacak, en azından insanlar ondan bahsedecek. Sonra, sanki bir işaret gelmiş gibi herkes susuyor, bir tek o haykırıyor. Zihninde canlandıramadığı için, son ana dek başına gelenin yaşanamayacağına, korkması için Hazretlerinin kendisine sadece gözdağı verdiğine inanıyordu. O an yanıldığını anlıyor. Ona sorarsanız en zor gününde çeşmenin başında oturup kendisini izleyen kargalar o geceden sonra peşini hiç bırakmamış. Dördünü çok net hatırlıyor, ama o kadarla kalmıyorlar. Sabah olduğunda başında dönüp duruyor, bir ağaçtan diğerine uçuyorlar. Akşama doğru aşağıya, ayaklarının dibine kadar iniyor, omzuna tünemek istiyorlar; ne var ki o, kuşları kovuyor.

İstedikleri, diyoruz, sensin.

Onları gören var mı?

Biz göremiyoruz, diyoruz. Ya sen Ripolus, sen görüyor musun?

Hayır, diyor Ripolus, tam göremiyorum.

Lanet olsun, diyor Oyukgöz, kaç taneler?

Büyük olasılıkla, diyor Ripolus, beş tane.

Lanet olsun, diye haykırıyor Oyukgöz, sayıları gitgide artıyor.

Seni istiyorlar, diyor ve kahkahayı basıyoruz.

Sayıları gerçekten artıyor mu, belki evet belki hayır, bunu bilmiyoruz. Geceleri nerede olduklarını da bilmiyoruz, ağaçlarda olduklarını düşünüyoruz. Şayet yakınlarda bir ahır varsa onun çatısında da olabilirler diye geçiyor aklımızdan. Kulak kesiliyoruz, fakat ne samanlık ne de ağaç sesi işitebiliyoruz. Ya da belki en yakın ormana doğru

uçuyor, sabahları ise yeniden çıkıp geliyor ve samanlıktan çıktığımızda bizi bekliyor oluyorlar. Gözleri bir süre önce oyulmuş olmasına rağmen Oyukgöz bu durumu bugün bile kavramış değil. İnsan, onun nihayet gerçek ışığı görmesini bekliyor, ne var ki o görmüyor. Bunun yerine kendini kandırıyor; her şeyin bir rüya olduğuna, gözkapaklarını açar açmaz dünyayı tekrar karşısında bulacağına inanıyor. (Bu arada açabileceği gözkapakları bile yok artık. Ha ha ha!) Eğer becerebilirse gece olduğunu düşündüğü zamanlarda samanlara iyice gömülüp kısa bir süreliğine uyuyor, uzanırken de ayağa kalkarken de sürekli yakınıp duruyor. Hatta uykuda bile yakınıyor. Gün geçmiyor ki gökyüzüne bakıp güneşi görmek istemesin.

Güneşi göremiyorum, diye haykırıyor hepimiz birlikte güneşin gökyüzünde bir yerde olduğunu varsayarken.

Olsun, diyoruz, onu biz de göremiyoruz.

Sizin görüp görememeniz beni ilgilendirmez, diyor. *Benim* görebiliyor olmam gerek.

Sakin ol, diyoruz, geçti. Ama sakinleşemiyor.

Orada oturuyordum, diyor, beni bağlamışlardı...Düşünme artık, diyoruz.

Beni bağlamışlardı ve...

Gel, diyoruz, biraz dolaşalım. Ve onu aramıza alıp koluna giriyoruz, biraz dolaşıyoruz, belki de ağaçların altında yürüyoruz. Başka şeyler düşünsün, biraz hareket etsin istiyoruz. Çirkin bir insan, alnına dokunduğumuzda kaşlarının olmadığını anlıyoruz, kim bilir belki kulakları da yoktur. Her şeyini ama her şeyini çıkarıp almışlar. Ona dokunurken başlığına da denk geldik; öyle düşük duruyor ki. O kafaya böyle bir başlık takılır mı? Ne yapsın, başka başlığı yok ki. Saçlarını bile yolmuş. Yine de bizimle birlikte onu da resmedecekler.

Gerçi o bizden biri değil.

Yok yok, diyorlar, artık sizden biri.

Ama onun kulakları yok.

Önemli değil.

Hırsız olmasına rağmen mi?

Bu da önemli değil.

Yapmayın ama, diyoruz. Ve şöyle düşünüyoruz: Evet, ondan bir an önce kurtulmazsak bu düpedüz aptallık olacak. Aynı şekilde uygun bir zamanda kendisini bir mezarın içine ya da su içtiği nehre itmezsek de.

Daha zamanı gelmedi, ama gelecek, gelecek! Hey, Oyukgöz, diye sesleniyoruz ve ayaklarımızın arasına tükürüyoruz, ne olacak biliyor musun?

Hayır, bilmiyorum, diyor.

Resmini yapacaklar.

Biliyorum.

Peki, neden resmini yapacaklar?

Onu bilmiyorum.

Biz de bilmiyoruz. Hâlâ hırsızlık yapıyor musun?

Neden, diyor, bir ihtiyaç mı var?

Henüz yok, diyoruz, henüz yok.

Evet, onun hakkında çok şey biliyoruz ve Tanrı çok daha fazlasını biliyor. Kimi zaman harman yerinden bir odun parçası ya da düz bir taş alıyor ve bedeninin akıl almayacak yerlerine saklıyor. Bunun alışkanlık olduğunu düşünüyoruz. Koşullar farklı olsa, ışık daha fazla olsa harman yerinden ya da mutfaktan başka şeyler alırdı, ancak şu an bulamıyor. Yani artık çalmıyorsun, öyle mi?

Zor, diyor Oyukgöz.

Çalınacak bir şey yok mu yani?

Olmaz mı, diyor, fakat onları görmüyorum ki!

Ve huzursuz, pelerinin ceplerinden çıkardığı buğday tanelerini ağzında geveleyip duruyor, bizlerin sadece çağıltısını duyabildiğimiz her nehirden su içiyor. Ve yalnızca onu iteklediğimizde yola devam ediyor, tırıs tırıs yürürken

büyük olasılıkla haddinden fazla eğiliyor, eğer böyle devam ederse çok yakında kambur kalacağına şüphe yok. Ve yakınıyor, sızlanıyor, öfkeden ağzından köpükler saçıyor ve şayet dikkatli olmazsak huzursuzluğunu bize bulaştırır; biz de yakınır, sızlanır, köpürürüz fakat o noktaya gelmesine kesinlikle izin vermiyoruz. Ona sadece sakin ol, diyor, sinirlenmeye başladığında üzerine yürüyor, onu yere itiyor ve üzerine oturuyoruz. Ya da kollarından ve bacaklarından tutup en yakın ağaca kadar çekiştire çekiştire götürüyoruz. Ve tepinip dursa da onu kuşaklarımızla sıkıca bağlıyoruz, ta ki boğazı ile omuzları gevşeyip, yavaş yavaş sakinleşinceye dek. Gölete gittiğini umduğumuz yolda henüz köyde ya da köyün civarlarındayız. Her yer çorak ve ıssız; gökyüzü, yol, toprak. Bir süre sonra, ismi muhtemelen Péde-Sainte-Anne olan köyden muhtemelen çıkıyoruz (şayet köyü çoktan ardımızda bırakmadıysak), bir sonraki köye varıyoruz. Köyde bir kilise var ve kulesinin başında uçuşan kuşların sesini duyuyoruz.

Bunlar benimkiler mi? diye soruyor Oyukgöz.

Evet.

Bunu nasıl bilebilirsiniz ki?

Onları algılayabiliyoruz.

Nasıl?

Seslerinden.

Çekilin, çekilin, demek benimkiler ha! diye sesleniyor Oyukgöz ve kendi gözlerini düşünüp yine ağzından köpükler saçmaya başlıyor. Onu tutup en yakın ağaca götürüyor ve bağlıyoruz, orada köpükler saçmaya devam edebilir. Sonra soruyoruz: Sakinleştin mi?

Sakinim, diyor Oyukgöz.

Resmini yapabilecekleri kadar sakin mi?

Evet, o kadar sakin, diyor.

Fakat ona inanmıyoruz. Bağırışlar dolu boğazına, sövgüler dolu ağzına da! Yine de bir süre daha bizimle birlikte gelebilir, ama bu süre çok uzun değil. Resmimiz yapılana kadar bekleyeceğiz, sonra onu ardımızda bırakacağız. Ya da üzerine oturur boğmayı deneriz, böylece ondan kurtulmuş oluruz. Şu kadarı kesin; ona merhamet göstermeyeceğiz, o bizden biri değil. Aramızda yürürken aldığı konum kendisine ait bile değil, o konumun asıl sahibi artık yürümeyen, sessizce yatan biri. İsmi Lamme ve kısa bir süre öncesine kadar bizimle birlikte yellenirdi. Sonra, yemekten önce halsizleşti, uzandı, derken diğer yana döndü, yemekten sonra ise ölmüştü. Evet, sevgili Lamme'miz öldü, artık onu göremiyoruz çünkü gömmek zorunda kaldılar. Her neyse, en azından pelerini, yeleği ve çizmeleri sahipsiz kaldı ve ansızın bizim oldular. Onları yığın halinde ortaya döktük ve çevresine oturduk, onlara dokunduk, onları dinledik ve kokladık ve aramızda paylaştık. En çok eşyayı Oyukgöz aldı, çünkü hiçbir şeyi yoktu ve en yüksek sesle o bağırmıştı. Çünkü gözleri oyulduğunda yaşadığı o ilk çaresizlik içinde üstünü başını yırtmış, ileride onlara ihtiyaç duyacağını hiç düşünmemişti. Şimdi üzerinde kendine ait olmayan bir yelek olmasının nedeni işte bu. Aynı şekilde kendine ait olmayan bir pantolon giymesinin nedeni de. Ve tütünü olduğunda onu kendine ait olmayan, kısa bir süre önce Lamme'nin tüttürdüğü o pipoya dolduruyor. Başlığı da kendisine ait değil, onun başında komik duruyor. Onu görenler sürekli başlığıyla dalga geçiyor. Buna rağmen, önde mi arkada mı bilmiyoruz ama, tabloda bizimle birlikte yer alacak. Tabloda yer alacağı muhtemel olan ve etrafı yokladığı asa da ona ait değil, o bile çalıntı. Düşünüyor ve kıkır kıkır gülüyoruz, kısa süre sonra artık bizimle yürüyor olmayacak. Gerçi dış görünüş itibarıyla yerini aldığı kişiye benziyor olmalı. Acaba onun gibi düşünüyor mu?

Hayır, diyor, farklı düşünüyormuş.

Peki ya hissediyor musun, diye soruyoruz, onun gibi hissediyor musun?

Hayır, aynı hissetmiyorum.

Güzel, diyoruz. Peki o zaman nasıl hissediyorsun?

Ama bunu bilmiyor.

Görüyor musun, diyoruz, sen farklı değilsin, sadece farklı olduğunu sanıyorsun.

Hayır, diyor, farklıyım. Ve ardından bir süre düşündükten sonra, çok iyi duymadığını, seslerin yavaş yavaş kaybolduğunu söylüyor.

Öyle olsa, diyoruz, bizi de duyamazsın değil mi ama?

Yok, diyor, sizi duyabiliyorum. Ne istiyorsunuz?

Hiçbir şey, diyoruz. Hiçbir şey istediğimiz yok.

O zaman devam edelim, diyor Ripolus.

V

Göletin kıyısındaki evi ve bizi çizmek isteyen ressamı bulmak üzere tekrar geri dönüyoruz. Ripolus geri döndüğünü varsayıyor, emin değil. Ripolus'un peşinden giden bizler de elbette emin değiliz. Bazen geri döndüğümüzü sanıyoruz, bazen de ileri gittiğimizi. Yolun bu kadar uzun olduğunu nereden bilecektik! Kalın giyindik. O sırada –giyinirken– hem kendimizi hem yapılacak olan resmimizi düşündük. Resmimizi yapacaklarsa şayet, sahip olduğumuz her şeyle birlikte yapmalılar: saçaklı pelerinlerimiz, başlıklarımız, asalarımızla; bacaklarımız sarılı halde ve söyledikleri gibi, yüzlerimiz hafifçe gökyüzünün aydınlığına dönük. Belki yağmur yağmaya başlar, o zaman gün çok daha uzun sürer. Gerçi yakında baharın geleceğinden bahsediyorlar ama hava her an yağmur ya da kara dönebilir. Bu yüzden

ayaklarımızı da sıcak tutuyoruz, bu yüzden bezlerle sarılılar. Bir de madem düşmek zorundayız, hiç değilse bezler sarılıyken o kadar sert düşmeyiz. Biri resmimizi yapmak istiyorsa, bunlar dışında resmi yapılabilecek pek fazla şeyimiz yok. Pelerinlerimizin içinde farklı şeyler bulunan cepleri var, ama onları göremedikleri için resimlerini de yapamazlar. (Aynı nedenden kafamızın içindekilerin de resmini yapamazlar.) Geriye sadece asalarımız ve pelerinlerimizin altındaki bedenlerimiz kalkıyor; o gün kabuk üzerinde, yer kabuğu üzerinde fazlasıyla ağır yük olan bedenler. Ve art arda sıralanmış, muhtemelen bir patikayı tırmanıyor, ya da dar bir yoldan yürüyoruz ve sonuna geldiğimizde asalarımızla yoklayarak bir çitin yolu kapattığını anlıyoruz. Eee, yani dümdüz gelme... Belli ki hayır. Anlaşılan o ki yolumuzu kaybettik, şayet bizi daha baştan yanlış tarafa göndermedilerse tabii. Elimizden gelen tek şey çite yaslanmak ve yumuk gözlerle burada bulunduğumuz için pişmanlık duymak. Bize kalsa yere uzanıp uyurduk. Fakat yola devam etmek zorundayız, çünkü resmimizi yapacaklar. Çit boyunca yavaş yavaş ilerliyor ve haykırıyoruz: Hey, burada bir çit var! Hey, diyoruz, bu çitin burada ne işi var, bunu bize açıklayacak kimse yok mu? Ve ahşap çit boyunca ilerliyoruz, sonunda yol bitiyor ve bir köşede kalakalıyoruz. Hey, diye sesleniyoruz ve çitin tahtasına sıkı sıkı tutunuyoruz. Ripolus, neredesin?

Buradayım, diye sesleniyor Ripolus ve muhtemelen hepimizin ortasında duruyor.

Bizi nereye getirdin?

Bir çitin kenarına, diyor.

Evet, bir çitin kenarına geldiğimizi anladık, diye sesleniyoruz ona ve çiti tutup sarsıyoruz, ama yola nasıl devam edeceğiz?

Yol nasıl devam ediyor görebiliyor musun?

Hayır.

Peki ya çiti, diye soruyoruz, onu görebiliyor musun?

Hayır, diyor Ripolus, onu da görmüyorum.

Peki onun dışında, diyoruz, başka ne görüyorsun?

Başka bir şey de görmüyorum.

Neden görmüyorsun? diye soruyoruz. Ve burada çiti ya da başka şeyleri gören kimse yok mu? Ve bize buradan gölete nasıl gideceğimizi söyleyebilecek biri? Hey, diye sesleniyoruz, kimse yok mu?

Var, diyor bir ses, ben varım.

Bak, biri varmış, diyoruz. Biz de sanmıştık ki...

Hayır, diyor ses, ben buradayım.

İyi o halde, madem buradasın o zaman yakınımıza gel.

Böyle iyi mi?

Hayır, yaklaş, çok yaklaşman gerek ki ellerimizi başına koyabilelim.

Neden?

Senin kim olduğunu anlamamız için.

Böyle nasıl?

Evet, diyoruz daha da yakına geldiğinde, iyi böyle. Ve ellerimizi başının üzerine koyuyoruz. Onun kim olduğunu bilmiyor olsak da başına dokunarak onu hayalimizde canlandırabiliyoruz, gerçi herkes farklı şeyler canlandırıyor ama olsun. Herkes onu kendince tanıdıktan sonra, peki ya, diyoruz, onca zamandır neredeydin?

Burada, diyor, buradaydım.

Seslendiğimizi duymadın mı?

Duydum.

Neden yardıma gelmedin o halde?

Başkalarının işlerine burnumu sokmam da ondan.

Ama biz yolumuzu kaybetmiştik. Olduğumuz yerde dönüp durmuşuz.

Kim ne isterse yapsın.

Ama biz olduğumuz yerde dönüp durmak istemiyorduk ki.

Bunu nereden bilecektim?

İnsan düşünmez mi, diyoruz. Neyse madem, demek bilinmiyordun. Peki ama kimsin sen?

Ah, diyor ses, sıradan biriyim, Balthasar adım.

Olsun Balthasar, diyoruz, nasılsan öyle kal. Ve bize söyle: Hâlâ köyde miyiz?

Evet, diyor Balthasar, sonunda.

Kilisenin olduğu taraf mı?

Hayır diyor, Balthasar, diğer taraf.

Peki ya kargalar, diye soruyoruz, kargalar var mı burada?

Evet, diyor Balthasar, kargalar var.

Kaç tane?

Altı ya da yedi.

Evet, diyoruz, bunlar onlar. Kulenin etrafında uçuşuyorlar değil mi?

Hayır, diyor Balthasar, bunlar başka.

Nasıl başka?

Sığırcık.

Öyle mi? diyoruz. Yani kulenin etrafında sığırcıklar uçuyor, öyle mi?

Hayır.

Nasıl hayır?

Ihlamur ağacının etrafında uçuyorlar.

Ağaç nerede?

Köy meydanında.

Bu, köy meydanındayız demek oluyor yani?

Evet.

O halde gölet nerede?

Hangi gölet. Burada çok var.

Ressamın yaşadığı yerdeki göletten başkaları var yani, öyle mi?

Evet.

Duydun mu Ripolus, diyoruz ve muhtemelen Ripolus'a doğru dönüyoruz, burada başka göletler de varmış, bir tane değilmiş ve sen bir tanesini bile bulamıyorsun.

Ah, diyor Ripolus, eğer sabah biraz daha iyi görebiliyor olsaydım onu muhakkak bulurdum.

Evet, Ripolus bugün pek iyi görmüyor, diyoruz ve gülüyoruz. Sonra da muhtemelen tekrar Balthasar'a doğru dönüyor ve soruyoruz: Peki ressamın yaşadığı yerdeki gölet nerede?

Yolunuza çıkacak, diyor Balthasar.

Yani yaklaştık öyle mi?

Evet, diyor, yaklaştınız. Ve bize sakin sakin yanlış yöne geldiğimizi anlatıyor. Sağa gitmemiz gerekiyormuş, sağa! Ama biz, bu şaşkın halimizle sağ ya da soldan bahsedebilir miyiz ki? Bunun için dümdüz gitmek nedir onu bilmek zorundayız, fakat bunu gerçekten biliyor muyuz? Hem bunu bize söylemesi gereken kişi Balthasar değil Ripolus, ama o kulak asmıyor. Hayır, Ripolus yaşlı bir koyun gibi soldan gidiyor, biz de onun arkası sıra. Sağ, Ripolus, sağa gitmelisin.

Hey, diye sesleniyoruz, burada mısın?

Evet, diyor Ripolus, buradayım.

Ya sen Balthasar, sen de burada mısın?

Evet, diyor Balthasar, buradayım.

Peki ya çit nerede? diye soruyoruz.

O da şurada, diyor Balthasar.

Görebiliyor musun?

Evet.

Peki nerede sona eriyor?

Ben size göstereyim, diyor Balthasar. Ve ellerimizden tutup bizi muhtemelen çit bulunmayan başka bir yere götürüyor. Bunu hissedebiliyoruz. İşte burada sona eriyor, diyor.

Demek burada bitiyor, diyoruz. Şimdi de gölete, kıyısında ressamın yaşadığı gölete gitmek istiyoruz. Ressamı tanıyor musun?

Ağaçların resmini yapan ressamı mı?

Evet, diyoruz, ama bizim de resmimizi yapacak.

Bunu size kendisi mi söyledi?

Hayır, diyoruz, kendisi söyleyemez, çünkü bizi henüz tanımıyor.

O zaman sizin resminizi yapmayacak demektir.

Öyle mi? Nereden biliyorsun bunu? Onun boyalarını karan kişi sen misin?

Hayır, diyor Balthasar, bir başkası.

Ama sen olabilirdin, öyle değil mi?

Hayır, diyor, bu mümkün değil. Ve bir süre düşündükten sonra, Yani, olabilirdi tabii, diyor. Bak gördün mü, diyoruz. Sonuçta onu tanıyorsun ama?

Evet.

Bizi sordu mu?

Bana sormadı.

Yani bugün onunla hiç görüşmedin?

Hayır.

Peki, bizi soran başka birine rastladın mı?

Hayır.

Sonra biraz daha ilerliyoruz.

Peki ya siz, diyor Balthasar, siz kimsiniz?

Ah, biz mi? Bize Kargalılar derler, ama önümüzden gidenler biz değiliz, yani bizi onlarla karıştırma. Önümüzden gidenler biz olamayız ki, çünkü tavukları göremiyoruz. Bizi anlamadığı ve hakkımızda hiçbir şey bilmediği için, yazın bir ağaç altında akşam yemeğimizi yiyip, sohbet ettikten sonra kargaların ansızın gelerek gözlerimizi oyduğunu anlattık ona.

Ne ağacıydı? diye soruyor Balthasar.

Kiraz ağacı.

Ne hakkında konuşuyordunuz?

Unuttuk gitti. Her halükârda, büyük bir felaketti ve bu olay hakkında çok konuşuldu, yani o zamanlar. Kulağına gelmedi mi hiç?

Hayır.

Muhtemelen buna inanmıyorsundur?

Hayır, inanmıyorum.

Her neyse, ister inan ister inanma, o senin bileceğin iş, biz sana anlatmış olalım, sen de öğrenmiş ol ki yarın öbür gün bunu hiç duymadığını iddia edeme.

Tamam, duydum, diyor. Ve benzer biçimde bitkin düşmüş olduğumuzu; topluluk oluşturduğumuzu, dip dibe ve art arda sıralanmış vaziyette uygun adım yürüdüğümüzü, her ne kadar hiçbirimiz nereye gittiğimizi bilmiyorsak da bizi görünce akraba olduğumuzu sanıyor. Kalabalık, ama birbirine bağlı ve aynı fikirleri paylaşan, gölete doğru ilerleyen bir aile olduğumuzu düşünüyor.

Yani evet, öyle olabilir, diyoruz. Belki dışarıdan bir aile gibi görünüyor olabiliriz fakat öyle değiliz. Vaktizamanında bir ormandan art arda çıkıp geldik ve hiçbirimiz ne yapacağını bilmediğinden yola birlikte devam ettik, hepsi bu. O gün bu gündür bizlerin ayrılmaz bir bütün olduğumuzu düşünüyorlar.

Yani siz baba ve oğulları değilsiniz, öyle mi?

Hayır.

Peki ya kardeş? Kardeş de mi değilsiniz?

Hayır, diyoruz, kardeş de değiliz. Ve sonra durup sesleniyoruz: Hey, Oyukgöz. Ve onu hızlıca arıyor, dokunarak kulaklarının olmayışından tanıyoruz. Onu Balthasar'a doğru itip, mesela *bu* bizden değil, diyoruz. Onun sadece bizimle birlikte geldiğini, üstelik kendisine ait olmayan bir konumda yürüdüğünü söylüyoruz.

Peki, ne zamandır birlikte yürüyorsunuz?

Kısa zamandır.

Daha ne kadar yürüyeceksiniz.

Pek uzun değil.

Peki, kaç kişisiniz, diye soruyor Balthasar ve bizi sınamak istiyor.

Tam olarak bilmiyoruz, diyoruz.

Önceden kaç kişiydiniz? diye soruyor. Yoksa onu da mı bilmiyorsunuz?

Yedi, diyoruz, önceleri yedi kişiydik, ama birini kaybettik.

Ne zaman?

Öğle saatinde.

Ona ne oldu?

Bilmiyoruz, diyoruz.

Peki ya asalar, diye soruyor, niye asalarınız var?

Hortumlarımız olmadığından.

Yeri bile göremiyorsunuz yani, öyle mi?

Hayır, kokusunu alıyoruz.

Gökyüzünü? diye soruyor Balthasar bir müddet bizimle birlikte tarlada yürüdükten sonra. Onun da mı kokusunu alıyorsunuz?

Hayır, diyoruz, onun sesini duyuyoruz. Ve sonra sesleniyoruz, Hey, bizi doğru yere götürüyorsun değil mi?

Evet, diyor Balthasar, daima ileriye.

Bunun üzerine, İlerisi neresiymiş ki? diye soruyoruz. Unutma, birazdan resmimizi yapacaklar.

Aman, diyor Balthasar. Hemen şimdi yapmayacaklar ya.

Neden yapmayacaklarmış? diye soruyoruz, bu işi mümkün olduğunca çabuk halletmek istediğimiz için.

Çünkü hava henüz çok karanlık.

Peki ne zaman aydınlanır?

Daha sonra, diyor Balthasar. Ve şimdi, diyor biz biraz daha ilerledikten, düştükten, kalktıktan ve yürümeye devam ettikten sonra, size bir şey söylemek istiyorum. Tam şurada, köyün çıkışında, birazdan bir domuz kesecekler. Kasabı elinde bıçağıyla gördüm, onu bileylemiş bile. Domuzun ciyakladığını duyunca korkmayın diye söylüyorum. Eğer isterseniz gidip izleyelim.

Boşver, diyoruz, onu zaten göremeyiz.

Ben size tarif edebilirim.

Aynı şey değil, diyoruz. Hem acele etmemiz gerek, çünkü resmimiz yapılacak.

Peki, diyor Balthasar, gitmeyiz o zaman.

Ciyaklamasını zaten duyacağız, onu size tarif etmeme gerek yok.

Hayır, yok. Onu duyuyoruz.

Ve sonra biraz daha ilerliyoruz ve domuzu kafamızda detaylıca canlandırırken birden onun pek de uzak sayılmayacak bir mesafede hâlâ hayatta olduğunu, homurdandığını ve toprağı eşelediğini duyuyoruz. Kestikleri domuzu içine atacakları kazanın altında yanan ateşin kokusunu bile alabiliyoruz. (Fakat bu aldığımızı sandığımız başka bir ateşin kokusu da olabilir.) Ve kulak kesiliyoruz, attığımız her adımda kendi kendimize, neden hâlâ ciyaklamadı, diye soruyoruz.

Bu onun sesi miydi? diye soruyoruz.

Hayır değildi.

Ya bu?

Hayır, bu da değildi.

Henüz ciyaklayan olmadı, öyle mi?

Hayır, diyor, henüz olmadı.

Demek ki tam da bizim düşündüğümüz gibiymiş, biz de hiçbir şey duymadık. Sadece bir şey duymuş olmamız *gerektiğini* düşündük, yavaş yavaş vakti geliyor çünkü. Ve tekrar

yolumuza devam ediyoruz. Ve sesleniyoruz: Hey, Balthasar, neden ciyaklamıyor? Fakat bunu o da bilmiyor.

Birazdan ciyaklar, diyor. Peki ya kendinizi, diye soruyor biraz sonra, kendinizi görebiliyor musunuz?

Hayır, diyoruz, kendimizi de göremiyoruz. Ve bir süre düşündükten sonra, kendimizi *hissedebildiğimizi* söylüyoruz.

Neyle, diye soruyor Balthasar, ellerinizle mi?

Hayır, diyoruz, başka bir şeyle. Ama biz de neyle olduğunu bilmiyoruz. "Biz" dediğimizde bunun *biz* anlamına gelmesi gerektiğini hissediyoruz. İspatlayamasak da böyle bu.

Peki ya siz kimsiniz?

Ortadakileriz.

İyi bakalım, diyor Balthasar, o zaman yolunuza devam edin. Benim artık tarlaya dönmem gerek.

Biz ne tarafa gideceğiz?

Dümdüz.

Ama zaten baştan beri hep dümdüz yürüdük.

Olsun.

Hâlâ köyün içinde miyiz?

Evet, diyor, ama çok da değil.

Sonra ne gelecek önümüze?

Köyün sınırına varacaksınız.

Kilisenin olduğu sınıra mı?

Hayır, diyor, diğerine. Sonra da gölet gelecek.

Bak, diyoruz, bunları Ripolus'a söylemelisin.

Ama o umursamıyor ki.

Hayır, diyor, kötü günümdeyim, hiçbir şey görmüyorum. Ama sonra yine de duruyor ve, Ne tarafa gitmeliyim, diye soruyor.

Bu sırada elbette biz de durmak zorunda kalıyoruz. Büyük olasılıkla Balthasar da duruyor. Şayet başını alıp gitmedi ve bizi ardında bırakmadıysa tabii.

Hey, Ripolus, diye sesleniyoruz, neden duruyorsun? Neden yola devam etmiyorsun? Hey Balthasar, diye sesleniyoruz, neredesin?

Gölet ileride karşınıza çıkacak, tek yapmanız gereken dümdüz gitmek, diyor Balthasar ama sesi biraz uzaktan geliyor. Yoksa gidemez misiniz?

Yok, diyoruz, biz gidebiliriz de Ripolus daha fazla devam edemez. Ayaklarında nasır var. Hadi Ripolus, acele et, ona nasırlarını göster.

Ve sonra, büyük olasılıkla Ripolus'un ayakkabılarını çıkarıp nasırlarını aradığı sırada Balthasar'a, yanında Ripolus'un yeniden eskisi gibi yürüyebilmesi için nasırlarına sürebileceğimiz bir kurbağa var mı diye soruyoruz. Ancak çoktan uzaklaşmış olan Balthasar'ın yanında kurbağa falan yok, hava çok soğuk, kurbağalar henüz çıkmamış.

O halde havalar ısınıp da biz bir tane bulana kadar Ripolus'un beklemesi gerekecek, diyoruz. Beklersin değil mi? diye soruyoruz.

Evet, diyor Ripolus, beklerim.

Bizler bir süre bekledikten ve Ripolus tekrar ayakkabısını giydikten sonra, Hey, diye sesleniyoruz, burada bizden başka kimse var mı? Hey Ripolus, başka birini görüyor musun?

Fakat Ripolus da başka birini görmüyor. Hayır, diyor, ne yazık ki görmüyorum.

Ve sonra, Balthasar'ın hâlâ yakınlarda olup olmadığını bilemediğimiz için, Hey Balthasar, diye sesleniyoruz, burada mısın? Fakat Balthasar yanıt vermiyor, demek ki yalnızız. Buna rağmen bizi gören birinin olduğu, yukarıda bir yerlerden sessizce bizi gözlediği hissini her daim taşıyoruz. Bu yüzden el ele tutuşup sesleniyoruz: Hey, bizi izleyen biri var mı? Lakin havanın, toprağın ve bizim çıkardığımız (kalplerimizden, ciğerlerimizden, kafalarımızdan, ağızlarımızdan

çıkan) sesler haricinde çıt çıkmıyor. Derken en sonda yürüyen Malente ansızın şarkı söylemeye başlıyor. Daha önce hiç duymadığımız bir şarkı, bekli de hiç olmayan bir şarkı. O'NUN krallığının aşağıda, yukarıda, ileride, geride, yukarıda, aşağıda ne kadar muazzam olduğunu anlatıyor. Yürürken öylesine aklına geliveren, kendi uydurduğu bir şey.

Hey, bu da neyin nesi? diye sesleniyoruz.

Bir şarkı, diyor Malente, şarkı söylüyorum.

İyi de neden? diye soruyoruz.

Nereden bileyim, diyor. Malente ne zaman elden ayaktan kesilse, çok sıcaklarda, çok soğukta şarkı söylemeye başlıyor, bu mide bulandırıcı değil mi? Biz yolumuzu kaybettiğimizi düşünüyoruz, Malente ise şarkı söylüyor! Şarkısı elbette bizi rahatsız ediyor, yani en azından bize bir faydası dokunmuyor. İlerlemek istiyoruz, bizden başka daha kimlerin resmi yapılacak kim bilir! Ve birbirimize, daha fazla gecikmemek için ne yapmamız gerek, diye soruyoruz. Birbirimizden ayrılsak mı, herkes tek başına denese? Yoksa burada, nemli bir çukuru andıran bu yerde mi kalsak? Hayır, ayrılmıyoruz, diye düşünüyoruz ve çevremizdeki bazı şeyleri hareket ettirmek için bir yere kadar dönüp duruyorsak da bulunduğumuz yerde kalıyoruz. Ve sen Malente, diyoruz, şarkı söylemeyi kes.

Niye? diye soruyor Malente.

Bizi duyan olmasın diye, diyoruz.

İyi de diyor Malente, bizi kim duyacak ki?

Burada olabilecek kişiler, diyoruz.

Bu çukurda mı?

Evet burada, çukurda, diyoruz. Ve sonra yüksek sesle, Hey, diye sesleniyoruz, kim bu etrafımızda gizli gizli dolanan, diyoruz, ayak seslerini duyuyoruz. Fakat hiç ses çıkmıyor. Ta ki kulağımıza ansızın bambaşka bir şey, hiç beklenmedik bir ses çalınana kadar. Ta ki uzun süre önce unut-

tuysak da bir tarla, bir bahçe ya da bir çimenlik ötemizde, bizlerle aynı dünyada varlık gösteren ve her ne kadar toprağa daha yakın vaziyette olsa da nefes almayı bizlerle birlikte sürdüren domuz, muhtemelen ağılın arkasında acı acı ciyaklayana kadar. Evet, icabına baktılar! Sonra ansızın, tepelerden ya da düzlüklerden gelen sesleri duyuyoruz. İnsanlar uzaklardan kalabalıklar halinde ölü domuzu görmek, diğer yanına geçip çevresinde dönenmek için toplaşıyorlar ve şayet bizden yana bakarlarsa bizleri de görmeleri gerek. (Çünkü göremiyor olsak da sonuçta görülebiliyoruz, hem de nasıl!) Aslında çukurda kalan hafif engebeli arazide muhtemelen karanlık noktalar olarak görünüyoruz. Ancak bu karanlık noktaların ağaçlar, kayalar ve diğer doğal şeyler (noktalar) gibi kökleri toprağa bağlı değil, sağa sola hareket ediyor, bu nedenle insanlar onları bir kez gördüklerinde gözleriyle takip edebilir. İşte bunlar; yani insanların gördüğü, kimi zaman büyüyüp kimi zaman küçülen noktalar bizleriz. Ne var ki çukura inip yanımıza gelen olmuyor. Seslenen de yok, ama muhtemelen bizleri yumuşak, tekinsiz adımlarla çukurdan çıkarken ve ufukta kaybolurken izliyorlar. Sonra bizi izlemekten çabucak sıkılıp, Aman, yine bunlar işte! diyorlar. Domuza odaklanmak için bize sırtlarını dönüyorlar.

Hey, diye sesleniyoruz, bizi buradan alıp götürecek kimse yok mu? Göletin orada bekleşiyoruz. Bizi oraya kadar götürecek bir hayırsever çıkmaz mı? Bizi buradan alıp götürdüğü gibi Tanrı da onu elinden tutup göklere çıkarsın. Hey, burada böyle biri yok mu?

Anlaşılan o ki burada kimsecikler yok, her şey her zamanki gibi. Sadece toprağı ve havayı ve kendimizi duyuyoruz, domuzun bile sesi kesildi. Ve o ses, kulak vermeye devam etsek bile bir daha asla duyulmayacak. Bu kuş uç-

maz kervan geçmez yerde muhtemelen vadinin kenarında yarım daire şeklinde diziliyoruz, çünkü ayaklarımızın hafızası bizi yanıltmıyorsa en son yokuş aşağı indik, yani burası çukurluk bir yer *olmalı*. Yoksa burası bir yılan çukuru da biz mi farkında değiliz? O sırada içimizden biri ya da kendi kendimize, Bu rüzgâr yağmur getirecek! diyoruz ve hemen başlarımızı eğiyoruz. Ve şayet her şey bizi yanıltmıyorsa sırtımız köye dönük vaziyette duruyoruz, çünkü tekrar köye dönmek istemiyoruz. Ve el ele tutuşup sessizce ileniyoruz ve bacaklarımız, kederden mi yoksa yürümekten midir bilinmez, titrediği için birbirimize yaslanıyoruz. Öyle ki titrek bacaklarla yürüdüğümüzü uzaktan bir gören olsa doğal olarak dans ettiğimizi düşünür, lakin yanılır. Çünkü biz dans *edemeyiz*, yani en azından gerektiği gibi edemeyiz. Ayağımızı nereye basacağımızı bilemezdik ki, birbirimizi ıskalardık, gitgide birbirimizden uzaklaşırdık ve sonunda kaybolur giderdik. Gerçi iz sürüyor ve ayaklarımızı sürüyor ve hızlı adımlarla da ilerliyoruz ama bu dans edebileceğimiz anlamına gelmez. Ayrıca, dans edebiliyor olsaydık bile, karanlıkta kimse izlemezken, özel olarak sadece bizim için tahsis edilmiş boş bir alanda dans etmenin ne anlamı olurdu ki? Bacaklarımızı açmak için bazen hopladığımız ya da bacaklarımızı ileri geri salladığımız oluyor, o zaman bile bizleri yanlış anlıyorlar. Hemencecik, Hey, şunlara bakın şunlara, dans ediyorlar! diye haykırıyorlar. Lakin bu bir yanılgı, biz asla dans etmeyiz.

VI

Derken bu nemli ilkbahar gününde –nemin tüm yeryüzünü kaplamış olması gerek– O'NUN bizleri getirdiği bu yılan deliği ya da çukurda, söve söve uzun bir süre dikil-

dikten ve toprağı sertleşene kadar çiğnedikten sonra, yağmur yağdığını fark ediyoruz. Hatta başlangıçta kar yağıyor sanıyoruz. Elbette kendimizi kuru bir yere atmak istiyoruz. Ama nereye? Gökyüzü muhtemelen simsiyah bir hal alıyor ve yağmurun sağanağa döndüğünü hissediyoruz. Gazabı, yani O'NUN üzerimize saldığı yağmur geliyor! Ardından da ıslak toprak kokusu. Geçen yıldan kalan yapraklar ayaklarımızın altında ansızın hışırdamaz oluyor, artık onların çürüyüşünü duyuyoruz! İşte o vakit, içinde bulunduğumuz durum nasıl da O'NUN iradesini idrak etmemizi sağlıyor! O'NA bizi buradan, bu çukurdan çıkarması için yalvarıyoruz, şayet burası bir çukursa tabii! O ise bunu yapmak yerine bizi çukurun su birikmiş bir köşesine götürüyor, baldırlarımıza kadar suya batıyoruz. Bu yönde ilerlemeye devam edersek boğulmamız an meselesi! Dolayısıyla geri dönüyoruz! Ama su o tarafı da kaplamış, oraya gidersek de boğulacağız. Her halükârda üşüteceğiz ve resmimizi yapamayacaklar. Bizi kurtarması için O'NA yalvarıyoruz ve o bizi duymuyor, çünkü aramızdaki mesafe çok büyük. Olsun, onun yerine tam sudan çıktığımız sırada bize bir köpek gönderiyor ve hayvan önce bizi koklamak yerine ansızın havlamaya başlıyor.

Hey, Ripolus, diye sesleniyoruz ayaklarımız çamura saplanmış halde. Buralarda bir köpek var anlaşılan.

Evet doğru, diyor Ripolus, onu duyabiliyorum.

Güzel, diyoruz, o halde yakala onu.

Ancak Ripolus bunu yapamayacağını söylüyor. Bizler gibi o da köpeği göremiyor. Nasıl yakalasın ki? Elbette, diyor, hamlede bulunuyor ama boşluğa denk geliyor. Biz de ellerimiz ya da ayaklarımızla köpeğe dokunmaya çalışıyoruz, ama her seferinde ıskalıyoruz.

Hey köpek, diye sesleniyoruz, bize neden havlıyorsun? Hey, diye sesleniyoruz, alın şunu buradan.

Derken köpek saldırmaya başlıyor. Bacaklarımızdan yakalıyor. Daha önce hiç hissetmediğimiz, yeni bir acı yerleşiyor bedenimize, ama buna çabucak alışıyoruz. Bir bacağımızı havaya kaldırıyor, ileri geri sallıyor ve kendi etrafımızda dönüyoruz. Ne var ki köpek dişlerini öyle bir geçirmiş ki asla bırakmıyor.

Hey köpek, diye sesleniyoruz, olduğumuz yerde tepiniyoruz, fakat bırakmaya niyeti yok. TANRIM, diye haykırıyoruz, bizi niçin duymuyorsun? Köpeklerini niye geri çağırmıyorsun?

Neyse, sonunda O, bir adam gönderiyor, adamın sesini duyabiliyoruz. Belki bir çobandır, köpekle konuşur, onu sakinleştirir ve başını okşar, bacaklarımızı hayvanın ağzından kurtarır. Belki onun boynuna bir zincir ya da tasma bile bağlar. Ve bize köpeğin normalde iyi bir köpek olduğunu, ancak kızdırdığımız için böyle çılgına döndüğünü, hayvanı kışkırttığımızı söyler.

Hey, diye sesleniyoruz, kimse yok mu? Ve ellerimizi yaralarımızın üzerine koyuyoruz.

Var, diyor adam, ben varım.

Tam olarak neredesin, diye soruyoruz ona, yakına gel, seni pek iyi göremiyoruz.

Böyle nasıl? diyor adam ve dibimize kadar geliyor. Sonra onun çevresini sarıyor ve acı çekmemize rağmen ellerimizi başına koyuyoruz. Ve yüzünü yokluyor, kafamızda ona ait bir imaj oluşturuyor, kendi kendimize onun muhtemelen şöyle veya böyle biri olduğunu, muhtemelen şöyle veya böyle biri olmadığını söylüyoruz. Sonra adama kendisini kimin gönderdiğini soruyoruz. Kimse göndermemiş. Ama yine de onu biri göndermiş olmalı. Hayır, göndermemiş, tarladan görmüş bizi ve kendiliğinden kalkıp gelmiş.

Peki neden daha önce gelmedin, diye soruyoruz, az kalsın boğuluyorduk.

Aa, gölette, değil mi?

Demek buralarda bir gölet var?

Evet, az ötede.

Nerede?

Adam bizi omuzlarımızdan tutup göletin bulunduğu yere doğru çeviriyor: İşte orada. Şanslı gününüzdeymişsiniz ama haberiniz yok! İçine düşebilirdiniz. Sonra yaralarımızı görmek istiyor.

Ah, diye bağırıyoruz, adam yaralarımızın üzerini açıp parmaklarıyla dokununca. Ah, ne yapıyorsun?

Acı iyiye işarettir, diyor, hayatta olduğumuzu gösterir. Lakin bunu da yakında unutacağız.

İyi de neden daha evvel gelmedin? diye soruyoruz.

Sizi başkası sandım da ondan.

Başkası mı?

Evet, asker olduğunuzu düşündüm.

Asker mi, diyoruz, neden ki?

Rengârenksiniz çünkü.

Biz mi?

Evet, uzaktan öyle görünüyor.

Ama asker değiliz, diyoruz, uzaktan rengârenk görünsek de değiliz. Hem nasıl asker olacağız ki, düşmanı tanıyamayız bile. İçimizden sadece bu askerdi, diyoruz ve Bellejambe'yi omuzlarından tutup adamın önüne itiyoruz.

Emrinizdeyim, diyor Bellejambe, nişancı, bum-bum.

Ama sonra atış geri tepiyor, Öyle değil mi, diyor ve gülüyoruz.

Emrinizdeyim, diyor Bellejambe, nişancı, bum-bum.

Kısacası: Bellejambe de artık asker falan değil, bir zamanlar öyleydi. Hiçbirimiz asker değiliz, olamazdık da. Karanlığın içinde yaşıyoruz, sonsuz bir karanlığın hatta.

Baksana, diyoruz, Bellejambe'yi tutup, tekrar geri çekip eski yerine yerleştiriyoruz ve gözkapaklarımızı kaldırıp adama gözlerimizi gösteriyoruz. Ve ona gerçekte kim olduğumuzu anlatıyoruz ve resmimizin yapılacağını, ama nedenini bilmediğimizi söylüyoruz. Fakat adamın kargalardan haberi yok.

Yazın, diyoruz, bizler kiraz ağacının altında oturuyorduk, hatırlamıyor musun?

Hayır.

Unutmuş olmalısın, diyoruz.

Evet, diyor, öyle olmalı.

Peki adın ne, diye soruyoruz, bir süre daha bekledikten sonra, belki aklına gelir diye bekliyoruz ama gelmiyor ve tam bize adını söyleyecekken, Hayır, söyleme! diye haykırıyoruz.

Neden ki?

Çünkü ismin, diyoruz, sadece bir sözcük; o da daha önce bildiğimiz ve fakat unutulup giden çok sayıdaki sözcükten farksız. Unutunca ya sinirimize dokunuyor ya da üzülüyoruz.

İyi madem, diyor, söylemem o zaman.

Adından çok daha önemli olan bir şey var, diyoruz, bizi bulmuş olman, asker olmadığımızı anlaman ve bizi bu çukurdan çıkaracak olman.

Burası çukur değil ki, diyor.

Çukur değil mi, diyoruz, çukur değil de ne o zaman?

Bana ait tarlanın bir parçası.

Öyle mi, bize göre burası sana ait çukurun bir parçası, ama neyse, bunu bir kenara bırakalım şimdi. Önemli olan bizi buradan çıkarman ve ressamın yaşadığı eve götürmen.

Neden?

Resmimizi yapacak da ondan.

İyi de, diyor çiftçi, evi zaten hemen şurada.

Sağda mı solda mı, diye soruyoruz.

Solda.

Yani sola doğru gitmemiz gerekiyor.

Evet.

İlginç, diyoruz. Az önce sağa gitmemiz gerektiğini söylediler. Hatırlıyor musun Ripolus?

Hayır.

Önemli değil, diyoruz. Ve çiftçiye, O zaman bizi sola götür, diyoruz.

İyi madem, diyor çiftçi, gerçi pek gereği de yok, ev üç adım ötede çünkü. Ve sonra adam bizi, baştan beri gelmek isteyip de Ripolus karşı çıktığı için ya da gideceğimiz yönü unuttuğu için bir türlü gelemediğimiz noktaya ulaştırdıktan sonra ressamın olduğumuz şekilde resmimizi yapamayacağını söylüyor.

Olduğumuz şekilde neden resmimizi yapamasın ki, diye soruyor ve onun ardı sıra çukuru baştan başa geçiyoruz.

Yani, diyor çiftçi, kendinizi göremiyorsunuz, lakin görebilseydiniz...

Evet?

Bu haldeyken resminizi yapamayacağını da görürdünüz.

Önemli değil, diyoruz, kendimizi göremiyor olmamız hiç önemli değil, bizi olduğumuz gibi resmedecek.

İyi madem, diyor, bunu dert etmiyor demek ki. Ve yola devam ediyoruz. Sonra bize, ressamın göletin kıyısındaki evinin an itibarıyla gözle görülebildiğini ve önümüzde, ağaçlar arasında belirmiş olduğunu söylüyor. Ne yazık ki onu göremiyorsunuz, diyor.

Önemi yok, diyoruz, buna alışığız.

Büyük bir ev, diyor. Şayet başlarımızı sağa çevirecek olursak varlığını muhakkak *hissedermişiz.*

Başlarımızı hangi tarafa çevirmeliyiz, diye soruyoruz.

İşte tam şu tarafa, diyor.

Ve başlarımızı ellerinin arasına alıp doğru yöne doğru çevirdiğinde ressamın evinin varlığını gerçekten de hissediyoruz ya da en azından hissettiğimize inanıyoruz. Öyle değil mi Ripolus, diye soruyoruz.

Evet, diyor Ripolus, orada bir şey var.

Tabii ki, diyoruz, ev var. Ve umutla ressamın yaşadığını sandığımız eve asalarımızla dokuna dokuna yaklaşıyoruz. Hey, diye sesleniyoruz, bizi gören yok mu, sesimizi duyan yok mu? Hey, bizi burada bekliyorlardı, kimse yok mu? Ve sonra ses gelmeyince sesleniyoruz: Hey sen, şu çukurun, ya da tarlanın sahibi, neredesin? Ama yanıt vermiyor. Hey, diye sesleniyor ve onu daha iyi duyabilmek için ellerimizi kulaklarımızın arkasına götürüyoruz ama çıt yok. Demek ki çukurun sahibi de bizi bırakıp gitti! Ama bunun önemi yok, evi bulduk, nihayet geldik.

Hey Ripolus, diye sesleniyoruz.

Evet.

Neredesin?

Burada.

Hadi, çabuk buraya gel, diyoruz. Ve yanımıza geldiğinde ona, Evde kimse var mı, ya da bizi beklediği için camdan bakan biri var mı? diye soruyoruz fakat o bunu bilmiyor.

Dışarıya bakan biri var mı yok mu, görmüyor musun? diye soruyoruz.

Hayır.

Neden?

Bugün iyi göremiyorum.

Peki ya yarın?

Bugünden bilemem.

Pekâlâ, diyoruz, pekâlâ. Ve ondan, hissedebilmemiz ve kafamızda canlandırabilmemiz için bizi evin yakınına kadar götürmesini rica ediyoruz. Ripolus elimizden tutuyor ve bizi evin yakınına kadar götürüyor.

Burası mı, diyoruz, şu an evin yanında mıyız? Ve bir şeyler hissedebiliyoruz. Ve hatta önce asalarımızla, sonra da yumruklarımızla ona vuruyoruz.

Evet, diyor Ripolus, öyle sanıyorum.

Bu da ne demek oluyor, emin değil misin?

Hayır, diyor Ripolus, tam değil.

Yani evi göremiyorsun, öyle mi?

Hayır, diyor, aslında göremiyorum.

Biz de göremiyoruz, diyoruz. Her halükârda şuradaki şey evin duvarı olmalı, diyoruz. Ve asalarımızı duvar olduğuna inandığımız şeye sürtüyoruz. En azından evin duvarıymış gibi bir his uyandırıyor.

Evet, diyor Ripolus, bu doğru.

Peki ya bu, diyoruz, bu bir kiriş mi?

Hiç değilse, diyor, öyleymiş gibi bir his uyandırıyor. Onu görememeniz ne kötü.

Kirişi mi?

Hayır, evi.

Neden?

Çünkü güzel bir ev, diyor Ripolus, hem de çok güzel.

Görmesek de fark etmez, diyoruz. Bize tarif edebilirsin nasılsa.

Tüm evi mi? diyor Ripolus.

Neden olmasın, diyoruz. Ve asalarımız ayaklarımızın arasında, öylece dikiliyoruz, biraz üzgünüz. Çünkü şu an dünya üzerinde düzensiz ve rastgele öylece duran ve kimi zaman karşımıza çıkan şeylerin bir zamanlar kendilerine ait, bulunmaları gereken birer yeri vardı ve o zamanlar yol yordam biliyorduk, oysa şimdi... Neyse, artık bunu düşünmüyoruz! O sırada Ripolus gördüğü muhtemel şeyleri; duvarları, çatıyı, kapıyı tarif etmeye başlıyor, bunu yavaş yavaş ve tane tane yapıyor ki söylediklerini içimize sindirelim ve yeniden oluşturabilelim. Tarifi genel anlamda doğru olmalı, elbette her

zaman değil, özellikle ayrıntılar konusunda Ripolus'un yanılma payı büyük gibi geliyor. Her neyse, ayaklarının altında hışırtısını duyduğumuz kuru yaprakların üzerinde ilerleyerek evin çevresini dolanıyor, asasıyla duvarlarını kazıyor, hissedebildiği, kazıyabildiği ve belki de görebildiği şeyleri betimliyor. Kesin bir şey var, diyor, güzel bir ev bu.

Yüksek mi? diye soruyoruz.

Evet, yüksek.

Peki, diyoruz, başka ne görüyorsun? Bize tarif edebileceğin başka bir şey yok mu?

Sanırım, diyor Ripolus, birkaç tane penceresi var.

Demek pencereleri var, diyoruz. Ve göremiyor olsak bile hiç değilse kokusunu alabilelim diye eve yaklaşmak istiyoruz.

Pencerelerden içerisi görünüyor mu? diye soruyoruz.

Evet, diyor Ripolus, sanırım.

Pencereden bakınca ne görünüyor?

Biz görünüyoruz, diyor Ripolus, bizi görüyorlar.

Peki biz ne yapıyoruz?

Bekliyoruz, diyor.

Neyi?

Birinin artık bizi fark etmesini ve yanımıza gelmesini.

Peki göründüğümüz kaç pencere var?

Fakat Ripolus bunu da bilmiyor. İkidir herhalde, belki de üç, diyor.

Bunun dışında bize tarif edebileceğin başka bir şey yok mu? diye soruyoruz, bir süre hiçbir şey söylemeden, öylece durduktan sonra.

Ah, diyor Ripolus, büyük olasılıkla iki katlı bir ev bu. Bize daha fazla bir şey söylemek istemiyor.

İyi ya, diyoruz, iki katlı ise hepimiz sığabiliriz içeriye.

Hepimizi içeri alacağını mı sanıyorsunuz, diyor Oyukgöz.

Neden almasın ki, diyoruz, resmimizi yapmak istiyor sonuçta. Ve evin önünde volta atıp duruyoruz.

Ama bizi evin içinde resmetmek istemiyor ki, diyor Ripolus, önünde resmetmek istiyor.

Belki de, diyor Malente, iki farklı resim yapar: biri içeride diğeri dışarıda.

Saçmalama, diyor Ripolus, resmimizi düşerken çizmek istiyor, unuttun mu?

Peki ya, diyor Malente, bizi bir kez otururken bir kez de düşerken resmetse ne olur?

Her neyse, diyor Bellejambe, bildiğim kadarıyla ev hepimizi alacak kadar büyük.

İşte buradalar, diye sesleniyor bir kadın ve çakıl taşlarını ezen ayak seslerini duyuyoruz; sonra biri, büyük olasılıkla bir hizmetçi, önümüze gelip duruyor. Ve muhtemelen ellerini kalçalarına yaslayıp bize bakıyor. Kadının alnımızı ve yanaklarımızı ve burnumuzu ve gözlerimizi ve göz çukurlarımızı yalayıp geçen nefesinin kokusunu alabiliyoruz. Sonra elleriyle yüzlerimizi tutup kendine çeviriyor, böylece bizi önden görüp iyice inceleyebilir.

Aman Tanrım! diyor, bizi uzunca bir süre inceledikten sonra.

Evet, diyoruz sırtımızı biraz dikleştirip, biz geldik.

Aman Tanrım, diyor, aman Tanrım! O an istavroz çıkarıp, Resmi yapılacak olan körler geldiler, büyük olasılıkla çukurdan geçmişler, diyor. Aman Tanrım, diyor kadın bir kez daha. Sonra başlarımızın üzerinden geliyor sesi: Evet, bunlar onlar, kargalı olanlar.

Çok doğru, diyor ve kokusunu almaya çalışıyor ve boynuna, omuzlarına, memelerine dokunarak onu tanımak için kendisine yaklaşıyoruz, fakat o geri çekiliyor. Ona dokunmamamızı istemiyor, ızdırabımızın ona bulaşmasından

korkuyor. Buna rağmen önümüzdeki kadını kıvrımlarıyla, vücut hatlarıyla hissedebiliyoruz. Ve işte tam o anda kuşlar geliyor. Kısa, alçak kavisler çizerek üzerimizde kanat çırpıyor, yüzümüze havayı çarpıyor, gaklıyor, bizi dürtüyor ve üzerimize, daha doğrusu kafamıza oturmak istiyorlar.

Hey, bu da neyin nesi şimdi? diye sesleniyoruz.

Ansızın kargalar belirdi, diyor hizmetçi kadın.

Her zaman burada mıydılar?

Hayır, her zaman değil. Onları biz getirmişiz.

Saçmalık bu, diyor ve onların bir alçalıp bir yükseldiklerini hissediyoruz. Olduğumuz yerde kalıp kollarımızı sallıyorken bir yandan da, Gidin buradan kargalar! diye bağırıyoruz. Sonra etraf yine sessizliğe bürünüyor.

Hey, diye sesleniyoruz, hâlâ havadalar mı?

Hayır, diyor hizmetçi kadın, ağaca tünediler.

Hangi ağaca?

Dişbudağa.

Hepsi aynı ağaca mı?

Evet.

Bizi oraya götür, diyoruz. Ve bizi dişbudak ağacına götürdüğünde, yani muhtemelen ağacın altında durduğumuz sırada, asalarımızı başlarımızın üzerinde sallayarak, Defolun, defolun! diye bağırıyoruz. Ve dişbudağın gövdesine vuruyor, kargaları kovalıyoruz. Sonra da, Nasıl, oldu mu? diye soruyoruz.

Evet, gitmişler.

Onu demek istemiyoruz. Neredeler?

Uçuyorlar.

Nerede?

Üstümüzde.

Bulutların hizasında mı?

Hayır, daha alçakta.

Oyukgöz tam o sırada kadına, Benim gözlerimi kargalar yedi, biliyor musun? diye soruyor.

Gözlerini mi? diye soruyor hizmetçi kadın ve dehşete kapılıyor.

Sussana sen beyinsiz, diyoruz, çeneni neden kapalı tutmuyorsun?

Neden ki, diyor, bilmesinde ne sakınca var?

Hayır, diyoruz, bilmesine gerek yok. Ve hizmetçiden onu ciddiye almamasını rica ediyoruz. Kısa süre önce gözlerini oyduklarını, o nedenle ne söylediğini bilmediğini anlatıyoruz. Evet doğru, diyoruz, gözleri oyulurken kargalar çeşmenin başındaymış, haliyle gördüğü son şey de onlar olmuş, bu yüzden onları aklından çıkaramıyor ve gözlerini onların oyduğuna inanıyor. Ve sonra sesimizi hafifçe yükselterek, Söyle bize sevgili bayan, diyoruz, bizleri burada, bu harikulade yerde bekleyen kimdir? Ve sesimiz evin içinden de duyulsun diye biraz daha yüksek sesle, Dün ya da önceki gün dediler ki biri resmimizi yapmak için bizi evine çağırmış, diyoruz. Bu kişinin ellerini, parmaklarını ve gözlerini Tanrı kutsasın. Ve gelişimizi beklerken gösterdiği sabırdan dolayı Tanrı'nın hayrı üzerinde olsun, lakin evi bulmak kolay olmadı.

Evi bulamamışlar, diye sesleniyor kadın, büyük ihtimalle çiçekli ya da yabani otlarla dolu bir bahçeden veyahut ekili ya da taze biçilmiş bir tarladan geçip gelmişler. Sonra da bize üzerimizin ıslak olduğunu söylüyor ve üşüyüp üşümediğimizi soruyor.

Evet.

Elleriniz üşüyor mu?

Evet, üşüyor.

Başka nereniz?

Her yerimiz.

O zaman ellerinizi ceplerinize sokun, diyor. Ve bizi kollarımızdan tutup yokuş yukarı çıkan bir patikadan geçiriyor, yolun eğimini fark edebiliyoruz.

Dikkat edin, diyor, şurada bir el arabası var, sizi şu an onun yanından geçiriyorum.

Burada duran bir şey olduğunu anlamıştık.

Yani, el arabası olduğunu hissettiniz öyle mi?

Hayır, el arabası olduğunu değil, diyoruz, sadece bir şey olduğunu.

Bizi çıkardığı tepede toz ve taşların suskunluğu var, onun da üzerinde fısıltılı iniltilerimiz; etrafımızdaysa belki de çıtı çıkmayan devasa köpekler var.

Tam o sırada güneşin doğup doğmadığını soruyoruz.

Evet, güneş doğdu.

Tabii ya, diyoruz, onu hissedebiliyoruz, özellikle de yüzlerimizde. Ve yüzlerimizi yukarıya kaldırıyor, parlamakta olan güneşe tutuyoruz. Yüzümüze vuruyor değil mi? diye soruyoruz.

Hayır.

Ellerimize?

Hayır, ellerinize de gelmiyor.

Peki ama neden?

Diğer tarafta çünkü.

Yokuşun diğer tarafında mı?

Hayır, göletin diğer tarafında.

Burada güneş yok mu yani?

Hayır, yok.

Hemen sızlanmaya, sövmeye, ileri geri konuşmaya başlıyoruz. Güneş neden burada değil, niye diğer tarafta parlıyor diye homurdanıyoruz. Neden hep böyle oluyor? Güneş neden her zaman bizim bulunmadığımız, bulunamayacağımız tarafta oluyor? Hem de hiç ama hiçbir zaman! Tabi tutul-

duğumuz sınavlar, sineye çektiğimiz darbeler! Yani, elbette abartıyoruz, sonuçta var olan en büyük sefalet bizlerinki değil. Başka bir yerde bizimkinden çok daha büyük bir sefalet mutlaka vardır. Bir sefalet gelir, bir sefalet geçer. Fakat yine de bizi görmezden gelmesinler diye yakınıyor, sızlanıyor, sövüp sayıyoruz. Ve şu halimizle resmimiz yapılabilir mi diye soruyoruz; suratlarımızı sızlanmalar ve sövgüler çirkinleştirmiş, yaralıyız ve kıyafetlerimiz de ıslak. Hizmetçi kadın her yanımızı görebilsin diye değneklerimizi yere vurarak kendi çevremizde dönüyoruz. Fakat o hiç ses çıkarmıyor. Ya bize söylemek istemiyor ya da artık yanımızda değil.

Hey, diye sesleniyoruz, buralarda mısın, çünkü boşluğu hissedebiliyoruz. Hey, neredesin?

Tam o sırada, az önce gelmiş olan bir adam –bir bahçıvan ya da arabacı– devedikenleri ve çalılıkların parçaladığı ellerimizden yakalıyor bizi ve tekrar patikadan aşağıya indiriyor. Önce ayaklarımızın altında ezilen kumların üzerinden geçiyoruz, sonra kalın ve ıslak toprak geliyor. Evet, az önce bizi yukarı götürdüler, şimdiyse aşağıya indiriyorlar. Aklımızda bazı sorular dolanıyor elbette. Örneğin, burada söz konusu olan hâlâ bizler miyiz yoksa başkası mı; fakat başka kim olacak ki?

VII

Neden bu kadar geç kaldınız? diye soruyor bahçıvan ya da arabacı, aşağı indiğimizde.

Başlıklarımızı çıkarıyor ve eğer yanılmıyorsak yolumuzu kaybettik, diyoruz, hem de iki kez. Biri bize önderlik etmek istedi, fakat sonra bunu yapan olmadı. O yüzden yalnız yürümek zorunda kaldık ve yolumuzu kaybettik, Ripolus bizi sağa götüreceğine hep sola götürdü. Önce yolumuz bir

çitle kesildi, sonra su dolu bir çukura girdik ve oradayken yağmura yakalandık, üstelik kar yağıyor sandık. Ve üzerimize köpek saldırdı, en az bir taneydi. Şurada, hemen arkada, diyor ve gelişigüzel bir yeri işaret ediyoruz. Sonra da, Ressam siz misiniz? diye soruyoruz.

Yollarını kaybetmişler ve bir hayvan ısırmış onları, ayrıca seni de ressam sanıyorlar, diye sesleniyor tekrar yanımıza gelen hizmetçi kadın. Ve bize de, Durun da size bir bakayım, diyor.

Bize daha önce baktınız ya, diyoruz.

Olsun, diyor.

Birbirimize yaklaşıp omuzlarımızı dikleştiriyor, hareketsiz bekliyoruz. O ise bir önümüze bir arkamıza geçip büyük ihtimalle bizi iyice süzüyor.

İyi bakalım, diyor, şimdi de oturun.

Nereye?

Yere.

Yer ıslak değil mi?

Hayır, diyor, şuradaki taşlar ıslak değil.

İyi o halde, diyor ve taşların üzerine oturup ayaklarımızı uzatabildiğimiz kadar uzatıyoruz.

Şimdi de, diyor, ayakkabılarınızı çıkarın.

Ayakkabılarımızı mı?

Evet.

İyi madem, diyor ve ayakkabılarımızı çıkarıyoruz, sonuçta insan günde en az bir kez ayakkabılarını çıkarmalı. Sonra ayaklarımıza sardığımız bezleri de çözüp yaralarımızı görebilsinler diye ayaklarımızı bir kez daha uzatıyoruz. Hizmetçi kadın üzerimize eğilip yaralarımıza iyice bir göz atıyor.

Evet, diye sesleniyor, bacaklarını köpekler ısırmış. Ve bize nasıl olup da yolumuzu kaybettiğimizi soruyor. Çünkü içinde uyuduğumuz samanlıkla burasının arası sadece on adımmış.

Kaybolduk çünkü bize mihmandarlık etmediler, diyoruz.

Onlara mihmandarlık etmemişler, o yüzden yollarını kaybetmişler, diye sesleniyor kadın. Sırılsıklamlar ve ısırılmışlar, bu haldelerken resimlerini yapamaz. Küçük bir ateş yakmak için biraz odun getir de üstleri başları kurusun, bir şeye benzesinler.

Sırf sırılsıklam ve ısırılmışlar diye ressam onları sırılsıklam ve ısırılmış şekilde resmedecek değil ya, diyor bahçıvan, kim bilir, kabul etmese bile belki sabah kapıyı çalan da odur. Öyle değillerse bile onları kuru ve yara beresiz resmedemez mi?

Hayır, diyor hizmetçi kadın, onları oldukları gibi resmetmesi gerekiyor.

Neden?

Çünkü o, gördüklerinin resmini yapmak zorunda.

Ama gördüklerinin resmini *yaklaşık olarak* yapsa ve onları değiştirse, iyileştirse olmaz mı?

Buna yalan denir, diyor hizmetçi kadın. Ne görüyorsa tam olarak onu resmetmesi gerekiyor, aksi takdirde onları buraya kadar getirtmesi gerekmezdi.

Evet, diye sesleniyoruz, bizi bu yüzden çağırdı, olduğumuz gibi resmetmek için.

Sonra kadının ayakkabılarımızı alıp içlerinde biriken su çıksın diye ters çevirdiğini duyuyoruz (gerçi ressam ayakkabılarımızın içindeki suyun resmini yapacak değildi ya neyse). Sonra baldırlarımıza sarılı olan bezleri sıkıyor, su damlaları yere damlıyor. Isırıldığımız için bezler kanlı mı, bunu bilemiyoruz. Sonra kadın paçalarımızı sıvıyor, çünkü pantolonlarımız da ıslak, ama onları çıkarmamıza gerek yok, zamanla kendi kendilerine kuruyacaklar zaten.

Evet, diye sesleniyor kadın, onları ısırmışlar. Ve muhtemelen yaralarımıza bakıyor fakat dokunmuyor; en azından

bir şey hissetmiyoruz. Acıyor mu, diye soruyor. Evet. Çok mu? Dayanılır gibi değil. O sırada kadın tekrar gidiyor.

Hey, diye sesleniyoruz, nereye gidiyorsun, bugün resmimizin yapılması gerekiyor. Ve bir süre taşların üzerinde oturuyoruz, ileri geri sallanırken bacaklarımızda, kafalarımızdaki farklı farklı acıları düşünüyoruz. Derken kadın geri geliyor ve üzerimize eğiliyor. Yaralarımızın üzerine yağ gibi bir şey sürüp paçalarımızı aşağıya indiriyor ve acılarımızın dineceğini, artık onları düşünmememiz gerektiğini söylüyor.

Ama diyoruz, acıyınca nasıl olur da düşünmeyiz, ve ellerimizi uzatıyoruz. Hey, diye sesleniyoruz, ayağa kalkarken bize biraz yardım edecek kimse yok mu burada? Yoksa kalkamayacağız. Kalkarken kimsenin yardım etmeyeceğini bilsek baştan oturmazdık. O zaman ayağa kalkmamıza gerek kalmazdı, zaten ayakta olurduk. Hey, diye sesleniyoruz, bize yardım eden olmayacaksa basıp gideriz.

Ama bize kulak asan olmuyor, ya da belki yağı geri götürmek ya da odun almak için tekrar eve döndüler. Kendi başımıza ayağa kalkıyor ve acılar içinde dolanarak, belki etrafta biri vardır düşüncesiyle, Yaralarımızla birlikte resmedilmemiz mümkün mü? diye soruyoruz. Hey, diye sesleniyoruz, resmimizi yaralarımızla birlikte yapsalar olmaz mı? Ama anlaşılan o ki bize bunu söyleyebilecek kimse yok. Biraz sonra bahçıvan kuru dallarla birlikte çıkageliyor ve onları önümüze bırakıyor. Sonra bizim için ateş yakmaya çalışıyor, çünkü eğer üzerimizdekiler kısa süre içinde kurumazsa hasta olacağımızdan dolayı resmimiz yapılamazmış. Bunu bize az önce gelen hizmetçi kadın söylüyor.

Önce aksırır tıksırırsınız, sonra yatağa düşersiniz, sonra da ölür gidersiniz, diyor.

Evet, diyoruz, Tanrı bizi cezalandırdı.

Yani onları şeytan alıp götürecek, diyor bahçıvan ve yaktığı ateşin içine içine gülüyor. Derken ateş parlıyor,

ellerimizi uzatıp ona yanaşıyoruz fakat çok fazla değil, yoksa içine girip ölürüz. Yapmamız gereken ateşin çevresinde oturmak, böylece onu hissediyoruz ve sonra bizlerden bir şey yükseliyor, ama is ya da duman gibi kötü kokulu bir şey değil, nemli bir buhar yükseliyor ve yavaş yavaş kuruyoruz. Ateşin kokusunu alıyor, sesini duyuyoruz ve ellerimizi uzatıyoruz, buhar burnumuza kadar geliyor. Ayaklarımızı alevlerin içine sokmamalıyız, yoksa yanarız. Peki ya sonra? Sonra resmimizi nasıl yaparlar, kurumuş olmasına kururuz, lakin kömüre döneriz.

Anladınız mı, diye soruyor hizmetçi kadın.

Anladık, diyoruz.

İyi o zaman, diyor hizmetçi kadın. Ve muhtemelen yanında durmakta olan bahçıvana dönerek, Çabucak kurusunlar ve daha fazla üşümesinler diye ateşe birkaç dal daha at, diyor, ama küçük olsunlar. Ve şayet hacet gidermeleri gerekirse resimleri yapılmadan evvel onları alıp ağaçlığın oraya götür. Hey, diye sesleniyor bize hizmetçi kadın, hacet gidermeniz gerekiyor mu?

Büyük olasılıkla yakında gelir, ama şu an yok, diyoruz.

Ne zaman?

Sonra.

Kadın tekrar çekip gidiyor. Ve sonra bahçıvan da gidiyor ve biz kargaların seslerini duyuyor, rüzgârı hissediyoruz; fakat sonra rüzgâr da gidince ateşle baş başa kalıyoruz.

Hey, ateş, diye sesleniyoruz, seninle baş başa kaldık. Ateş çıtır çıtır yanıyor. Hey, ateş, diyoruz ve onunla bir başımıza olduğumuzu düşünüyoruz. Ve sonra hâlâ orada olduğumuzu anlasınlar diye biraz osuruyor ve geğiriyoruz. Ateşle yeteri kadar baş başa vakit geçirdikten sonra laf olsun diye Oyukgöz'e sesleniyoruz.

Hey, Oyukgöz, diyoruz, hâlâ burada mısın, yoksa kayıp mı oldun?

Buradayım, diyor.

O zaman bize bir şeyler anlat, diyoruz.

Ne anlatayım? diye soruyor.

Eskilerden bir şeyler, diyoruz. En son nerede hırsızlık yaptın?

Peer köyünde, diyor.

Ne çaldın o köyde?

Azizlerden birinin ayağını.

Neden?

Kimse bakmıyordu çünkü.

Peki ya sonra?

Sonra beni yakaladılar ve neredeyse asacaklardı ama bağışladılar. Sonra beni sadece... Hayır, diyor, bunu anlatmayacağım.

Nasıl istersen, diyoruz. Peki ya şimdi?

Şimdi resmimi yapacaklar.

Evet, diyoruz, bizimkini de yapacaklar. Ayaklarından duman mı çıkıyor, yoksa sadece buhar mı?

Sanırım sadece buhar çıkıyor.

O zaman biraz yana kayman gerek ki biz de ateşe yaklaşabilelim ve kuruyalım. Ve sonra onu kenara itip bacaklarımızı biraz uzattıktan sonra, Ya sen Ripolus, diye sesleniyoruz, sen neredesin?

Buradayım, diyor Ripolus.

Peki ya sen Malente, diyoruz, sen de burada mısın?

Evet, diyor Malente, buradayım.

Ya Bellejambe, o nerede?

Ben de buradayım, diyor Bellejambe.

İyi bari, diyoruz, hepimiz buradayız.

Yoksa değil miyiz?

Hayır, diyor Ripolus, büyük ihtimalle hepimiz buradayız.

Bizden başka kimse var mı?

Hayır, diyor Ripolus, kimseyi görmüyorum.

Peki ya nehri, diyoruz, içine düşmemiz gereken nehri görüyor musun?

Hayır, diyor Ripolus, gördüğümü sanmıyorum.

Sesini duyuyor musun?

Hayır, duyamıyorum da. Ya siz, diye soruyor bize, siz duyabiliyor musunuz?

Hayır, diyoruz, biz de duyamıyoruz. Hem konuşmak hem de ateş ısıtıyor bizi ve pelerinlerimizden buhar çıkarken bir kez daha, Hey, Ripolus, diye sesleniyoruz.

Evet, diyor, yine ne istiyorsunuz?

Sadece, diyoruz, üzerimizden buhar çıkıyor mu diye soracaktık, ama vazgeçtik.

Ve daha hızlı kuruyalım diye ayaklarımızı iyice uzatıyoruz, fakat ayaklarımız birden fazla ısınmaya ve buhar da kötü kokmaya başlıyor. Fazla hızlı kurumayalım diye hemen ayaklarımızı geri çekip, Hey, buharımız kokuyor, hey, Ripolus, diye sesleniyoruz, senin buharın da kokuyor mu?

Evet, diye sesleniyor Ripolus, benim buharım da kokuyor.

İşte o anda, Aman dikkat, yangın! diye haykırıyoruz. Fakat çoktan alev almışız bile. Ya da en azından için için yanıyoruz ve birazdan alev alacağız. İmdat, yanıyoruz, diye haykırıyoruz ve yere yatıp, muhtemelen yanmakta olan ayakkabılarımızı, baldırlarımıza sarılı bezleri ve pantolonlarımızı söndürmek için yuvarlanmaya başlıyoruz. İmdat, diye haykırıyoruz, sesimizi duyan yok mu? Ve sıcaklığı hissetmeye de başlıyoruz. Özellikle ayak parmaklarımız yanıyor, belki de biraz daha yukarısı. Ve yuvarlanıyor, yanıyor, tütüyoruz, korkudan sus pus oluyoruz, fakat sonra tekrar toparlanıp bağırmaya başlıyoruz. Hizmetçi kadın bir kez daha çıkıp geldiğinde, Çabuk ol, diye sesleniyor, uzaklaştır şunları oradan. Ve bahçıvan ortamıza atlayıp bizi kenara çekiyor, sonra da muhtemelen ateşi söndürüyor. Bizi yerde çekeliyor ve sürüklüyorlar, sonra her yanımızı; altımızı, üstümüzü, sağımızı, solumuzu elleriyle silkeliyorlar.

Tamam, artık sakin olun, diyorlar.

Sakiniz, diyoruz, tamamen yandık mı yoksa sadece tütsülendik mi?

Biraz ısındınız.

Peki ya pantolonlarımız, diye soruyoruz, tütsülendiler mi yoksa yandılar mı?

Pantolonlarınız, diyorlar, kurudular.

Yani bizi bu şekilde resmedebilir öyle mi? diye soruyor ve dumandan etkilendiğimiz için öksürüyoruz.

Neden olmasın, diyorlar. Üstümüzü başımızı *aşırıya* da kaçmadan kuruttuğumuzdan; pabuçlarımızın, yeleklerimizin ve pelerinlerimizin bu şekilde resmedilebileceğinden emin olmak için oramızı buramızı parmaklıyor, elliyorlar. Sonra bize yara almadığımızı söylüyorlar. Sadece ısınmış ve kurumuşuz. Ve yangın da sönmüş.

Evet, diyoruz, çok fazla yürüdüğümüz için yorgunuz sadece.

Yalan söylüyorlar, ne zamandır dinleniyorlar, gördüm onları, diyor bahçıvan veya arabacı adam ve muhtemelen önümüzde duruyor. Sesine bakılacak olursa bu adam sabah kapıyı çalan kişi de olabilir. Hatta dans bile ettiler, diye ekliyor.

Bağışlayın ama, diyor ve onun bulunduğu tarafa bakıyoruz, onlar biz değildik, bizden öncekilerdi.

Peki kimmiş onlar, yani sizden öncekiler?

Biz olduklarını iddia edenler.

Hayır, diyor adam, onlar sizdiniz.

Hayır, diyoruz, belki bacaklarımızı kaldırdık ama dans etmedik. Zaten dans falan edemeyiz ki.

Kapayın çenenizi, diyor bahçıvan, yalan söylüyorlar bir de! Pek tabii dans edebilirmişiz. Kanıtı: Kendi gözleriyle görmüş. Kimsenin görmediğini düşündüğünüz zaman dans ediyor, sonra da bunu kabul etmiyorsunuz. Sizi tanıyorum, diyor.

Demek bizi tanıyorsun, o halde kapıyı çalan adam da muhtemelen sendin, diyoruz.

Kimmişim ben?

Kapıyı çalan adam, diyoruz, yoksa değil misin?

Hayır, diyor, ben değilim.

Değil misin, diyoruz, biz de zaten belki de değilsindir diye düşünmüştük.

İyi de o zaman neden sordunuz?

Çünkü sesin benziyor, diyoruz. Belki başka benzerliğin de vardır…

Yok, diyor, ben değilim.

Evet, diyoruz, yanılmışız. Ama yine de kapıyı çalan adam olabilirdin.

Asla, diyor adam, ben olamam!

Evet, diyoruz, muhtemelen.

Ve sonra, kapıyı çalmayan adam aniden sinirleniyor ve önümüzde zıp zıp zıplamaya başlıyor. Bunu belki onu kapıyı çalan adam sandığımız için yapıyor, belki de başka bir nedeni var. Ve bağıra çağıra bizimle konuşmanın, ilgilenmenin, ortalıkta dolaşmamıza izin vermenin başlı başına bir hata olduğunu söylüyor, çünkü biz her şeyi altüst ediyormuşuz: düşünceleri, insanları, havayı. Ve önümüze ne çıkarsa harap ediyormuşuz. Şunlara bir bak, diye haykırıyor ve bizi işaret ediyor.

İşte o an çiçeklere bastığımızı anlıyoruz, hemen bir adım geri çekiliyoruz, fakat emin değiliz; şimdi de başka bir çiçeği eziyor olabiliriz. Sonra bahçıvan tekrar konuşmaya başlıyor ve hizmetçiye –ki şayet bu kadın hizmetçiyse tabii– evin arka tarafındaki sebze bahçesini görüp görmediğini soruyor, büyük bir sürprizle karşılaşacağını söylüyor. Tarlaya dalan domuzlar gibi bahçenin ortasında tepinip durmuşuz. Bizler gibi zavallıların ortalıkta serbestçe, düşe kalka dolaşmasına

izin vermek resmen işkenceymiş. Bir de üstüne üstlük bizim resmimizi yapmak istiyormuş, hayır, bunu anlayamıyormuş.

Eee, diyor hizmetçi kadın, ortalarda dolaşmalarına izin vermeyeceksen nereye göndereceksin onları?

Bana kalsa onları... diyor bahçıvan ve büyük olasılıkla bir hareket yapıyor.

Evet, diyoruz, ne yapardın?

Neyse, diyor bahçıvan, neyse. Ve sonra sözün devamını getirmiyor. Her halükârda daha çok itaat etmeli ve bize söylenenleri yapmalıymışız, yaşımızı başımızı almışız.

Peki ya evi hemen bulamazlarsa? diye soruyor hizmetçi kadın.

O zaman sormaları gerek, diyor adam, sormaktan kimseye zarar gelmez. Gerçekten onları...

Ama daha resmimiz yapılacak, diyoruz ve ayaklanıyoruz.

Aman, diyor, resminizi yapmak istemesi geçici bir heves onun için. Benim bile resmimi yapmıyor, diyor bahçıvan.

Senin resmini neden yapmadığını biliyor olmalı, diyor hizmetçi kadın.

Ama bizim resmimizi yapacak, bizi çağırttı sonuçta, öyle değil mi? diye soruyoruz ve yarı ıslak yarı yanmış kıyafetlerimizin içinde yukarıya doğru uzanıp geriniyoruz.

Korkmayın, diyor, sizin resminizi yapacak.

Evet, diyoruz, düşerken yapacak hem de. Yoksa yediğimiz yemeğin parasını neden ödesin ki?

Ne zaman yemek yediniz?

Bu sabah erken saatte.

O zaman acıkmış olmalısınız.

Evet.

Bize ne yemek istediğimizi soruyor. Biraz peynir hiç fena olmazdı; bir elma, ekmek, biraz da süt, diyoruz. Ve kadın da bize kendi başımıza yiyip yiyemeyeceğimizi soruyor. Yiyebiliriz, hepsini yiyebiliriz. Bizden oturduğumuz yerde

beklememizi istiyor, birazdan bizlere bir şeyler getirecek. Ve gerçekten de bizim için ekmek, süt ve peynir getirip yere, muhtemelen aramıza bırakıyor.

Peki, süt güğümünü ne yapayım, diye soruyor. Süt güğümünü elinize vereyim mi vermeyeyim mi?

İyisi mi verme, diyor bahçıvan, üstlerine dökerler yoksa. Ağızlarına dök sütü.

Hayır, diyoruz, buna hiç gerek yok. Güğümü elimize verebilir, herkes güğümleri elimize veriyor.

Biz vermeyiz, diyor bahçıvan, açın ağzınızı. Sırayla gelip sütü ağzınıza dökecek.

Tamam öyleyse, diyor ve ayaklarımızı muhtemelen küllerin üzerine doğru uzatıyoruz. Başlarımızı arkaya doğru sarkıtıyor, ağzımızı açıyoruz ve sonra ahır kokan süt güğümü geliyor. Sonra süt kendiliğinden geliyor ve havadan ağızlarımızın içine süzülüyor. Sütün bir kısmı gırtlağımızdan geçiyor, birazı çenemizden akıyor. Bak, şuraya bak, diyor hizmetçi kadın, o güzelim sütüyle yaptıklarımızı ve üzerimize döktüğümüzü görünce. Ama bu kadar hızlı içmek zorunda kalınca başka ne yapabilirdik ki? Derken güğümü elimize veriyor ve sütü kendimiz içip yudumluyoruz; büyük yudumlar halinde gırtlağımızdan geçip midemize indiğini hissediyoruz. Güğüm elden ele geziyor ve sonunda süt bitiyor. Ardından da peynir, elma ve ekmeği hızlıca midelerimize indiriyoruz. Sonra bizi ayağa kaldırıyor ve samanlığın arkasına değil, ağaçlıkların arasına götürüyorlar, çünkü resmimiz yapılmadan önce hızlıca hacet gidermeliyiz. (Etrafta bize bakan var mı diye sormuyoruz) Derken bizi ağaçlıkların arasından alıyorlar ve resim için hazırlıyorlar. Bunun için yan yana durmamız gerekiyor, önümüzde bir o yana bir bu yana gidip geliyorlar. Her birimizde hoşlarına gitmeyen bir şey buluyorlar, kimseyi olduğu haliyle beğenmiyorlar. Hiçbirimiz olduğumuz şekilde resmedilmek için yeterince iyi

değiliz. Birimizin şapkasını geri itiyorlar, birimizin pelerinini düzeltiyorlar, daha uyurken üzerinde yapışıp kalan çalı çırpıyı resme uygun düşmediği için silkeleyip temizliyorlar.

Peki ya ressam, diye soruyoruz, geldi mi?

Az sonra burada olur, diyor hizmetçi kadın.

Resim yapmak için dışarı çıkıp yanımıza gelecek mi? diye soruyoruz.

Hayır, diyor, evde kalacak.

Ama evde kalırsa bizi nasıl görebilir ki?

Pencereden bakar.

Pencere açık mı?

Açacaktır. Belki sizi incelemek için dışarıya çıkıp yanınıza da gelebilir.

Oramızı buramızı çekiştirecek yani?

Sizi tuvale o şekilde daha iyi geçirebilecekse, evet.

Bize tuvali tarif etsene. Büyük mü?

Evet, büyük.

Güzel, diyoruz, o zaman bizi sıkıştırması gerekmez, hepimiz kolayca sığarız.

Yedi kişiler mi, diye soruyor bahçıvan uzaktan.

Hayır, diyor, hizmetçi kadın, altı.

Ama o yedi kişi resmetmek istiyormuş.

Hayır, diyor, bunlar sadece altı kişi.

Neyse, diyor bahçıvan, bu kadarı da kâfi gelsin artık. Şimdi onları nehre götür ve orada sıraya dizilip bir süre ileri geri yürümeyi denesinler.

Köprüde mi?

Evet.

Duydunuz mu, diye soruyor hizmetçi kadın ve ellerini çırpıyor, sıraya dizilip nehrin oradaki köprüye gidiyoruz. Elinizi önünüzdeki arkadaşınızın omzuna koyun.

Böyle mi, diye soruyor, art arda diziliyoruz ve daha iyi yürüyebilelim diye birbirimize iyice sokuluyoruz.

Evet, aynen böyle.

Peki ya şimdi, diyoruz köprüye geldiğimizde, hemen şimdi düşmeli miyiz?

Hayır, diyor hizmetçi kadın, düşmek için biraz bekleyeceksiniz, ressam henüz gelmedi. Bir ileri bir geri gidip gelin ve elbette doğal olun.

Tamam da, diyoruz, eğer düşmemize izin vermiyorsanız nasıl doğal olalım ki?

İyi o zaman, hiç değilse doğalmış gibi yapın.

Dinle bak, diyoruz, başımıza bu musibet gelmeden önce, yani keçi, domuz ve bal sattığımız zamanlarda...

Demek siz düşkünler evinden gelmiyorsunuz, öyle mi?

Düşkünler evine, diyoruz, çok daha sonra gittik. Öncesinde keçi, domuz ve bal...

Sessiz olun, diyor kadın, geliyor.

Benedictus! diye haykırıyoruz kollarımızı kaldırıp ve pencerenin açıldığını duyuyoruz, ama nerede? Ve bir tarafa bakıyoruz, lakin bakışlarımız muhtemelen fazlasıyla yukarıya çevrili. Hey sen, diye sesleniyoruz, bize onu tarif et. Gülümsüyor mu, yoksa ciddi mi? Bize mi bakıyor? Onda hayal kırıklığı mı yarattık, yoksa beklediği gibi miyiz? Ve içimizden biri kaybolduğuna göre, altı kişi kaldıysak bile işini görür müyüz?

VIII

Evinin muhtemelen ardına kadar açık duran penceresi önünde büyük olasılıkla bir ileri bir geri yürüyen ressamın söylediğine göre (her söylediğini duyamıyoruz), resimlerle dolu çok sayıda alan her daim onu kuşatır, *yakasını bırak-*

mazmış. Bu alanlar, diyor, bana geliyorlar, bir parçam oluyorlar. Bu alanlar, aslında içinde yaşadığı odalarmış, elbette başka alanlar da varmış. Çoğu kez, özellikle de uzun kış gecelerinde, kendisi bu mekânlarda oturmuyorsa bile resimler ona dünyayı gösterirmiş. Liège katliamının ardından, şimdi bunlar artık sıklıkla can çekişenlerin ya da ölülerin resimleriymiş. Gökyüzünün bulunmadığı, yani ufuk çizgisinin yüksek olduğu bu alanların resimleri, çerçevelerine kadar, *sevgili dostum Gold*, tümü can çekişen, yok olmakta olan ya da çoktan ruhunu teslim etmiş insan ve nesnelerle dolu, diyor. *Hepsi son nefeslerini veriyor*. Tıpkı bunlar gibi, diye ekliyor ve muhtemelen pencereden bizi işaret ediyor.

Tanrı'nın lütfu evinizin üstüne olsun, diye haykırıyoruz pencereye doğru, ve eğiliyoruz.

Bu da neyin nesi? diyor ressam.

Seni selamladılar, diyor sevgili dostu.

Buna hiç gerek yoktu, diyor kendi iç alanlarını betimlemekle meşgul olan ressam, ve bizimle daha fazla ilgilenmiyor. Deniz kaynar sıcak ve çok uzaklarda gökyüzünü sis kaplamış; uzak Alpleri andıran, dik yamaçlı dağların ardında yanan ateş, dünyanın ücra yerlerinin de ıssızlaştığına işaret ediyor. Ön planda, dağların uzantısında geriye kalan son insanlar toplu halde ölüme götürülüyor. Bu alanların resimlerinde ressam (odasında durup düşündüğünü ve derin nefes aldığını duyabiliyoruz) kendisini de görebiliyor; o da can çekişir, ölü vaziyette. Geceleri resimlerle dolu bu alanlar, yani kendisi tarafından çepeçevre kuşatılıyor, gündüzleriyse bunun için sadece gözlerini kapaması ve diğerlerini göz ardı etmesi yetiyor. Sonra eline fırçasını almayı ve aklındaki resimleri yapmayı deniyor. Ancak kendi kendine bu resimleri kime gösterebileceğini, onları kimlerin kaldırabileceğini soruyor. Sonra bir an durup, Ne dersin? diye soruyor.

Evet, diyor sevgili dostu.

Peki, neden bu kadar geç kalmışlar?

Yolu kaybetmişler.

Neredeler?

Dışarıda.

Sıraya dizildiler mi?

Evet, diyor sevgili dostu, istediğin gibi sıra oldular.

O halde düşmeleri gerektiğini, yani onları düşerken resmedeceğimi de biliyorlar, öyle mi?

Evet, diyor sevgili dostu, biliyorlar.

Onları nereden buldun?

Uzakta değil, şuradaki ormandan geliyorlar, bunlardan her yerde var, diyor ressamın sevgili dostu. Yoksa kendin mi arayıp bulmak isterdin?

Yok, diyor ressam, iyi oldu böyle. Ve muhtemelen elini sevgili dostunun omzuna ya da dirseğine yaslıyor. Biliyorum, diyor, bu korkunç bir fikir; ama kesinlikle kör olmaları gerek, bu çok önemli.

Tamamen körler, diyor ressamın sevgili dostu.

Bunun için bana söz verebilir misin?

Evet, tam olarak senin istediğin gibiler.

Kontrol ettin mi?

Evin önünde ileri geri yürüttürdüm onları. Gerçekten körler.

O halde gerçek anlamda körler gibi hareket ediyorlar demektir, öyle mi? Çünkü bu önemli.

Evet, aynen öyle.

Başlarını tutuşları da körler gibi mi?

Her şey tam istediğin gibi, diyor sevgili dostu. Tıpkı körler gibi yürüyor, konuşuyor, başlarını da aynen onlar gibi tutuyorlar; muhtemelen rüya görme biçimleri bile körlerle aynıdır (şayet insanlar nasıl rüya gördüklerini bilse ve bunu resmedebilseydi tabii). Tek yapman gereken gelip kendi gözlerinle görmek, o zaman anlarsın.

Onları görmek istemiyorum, diyor ressam kısa bir tereddüt yaşadıktan sonra, *henüz* değil. Bizim gibi insanları doğrudan doğruya gördüğünde kendini hemencecik onların yerine koyuyormuş ve bu da onda yıkıcı bir etki yaratıyormuş. Kendi mahvını düşünmeksizin mahvolmuş insanlara bakamıyormuş. Bu nedenle iyice incelemeden evvel bizi bir süre *kafasında canlandırmak;* kendi gözleriyle görmeden önce nasıl olduğumuzu ve bizleri görmenin nasıl olacağını tahayyül etmek istiyormuş. Ancak ondan sonra, yani bizleri yeterince zihninde canlandırdıktan, tahayyül ettikten sonra incelemek istiyormuş, işte o zaman resim yaptığı sırada mesleki açıdan ve etraflıca inceleyecekmiş. O zaman mümkün olduğunca derinlerimize nüfuz edecekmiş. Lakin ne kadar derinlerimize nüfuz ederse etsin, yaşayacağı karşılaşmayı, bu *buluşmayı* kaldıracak derecede bir yakınlık hissedemiyor. Çünkü o, içinde bulunduğu durum gereği, ne yazık ki, kendi sanatına gösterdiği yakınlık hariç hiçbir yakınlık, heyecan gösteremiyor. Hele ki bize.

Biliyorum diyor, sevgili dostu, kendi sağlığın...

Sağlığımda, diyor ressam pencerenin ardından. Geçen yıldan bu yana değişen bir şey yokmuş. Hâlâ yiyor, içiyor, boşaltıyor ve nefes alıyormuş, *hâlâ*. Uykusuzluktan muzdarip olduğunu zaten bilmeyen kalmamış. Ama bunu dile getirse, ona daha fazla uykusuz kalmaktan başka ne faydası olacakmış.

Peki ya görme yetin, diye soruyor sevgili dostu çekinerek, nasıl oldu son zamanlarda?

Görme yetim, diyor ressam... Görme yetimi bir kenara bırakalım. Peki ya onlar, diyor arkadaşına kulak asmadan, onlar nasıl kör olmuşlar?

Aynı anda olmamış, bazıları hiç beklenmedik biçimde, hangisi önce hangisi sonra bilinmiyor, diyor arkadaşı. Gerçi

onlar aynı anda bir yaz akşamı hep birlikte kör olduklarını iddia ediyorlar ama... Böyle bir efsane uydurmuşuz: Sıcak bir yaz akşamında kargaların kurbanı olduğumuzu söylüyormuşuz.

Kargaların mı? diyor ressam.

Evet, diyor arkadaşı, bir akşam vakti. Bu kargalar, tabii kuzgun ya da siyah renkli başka kuşlar da olabilir, ansızın omuzlarımıza tünediler ve gözlerimizi oydular.

Ve insanlar onlara inanıyor, öyle mi?

Evet, bazıları inanıyor.

Başka ne denebilir ki, diyor ressam ve ardından bir süre sessiz kalıyor.

Sayın baylar, diye sesleniyoruz sessizliği yararak, bizler tamamen körüz ama kulaklarımız hâlen gayet iyi duyuyor. Ve asalarımızı hafifçe kaldırıp muhtemelen onlara doğru bir adım atıyoruz. Tıpkı körler gibi yürüyor, hareket ediyor ve elbette tıpkı onlar gibi rüya görüyoruz, diye devam ediyoruz sözlerimize. Ve olduğumuzdan daha küçük görünecek biçimde kollarımızı şarkı söylermiş gibi açıp yukarı kaldırarak muhtemelen camın önünde duruyoruz.

Bunlar onlar mı? diye soruyor ressam.

Evet, diyor dostu, onlar.

Kiminle konuşuyorlar, diye soruyor, kendi aralarında mı?

Hayır, diyor sevgili dostu, seninle konuşuyorlar.

Yani, o kadar yakınlar öyle mi?

Evet, diyor dostu, yakınlar.

Ama ben, diyor ressam, yakına gelmelerini ve benimle konuşmalarını istemiyorum, buna henüz hazır değilim. Az öncesine kadar gelip gelmeyeceklerini bile bilmiyordum, şimdiyse burnumun dibindeler. Lütfen geri çekilsinler, ağaçlığın içine doğru gitsinler.

Duydunuz mu, fazla yakın olmayın ve sizi bu şekilde görmesin diye ağaçlığa doğru gitmeniz gerekiyor, diye ses-

leniyor ressamın sevgili dostu, sonra da muhtemelen pencereden bakarak birkaç kez ellerini çırpıyor.

Burada ağaçlık mı var? diye soruyoruz.

Evet, tam arkanızda.

Bunu bilmiyorduk. Tek tük mü, yoksa bir orman mı var arkamızda? diye soruyor ve asalarımızla etrafı yokluyoruz.

Orman değil.

Açık alan var mı peki? diye soruyoruz, bu sözcüğü uzun süredir kullanmadığımız ve tamamen unutmak da istemediğimiz için.

Evet, diyor ressamın sevgili dostu, açık bir alan da var. O zaman biz o alana gidelim diyoruz. Ve sonra arkamızdaki ağaçların arasına, küçük ormana dalıyoruz. Lakin ne hangi ormana girdiğimizi ne de ne kadar derine gittiğimizi sorguluyoruz.

Geri gittiler mi? diye soruyor ressam.

Evet, diyor sevgili dostu.

Şimdi ne yapıyorlar?

Ağaçların oradan bakıyorlar.

Onları görüyor musun?

Evet.

O halde konuş onlarla.

Ne diyeyim?

Çığlık atabilirler mi diye sor.

Tamam, sorayım, diyor ressamın dostu. Ve sonra bize, Duydunuz mu, çığlık atabilir misiniz, bunu bilmek istiyoruz, diyor.

Çığlık mı? diye sesleniyoruz ve ormanın kenarında hafif hafif ilerledikten sonra, Artık pek çığlık atmıyoruz, diyoruz.

Nedenmiş o?

Hiç düşünmedik nedenini, diyoruz, öyle işte. Ve birkaç adım attıktan sonra kendimizi çalılık gibi bir şeyin ortasında buluyoruz. Kuru da olsa çiçek açmış da olsa ressamın

sevgili dostu bize bu çalılıktan hiç bahsetmemişti. Ve otları ayaklarımızla biraz bastırdıktan sonra dizlerimize kadar gelen çalılığın ortasında dikilip ressamın sesinin geldiği yöne doğru konuşuyoruz. Biz, diyoruz, domuz ve bal ticareti yaparken her zaman dürüst davrandık.

Bunlar düşkünler evinden gelmiyor mu? diye soruyor ressam.

Bunu bize daha önce de soran oldu, diyoruz, düşkünler evine sonradan girdik. Artık pek çığlık atmıyoruz.

Sonra tekrar sessizlik oluyor.

Demek onları çığlık atarlarken resmetmek istiyorsun, diyor ressamın sevgili dostu, ama bu yöne değil diğer yöne doğru, öyle mi?

Çığlık atıp, Evet, diyor ressam.

Ve pencerenin ardından sevgili dostuna, çocukluğundan beri, günün birinde insan çığlığının etkileyici bir tasvirini yapmayı arzuladığını ve böylesi bir resmin, yaptığı tüm tabloları (ve diğer ressamların yaptıklarını) unutturacağını, silip atacağını söylüyor. Bu son ve nihai tabloya dünya hakkında söyleyeceği her şeyi sığdırmak istiyormuş, fakat böyle bir tablo yapmayı henüz başarabilmiş değilmiş. Kim bilir bunu belki asla başaramayacakmış, böyle bir şey belki mümkün bile değilmiş. Ama o yine de vazgeçmiyor ve yine o aynı, lakin her seferinde de bütünüyle farklı tablonun üzerinde hiç şüphesiz kati amaçlarla çalışıyormuş. Fakat gerçek anlamda ortaya çıkan şey, emek sonucu ortaya çıkıyormuş ve öngörülemezmiş. Mesele sadece onun istediği tablonun vücut bulmaması değilmiş; ortaya istediğinin tam aksi bir şey çıkıyormuş. Ama o yine de her gün gayretle çalışıyormuş ve kafasındaki soru asla değişmiyormuş: Bu arı kovanını, şu selvi ağacını, o atı ya da manzarayı dikkatle incelemek gerçekten de gerekli mi?

İncelemek mi?

Tasvir etmek amacıyla elbette.

Tasvir etmek niye?

Bunu bilemiyorum, diyor ressam, saklamak için. Giden ve yıkılan ve yeniden ayağa kalkan ve devam eden ve tekrar düşen bir şeyi. Ama neden saklamak istediğini bilmiyormuş, tıpkı *çığlığın* neden tasvir edilmesi gerektiğini bilmediği gibi. O, şayet resmi yapmaya başlayabilirse, *zavallıları* (bizleri!) muhakkak çığlık atarken tasvir edecekmiş, amacıysa insanların onları (bizleri!) daha iyi görmeleriymiş; insanların her defasında göz ardı ettikleri bizleri nihayet bir kez olsun görmeleri ve ne olduğumuzu anlamalarıymış. Gözünde ağızlarımızın içinin muhteşem ve elbette muhakkak surette korkunç görüntüleri canlanıyormuş. Bu görüntüleri tablosunda kullanacakmış. Gerçi kendisi, taşkında evin önünde suyun iki metreye kadar yükselip ısınmanın da pek mümkün olmadığı ve duvarlardan libre libre güherçile sızmaya başladığı o kışın sonunda... Kısacası: Kışın son günlerinde, yılın son karı yağdığında yine buraya gelmiş ve geçen yılki başarısızlıkları hatırlayıp bir daha asla resim yapmamaya karar vermiş. Şimdiyse, az sonra değil hemen şu anda tekrar resim yapması gerekiyor! Ve üstelik uzun süredir artık model kullanarak resim yapmıyor olmasına rağmen... Hiç değilse resmederken doğayı örnek alıyor, çünkü öncesinde doğal halleriyle resmettiği kişiler ölmüş ya da öldürülmüşler ve onun açısından yaşayan birini resmetmek ile ölü bir insanı resmetmek aynı şey değilmiş. Ve her iki durumun da ümit vâdetmediğinin elbette ki farkındaymış. Görüntüyü karşısında gördüğü şekliyle hem öylesi gerçek, hem öylesi sıradan ve hem de detaylarıyla bütünlüğü dolduracak şekilde resmetmenin; yani suretlerini (suretlerimizi), hem emsalsizlikleriyle hem de kısa süreliğine öne çıkarak resmin içine girerken artlarında

(ardımızda) bıraktıkları (bıraktığımız) şeylerle tuvale geçirmenin ümitsiz bir girişim olduğunu biliyormuş. Kısacası: Umutsuzca şövalenin başına geçiyor ya da önünde bir ileri bir geri yürüyor veyahut şimdi olduğu gibi, yürümekten yorgun düştüğünde oturuyor. Gerçi her seferinde resmi yavaş yavaş yapmayı planlasa da eline fırçayı alınca kendini kaptırıyor. Ve söylediği gibi umutsuz. Çünkü tabloyu, yapılması gerektiği gibi yeterince korkunç *ve* güzel resmetmek kesinlikle imkânsızmış. Buna inanarak tuvalin önünde volta atıyor. Tuvalin kendisi de onun için bir endişe kaynağı. Çünkü bu işi başaramayacağını, kısa süre içinde sürülen renklerin yükü altında parça parça dağılacağını, yok olacağını düşünüyor. Evet, fırça darbesi denen *la touche* tuhaf bir şeymiş. Hayatı böyle geçip gidiyormuş, vurduğu fırça darbelerinin içine her defasında biraz daha karışıyor ve kısa bir zaman sonra artık fırça darbesi vuramaz hale geleceğini her geçen gün biraz daha iyi anlıyormuş.

Az önce bahsettiğin belirtileri mi kastediyorsun? diye soruyor sevgili dostu. Artık uzun süre resim yapmayacağım, diye sesleniyor muhtemelen pencerenin hemen önünde duran ressam. Ve uzun süre tereddüt ettikten sonra zaman kaybetmesin diye başka şeyler düşünmeksizin çarçabuk resmetmeye başlıyor. Çünkü eğer etrafına bakacak olursa... Demek ki etrafına bakmıyor. Bahanesi şu: Onun için resmetmek, sadece resmetmek fikri bile dünya üzerindeki tüm diğer şeylere ilişkin düşünceleri yok ediyormuş (gerçi yaşamanın, *hayatta kalmanın*, hayatı kayda geçirmekten muhtemelen daha önemli olduğunu biliyormuş). Fakat o, bir yandan resmedip ya da resim yapmayı isteyip öte yandan diğer şeyleri düşünmezmiş. Hal böyle olunca resim yapmanın yararı konusunda elbette ikilem yaşıyor. Öncelik hasta ya da ölü olmamak hayatta, resim sanatı sonra geliyor.

Ve çığlık, çığlık neydi?

Çığlık tabii ki korkudur ve kabul etmeliyim ki korkunun nedenini şu ana dek belki de yeterince sabırlı bir biçimde araştırmadım, diyor ressam ve tekrar ileri geri yürümeye başlıyor. Ama bunu yapacak. Ve çığlığı resmetmek isteyince korkunun görünebilir olan yanını resmetmek istiyor. Mesela çığlık atarken ağzın nasıl değiştiğini, evet, onun ilgisini çeken bu. Ayrıca ağız boşluğunun karanlığı, dişlerin ağızdaki yerleşimi, diş etinin konumu, dudakların şekli ve rengiyle damağın solgun rengi onu cezbediyor. Öte yandan, bir gülümseyişi resmetmeyi de istediğini itiraf ediyor, ancak bunu da başaramamış. O her ne kadar gülümsemenin sonradan geleceğini söylese de aslında artık gelmeyecek demek istiyor.

Peki ama tüm diğer şeylerden vazgeçip korkuyu neden böylesine vurguluyor?

Korkuyu mu? Bunu gerçekten de yapıyor mu? Hiç de öyle zannetmiyor. İnsanların *korku* dediği şey zaten onun ana teması. İnsanları korkutmayı elbette istemiyor, bu fikir ona çok uzak, ama abartmıyor da. Onun derdi sadece insanların korkunç olan hakkında kafa yormak istemedikleri için görmezden geldiklerini derli toplu bir biçimde ortaya koymak. Fakat diğer yandan sevgili dostu haklı. Resim yaparken arada sırada kendi kendine şu soruyu soruyor: Tanrı aşkına, bu tablo hangi ev, hangi oda, hangi insan, hangi mekânda yerini bulacak; hiç değilse *katlanılabilir* olacak mı? Çünkü yaptığı, *yapmak zorunda olduğu* tablolar için öylesi bir mekân, öylesi bir duvar tahayyül edemiyor. Sonra Gent'te, güney kırsalında durum nasıl diye soruyor.

Kıyım var, diyor sevgili dostu.

Peki ya Liège?

Dayanıyor.

Gördün mü, diyor ressam ve kıyım hakkındaki detayları duymak istemediği için büyük olasılıkla elleriyle kulaklarını

kapatıyor. Ve sonra sevgili dostu onu muhtemelen elinden tutup odada deminden beri konuşup durduğu köşeden çekip alıyor ve boş olduğunu düşündüğümüz tuvalin önüne getiriyor. İşte şimdi bu boşluğun önünde duruyor. Sonra muhtemelen sevgili dostu ressamın eline bir fırça tutuşturuyor, lakin o fırçayı iterek şöyle söylüyor: Yapamam sevgili dostum. Ama sevgili dostu onu rahat bırakmıyor. Bir kez daha fırçayı alıp geliyor ve arkadaşının parmaklarında gut olduğundan elinden düşmesin ya da bırakmasın diye bu kez fırçayı muhtemelen iple ressamın eline bağlıyor. Ve ona, çığlığı başarıyla resmetmesini herkesin umutla beklediğini anlatıyor. Ve sonra muhtemelen başını camdan dışarıya uzatıyor ve muhtemelen bize bakıyor. (Ormanın yanı başına bakıyor, biz hâlâ oradayız.) Sonuçta aramızda duran hizmetçi kadına sesleniyor, ona bizi dolaştırabileceğini söylüyor.

Yani şimdi resmimizi yapıyor mu, diye soruyoruz ve tekrar ellerimizi ovuşturuyoruz.

Evet, diyor kadın.

Bizi dolaştıracaksın, öyle mi?

Evet, diyor. Sonra bizi teker teker çalılıktan ve ormanlık alandan çıkarıyor. Hızla ayrılacak olsak da o tuvale sığabilelim diye bizleri dip dibe sıraya diziyor.

Hey, diye sesleniyoruz, şimdi ressamı görebiliyor musun?

Evet.

O halde bize tarif et onu, diyoruz. Uzun boylu mu, zayıf mı, sakalı uzun mu?

Hayır, diyor kadın, sakalı yok.

Demek ki resmimizi yapmak isteyen ressam bu değil.

Ama zayıf ve uzun boylu.

O zaman odur, diyoruz. Ve sonra, Hava resim yapmak için yeterince aydınlık mı? diye soruyoruz.

Evet, yeterince aydınlık.
Peki ya güneş, diye soruyoruz, yüzlerimize vuruyor mu?
Hayır.
Ellerimize?
Hayır.
Peki ya o, şayet doğru ressamsa tabii, bize bakıyor mu?
Hayır, diyor kadın, ama birazdan bakacak.
Peki ya baktığında ona bir şey sorabilir miyiz?
Hadi, diyor, yürüyün şimdi.
Ama, diyoruz burada nehir yok mu, mezar yok mu?
Var, var, diyor kadın, içine düşeceksiniz.

Ve muhtemelen Ripolus'u elinden tutup, muhtemelen altından nehir geçen köprüye götürüyor. Artık nehrin sesini duyabiliyoruz. Şimdi, diyor kadın köprüye geldiğimizde ve köprünün tahta basamağını hissettiğimizde, size ne dersem onu yapın.

Sen, diyor muhtemelen Ripolus'a, asanı uzat ve köprüye adımını at. Sen bu tarafa gideceksin.

Hangi tarafa? diye soruyor Ripolus.

İşte şu tarafa, diyor ve onu gitmesi gereken yöne döndürüyor. Birkaç adım attıktan sonra önüne asanla bulamayacağın bir şey çıkacak, orada düşeceksin. Nehre düşeceksin, ama nehir derin değil. Seni hemen çıkaracağız zaten. Ama düşmen gerek, bu önemli.

Tamam, diyor Ripolus, düşeceğim.

Ve sen, diyor hizmetçi kadın muhtemelen Oyukgöz'e dönerek, onun asasını sağdan tutacaksın, yani seni peşi sıra sürükleyecek. Onun hemen ardından düşmen gerekiyor, yani üzerine düşeceksin. Ve siz, diyor bizleri birbirimize yaklaştırıp, onun asasını soldan tutacaksınız. Siz de düşeceksiniz.

Tamam, diyoruz, biz de düşeceğiz.

Sonra sırayla her birimizin yanında teker teker durup nasıl yürümesi, nasıl durması, nasıl sendelemesi ve nasıl düşmesi gerektiğini anlatıyor. Ta ki sıra en sondaki Malente'ye gelinceye dek. Gerçi onun da bizler gibi düşmesi gerekiyor, ama o düşerken değil düşmek üzereyken, düşmeyi beklerken, ayakta resmedilecek.

Senin şu ressam gördü mü bizi şimdi?

Belki görmüştür, diyor kadın.

Ama bakıyor, öyle değil mi?

Bakar birazdan.

Bizi kafasında böyle mi canlandırdı?

Evet, diyor, bakar birazdan.

IX

Hayır, diyor pencerenin önünde duran ressam, bakmak istemiyorum, bakamam. Bizi görme fikrine alışmak için biraz daha zamana ihtiyacı var. Zavallı insanlar, deyip duruyor.

Evet, diyor sevgili dostu, biraz sakarlar.

Sakar mı, diyor, ne yapıyorlar ki?

Yürüme alıştırması yapıyorlar.

Daha önce hiç resimlerini yapan olmuş mu?

Bildiğim kadarıyla hayır.

Evet, insanlar resimlerinin yapılmasını kolay kolay kabul etmiyor, en azından sıradan ve küçük olanlar, diyor ressam odanın içinden yan gözle dışarısını süzerken. Muhtemelen farkında olmaksızın doğru şeyden korkuyorlarmış, yine de diğerlerinden daha dürüstlermiş. Tekrarı olmayan belirli bir anın içine hapsedilmekten ve sonra da yavaş yavaş çürümekten korkuyorlarmış. Ya da belli bir zaman sonra resmedilen yanlarının yokluğunu hissedebilecek olmak onları

ürkütüyormuş. Geriye kalan tek şey boşluk, diye düşünüyorlarmış, aslolan şeyi ressam onlardan alıp tuvale geçiriyormuş. Bu nedenle çoğu kez tablo önlerine geldiğinde ona bakmaya dayanamıyorlarmış.

Evet, diyor sevgili dostu, bu konuda çok önyargı var.

Pekâlâ, diyor ressam bize bir an olsun bakmadan. Muhtemelen pencerenin ardında durmuş, yürüme alıştırması yaparken ne kadar beceriksiz ve hantal olduğumuzu zihninde canlandırıyor. Üzerinde ot bitmiş köprümüzün üzerinde, tuzaklarla dolu zeminden uzaklaşmadan, bir ayağımızı diğerinin önüne atarak tereddütle yürüyor ve şunu biliyoruz: Birazdan düşeceğiz. Elbette kimi zaman ellerimizin, kimi zaman dizlerimizin, kimi zaman da yüzümüzün üstüne tekken ya da toplu olarak defalarca düştük. Hiç durmadan yaralanıyoruz, bedenimizde derin, kanlı yaralar açılıyor. Ripolus'un dizinde derin bir delik var, Oyukgöz'ün ise dirseğinde, Malente'nin de çenesinde; bizden hiç bahsetmesek daha iyi. Ancak bugüne dek düşeceğimizi, yara alacağımızı önceden kesinlikle bilmiyorduk, şu ansa bunu biliyoruz. Şimdi düşeceğiz, diye düşünüyoruz, şimdi, ve bu sırada bir de resmimiz yapılacak. Bu düşünce adım atmamızı nasıl da güçleştiriyor, şu an yürümüyor, âdeta ayak sürüyoruz! Bu esnada ressam eline aldığı fırçasıyla muhtemelen tuvalin karşısına geçmiş renkleri hazırlıyor: açılmış pelerinlerimiz için kurşun beyazı; başlıklarımız için soğuk gri; ayakkabılarımız, kargalar ve dallar için kapkara olması gereken çıra isi. Bu koyulukta bir siyah elde etmek için çok uğraşması gerekmiş. Bunu söyledikten sonra, büyük olasılıkla sevgili dostuna, güçlükle elde ettiği siyahı gösteriyor. Çığlık attığımızda görülmesi gereken ağızlarımızın içi içinse pembe.

Şimdi çığlık atmamız mı gerekiyor? diye soruyoruz.

Evet, diyor hizmetçi kadın, çığlık atın.

Tamam o zaman. Hazırlanmak için iki üç adım geri çekildikten sonra asalarımızı bırakıp tekrar ileriye doğru yürümeye başlıyoruz. Ve bu esnada, başta biraz ihtiyatlı ve sessiz de olsa çığlık atmaya başlıyoruz. *Ahh* diye bağırıyoruz ve *vaah* ve *ıh* ve *hayır* ve *hayır* ve sonra çığlık atmaya yavaş yavaş alışıyoruz, rahatlıyoruz, sesimiz daha gür çıkmaya başlıyor. Ve çığlığın bizlerden nasıl çıktığını, çevremizde nasıl süzüldüğünü ve üzerimizde (omuzlarımızda, başımızda) yeterince durakladıktan ve dört yanımızı kapladıktan sonra araziye ve tüm çevreye nasıl yayıldığını duyuyoruz. Dünya bu yüzden tabii ki durmuyor fakat görünüşe bakılırsa kulak kabartıyor. Ve ağızlarımızı açıyor, gözlerimizi kapatıyor ve çığlıklarımızı dinliyoruz, herkes kendininkine kulak veriyor. Ve başımıza gelen felaketten bu yana uzak kaldığımız, ancak şu an üzerinde durduğumuz araziyi, bölgeyi zihnimizde canlandırıyor, onu içinden geçmek zorunda olduğumuz ve çığlıklarımızın yankılandığı tekinsiz bir koridor olarak algılıyoruz. Ama bu büyük olasılıkla karanlık bir koridor değil; aydınlık, uçsuz bucaksız bir alan, içinden geçtiğimiz ve bizi sarıp sarmalayan, her birimizin kendine özgü çığlığıyla doldurduğu nemli bir iklim. Her köşesinde içi çamur dolu çukurlar olan, önümüzden, ardımızdan ve altımızdan nehrin aktığı bir yer.

Nehrin donu çözülmüş mü, diye soruyoruz bir kez daha soluklandıktan sonra.

Evet, diyor hizmetçi kadın, sadece kıyılarda don var. Durun, size göstereceğim.

Ve sonra uzaklaşıyor, muhtemelen nehre doğru iniyor ve bir parça buz kırıyor. Tekrar yokuş yukarı gelip buzu bize uzatıyor.

İşte, diyor, onu hissedebiliyor musunuz?

Hissediyoruz, diyoruz, at onu elinden.

Ya da başka bir tarafta, bizler için her zaman aynı siyahlıkta olan güneşsiz, aysız, yıldızsız göğün altında muhtemelen ucu bucağı görünmeyen, henüz biçilmemiş bir tarla var. Herhangi bir yerde muhtemelen bir çiftlik de var, çekiç sesleri duyuluyor. Bir de havada uçuşan; ya da muhtemelen iri olan yapraklarının çıkardığı hışırtılar sayesinde orada olduklarını anladığımız ağaçlara tüneyen kargalar var. Ve şu an çığlık atmakta olduğumuz ve aynı zamanda göletin de bulunması gereken bu yerin dünyanın bir bölgesinin sonu, bir diğer bölgesininse başlangıcı olduğuna inanıyoruz. Ve biz de işte bu sonda duruyoruz, yüzümüz diğer bölgeye dönük. Her birimizin kafasında farklı biçimlerde birleştirip farklı biçimlerde ayrıştırdığı bu bölgenin içine doğru ağızlarımızı sonuna kadar açarak çığlık atıyoruz ki gören gözlere sahip herkes ağız boşluklarımızı iyice inceleyebilsin. Ripolus'un söylediğine göre gözleri takma olan (bizler yüzüne hiç dokunmadık) ve boynu da olmayan Malente çok fazla bağırıyor, fakat çığlık boğazından çıkmak bilmiyor, yani neredeyse onu boğacak gibi oluyor. Kısacası boynu yavaş yavaş uzuyor, sesindeki karanlık cızırtı buna işaret ediyor. O konuştuğu zaman susuyor ve dinliyoruz, daha ne kadar konuşabilecek acaba? Kimi zaman o konuşurken ya da nefes alırken ağzından çıkan havayı da hissettiğimiz oluyor. Şayet yanılmıyorsak yakında dinibütün biri haline gelecek.

Sonra şaşırtıcı bir biçimde, ama ansızın viyaklayan domuz kadar da beklendik bir biçimde düşüyoruz ve bu muhtemelen şöyle oluyor.

Büyük olasılıkla mihmandarımız Ripolus'un bir ayağı, önceden hizmetçi kadının bahsettiği ve bahçıvanın muhtemelen köprünün üzerine koyduğu taşa takılıyor (hizmetçi kadının söylediğine göre taşın resmi yapılmayacakmış).

Sonuçta Ripolus dengesini kaybediyor, muhtemelen sendeliyor ve yine muhtemelen kollarını kaldırıyor ve o ana dek sadece şırıltısını duyduğu nehre, büyük olasılıkla sırtüstü düşüyor. Bu sırada Oyukgöz muhtemelen Ripolus'un bacaklarının üzerine düşüyor ve bizleri de peşi sıra sürüklüyor, çünkü biz de düşüyoruz. Ve çığlık atıyor, düşerken bir yerlere tutunmaya çalışıyor ve kısa bir süre havada kalarak Bellejambe'yi de taşların üzerine çekerek nehre düşüyoruz.

Onları işte tam bu şekilde resmedeceğim, diyor bizlere bakmış ve muhtemelen düşerken de görmüş olan ressam, sevgili dostuna. Bu esnada biz düştüğümüz nehrin içinde toparlanmaya çalışıyor, acıyan yerlerimizi tutuyor, tekrar ayağa kalkmaya çabalıyoruz.

Hey, diye sesleniyor hizmetçi kadın yukarıdan bir yerden, bir yeriniz mi incindi?

Evet, diyoruz.

Nereniz?

Her yerimiz.

Çok mu kötü?

Bunu henüz söyleyemeyiz.

Sonra kadın geliyor ve bize yokuşu tırmandırıyor. Tırmanırken haklı olarak sövüp sayıyor, sızlanıyoruz. Bize nasıl bu şekilde davranırlar, bizleri insan yerine koymuyorlar mı? Nasıl olup da öylece nehre itebiliyor ya da düşmemize izin veriyorlar? Hatta Ripolus yukarıya vardığımızda onurumuzdan bahsetmek istiyor ve bu sözcüğü birkaç kez de haykırıyor, ancak o kadar yorgun ki cümle kurmuyor. Hep bir ağızdan, neredeyse nefes bile almaksızın konuştuğumuz sırada, düşüşümüzü bariz bir heyecanla karşılayan ve bizi muhtemelen taslak biçiminde tuvale aktaran ressam, artık nasıl resmedilmemiz gerektiğini bildiğini söylüyor: köprüden, rampadan aşağı inen kasvetli bir topluluk olarak. Ve sonra hizmetçi kadın bizleri bir kez daha patikada sıraya

koyarken o da (ressam) bir kez daha tuvalin başına geçip ya çiziyor ya da renklendiriyor, çıkan sesleri duyuyoruz. Başta ne kadar konuştuysa şimdi bir o kadar sessiz. Ve odasındaki diğer kişilerden de (kaç kişi olduklarını bilmiyoruz) artık resim yapmaya başladığı için sessiz olmalarını rica ediyor. Ve hızlı bir açıklama yaparak, görünüşümüze odaklanması gerektiğini, çünkü bunun sadece anlık bir görüntü olduğunu, hemen sonra dönüşüp değiştiğimizi ve bambaşka, muhtemelen öncekini geçersiz kılan ve çürüten bir görünüm sergilediğimizi söylüyor. Ve direktiflerini bize sevgili dostu aracılığıyla iletiyor (bizlerle kendisi konuşmuyor), gelecek sefer bu kadar hızlı düşmememizi rica ediyor, düşüşü uzatacakmışız, çünkü bizi o kadar hızlı tuvale geçirmesi mümkün değilmiş. Yavaş ve beceriksiz olan bizler sürekli hareket halindeymişiz ve uzuvlarımız hareket etmese de yüz ifademiz değişiyormuş. Ve sonra *dış görünüşümüzün* kolayca ortaya konabilir ve önemsiz olduğunu, çünkü dünyanın ve insanlığın sonu şeklinde belirlediği ana temanın dağılmasına neden olacağını söyleyerek bir kez daha kendisiyle çelişiyor. Ve bu dünya ve insan tasviri dolaysız temsil aracıyla tuvale geçirilmemeliymiş, işte tam da bunun için tuzaklara ihtiyaç varmış; yani uzun veya kısa fırça darbelerine, renklendirmelere, farklı özellikte dokulara, figürleri güçlendirmek için her tabloda baştan yaratılması gereken arka plan düzenlenmesine. Bunun yanı sıra zaman zaman zihninde asıl göstermek istediği şeyi bir biçimde öne çıkarabilecek bina gibi bir şey canlanıyormuş, gerçi bu biraz yapay görünürmüş fakat sanatta zaten her şey yapaymış. Ağaçlar, bulutlar, tarlaları örten toprak, göz boşlukları, burunlar ve ağızlar, şekil verilmiş renklerden başka bir şey değillermiş. Onlar, çevremizde gördüğümüz gerçek bulutlar, ağaçlar, gözler ya da burunlarla alakası olmayan ve her defasında yeniden yaratılan figürlermiş. Renklerle şekiller bir alandan diğerine

geçtiklerinde, sadece gerçek gibi görünen sahte benzerlikler oluştururlarmış ve biz de ancak o zaman buna resim dermişiz. Tanrı'ya şükür ki yapılan resmin üzerine *yeniden* boya sürülebiliyordu, bunun için yapılması gereken tek şey boya kuruyuncaya dek beklemekmiş, aksi takdirde tuvalden kazınmazmış.

İşte böyle sevgili dostum, onlara bir kez daha düşmeleri gerektiğini söyle, diyor ressam, çünkü bizleri yas içinde değil, hızlı, hareketli ve seyir halinde yakalamak istiyor.

Sonra susuyor ve muhtemelen tuvalin önünde durup ya bizi çiziyor ya da boyuyor, bu sırada hizmetçi kadınsa bizleri sıraya dizip, başlıklarımızı yüzümüzü örtecek şekilde indirdikten sonra elini çırparak bizleri tekrar köprüye yönlendiriyor.

Tamam tamam, gidiyoruz, diyoruz.

Ve sonra tekrar yürüyor ve yine tökezliyor ve çığlık atıyor ve yavaş, mümkün olduğunca belirgin bir biçimde nehre düşüyoruz. Bir süre taşların üzerinde kaldıktan sonra bizi tekrar ayağa kaldırıyorlar. Diğer yandan ressamın sevgili dostunun dediğine göre değersiz ve çirkin körler tuval üzerinde hızlıca gerçek, güzel, korkunç ve etkileyici bir resme dönüşüyor.

Bayım, diyoruz, birkaç kez daha köprüden geçip tökezledikten ve çığlık atarak (ağızlarımızın içi, ağızlarımızın içindeki korku!) düştükten ve buz gibi nehir sularının içinden kaldırılıp bir kez daha düşmek üzere üzerimizden sular damlaya damlaya yokuşun başına götürülürken, birkaç sorumuz olacak. Yürüyüp yürüyüp düştüğümüz tüm bu süre içinde aklımızdaydı bu sorular. Hatta daha gölete gelirken bile sormak istiyorduk. Ve ressam odasından bıkıp usanmadan, Düşsünler, soru falan sormasınlar, düşsünler! diye bağırıp dursa da, muhtemelen ormanı arkamıza alarak bir çimenliğin üzerinde duruyor ve ressamla pencereli evin

bulunduğunu düşündüğümüz yöne doğru bakıyoruz. Birkaç şey soracağız.

Neler oluyor orada, diye sesleniyor ressam, konuşuyorlar mı, bunun yasak olduğunu söylemedim mi size?

Biraz yoruldular, diyor sevgili dostu.

Umurumda değil, diyor ressam, çok fazla konuşuyorlar.

Merak ettikleri şeyler varmış.

Lüzumsuz şeyler bunlar.

Peki ya sadece küçük bir soru sormak istiyorlarsa?

Pekâlâ, ne istiyorlarmış?

Hey, duydunuz mu, bir kereye mahsus olmak üzere soru sormanıza izin veriyor, diyor bizi de tabloyu da görmek gibi bir avantajı bulunan ve farklı biçimlerimizi birbiriyle mukayese edebilecek olan sevgili dost. Ne istiyorsunuz?

Birkaç adım öne çıkıyoruz, başlıklarımızı çıkarıyor ve sesin geldiği yöne doğru, tüm bunların bizler için beklenmedik olduğunu söylüyoruz. Yakın zamana kadar oradan oraya gezip duruyorduk, şimdi ise resmimiz yapılıyor. Bizi neden resmettiğini, bunun dünyaya ve bize ne faydası olduğunu öğrenebilir miyiz? Baksanıza, kim bilir nasıl görünüyoruz, deyip üstümüzü başımızı işaret ediyoruz: pelerinlerimizi, pantolonlarımızı ve bacaklarımıza sarılı olan ve çukurdayken bile ıslaklığını şu anki kadar hissetmediğimiz bezleri. Bizim gibiler, resmi yapılmaksızın bir çırpıda ortadan kaybolsa ve onların yerine böyle darmadağın olmayan şeylerin resmi yapılsa çok daha iyi olmaz mı? Bizim için başka şeyler yapabilir. Resmimizi yapmak yerine mesela bize yardım edebilir ya da bizi teselli edebilirsiniz. Ancak sevgili dostu bilmediği için hiçbir yanıt vermeyip, yanıtı bilmesi gereken ressam yanıt vermektense muhtemelen resmimizi yapmaya devam edince, Neden, diye soruyoruz, resmimizi yapması gerekiyor ki, var olmamız yetmiyor mu? Yoksa bizimle

dalga mı geçmek istiyor? Yoksa bu bir sır mı? Her şey yolunda giderse en azından bize benzeyecek mi?

Eh, benzer demekle yetiniyor sevgili dostu ve muhtemelen başını iki yana sallıyor.

Ne kadar benzer ne kadar benzemez, diyor sevgili dostu, ressamın yanıt vermek istemediğini anladığında, bunu değerlendirebilecek kişilerin sayısı bir elin parmağını geçmez ve bu kesinlikle sizin üzerinize vazife değil. Ve sadece bir küçük sorumuz var deyip art arda sıraladığınız diğer büyük sorulara gelecek olursak, diyor sevgili dostu, her ne kadar ağzımızdan *bir* soru, hele ki *küçük* bir soru lafı kesinlikle çıkmadıysa da, o kadar fazlalar ki hızlıca cevaplamak mümkün değil. Öyle değil mi? diye soruyor ressama.

Evet, diyor ressam, çok fazlalar.

Ve çok büyükler, diyor sevgili dostu.

Evet, diyor ressam, çok büyükler.

İyi o halde, diyoruz, madem fazla ve büyükler, hiç değilse küçük bir tanesine yanıt veremez mi?

Pekâlâ, küçük bir tanesine verebilirim belki, diyor resmimizin içine gömülmediyse bile muhtemelen dibine kadar gelmiş olan ressam.

Duydunuz mu, diyor sevgili dostu, izin verdi ama sadece bir taneye. Öyle değil mi, diye soruyor ressama. Ancak resim yapmakta olduğu için güçlükle tahammül edebildiği görüntümüz onda konuşma isteği değil resmetme isteği uyandırmış olacak ki kulağımıza (iyice kulak kesilmiş dinliyoruz) kendi sesi değil, sadece fırçasının tuvalde çıkardığı sürtünme sesi geliyor; düşüşümüzü tuvaline, görmek istediği şekilde, detaylıca geçiriyor olmalı.

İyi bakalım, diyor sonra, sadece bir tane ama.

Duydunuz mu, diyor sevgili dostu, sadece bir tane, hepsi o kadar ve sonra köprüye döneceksiniz ki işimize devam edelim. Sorun bakalım ne soracaksanız.

Şimdi, diyoruz, madem sadece bir soru sorma hakkımız var, o halde şunu bilmek istiyoruz, diyor ve sağ ayağımızı hafifçe kaldırıp yere sürtüyoruz. Yani şunu merak ediyoruz, dedikten sonra sormak istediğimiz ya da sormuş olduğumuz tüm soruların köprüye inmediğimiz ve düşmediğimiz bu kısa süre içinde aklımızdan tamamen uçup gittiğini fark ediyoruz, bir tanesi bile aklımıza gelmiyor. Ayaklarımızı birkaç kez daha toprağa sürtüp, kafamızı kaşıyarak soruları hatırlamaya çalışıyoruz ama nafile.

Eee hadi, sorsanıza sorunuzu, diyor sevgili dostu. Ne bilmek istiyorsunuz?

Belki bize... diyor ve şayet bir başlangıç yapar da her şeyi uzun bir cümlede toparlayıp, cümleyi doğru vurgularsak soruların tekrar aklımıza geleceğini umuyoruz. Mesela, diyoruz, bize şunu açıklayabilir mi... Ama cümlenin sonunu getiremiyoruz. Gerçek şu ki artık bizi neden resmetmek istediğini merak etmiyoruz. Bilmek istediğimiz tek şey, daha ne kadar süreceği. Pardon ama, diyoruz, şu an aklımıza hiç soru gelmedi. Ve başlıklarımızı kafamıza geçiriyoruz. Anlaşılan o ki şu an soracak sorumuz yok. Bu nedenle de şu an soramıyoruz, belki daha sonra aklımıza gelir.

İyi, diyor sevgili dostu, madem sorunuz yok, köprüye dönün o halde.

Evet, diyoruz, gidiyoruz hemen.

Ve muhtemelen tüm bu süre zarfında aramızda dikilip durmuş olan (demek ki nefeslerimiz saçını yalayıp geçti) fakat ressama ne sormak istediğimizi de bize söylemeyen hizmetçi kadının yardımıyla tekrar köprüye yürüyoruz ve orada...

İsteklerine uygun biçimde bir kez daha çığlık atıyor, düşüyor ve sonra yine ayağa kalkıyor, ardından tekrar yokuşu tırmanıyoruz ve ressam, Böyle iyi, deyip bizi resmetmeyi

sürdürüyor. Şevkle yapıyormuş, dostuna öyle diyor, çünkü kış boyunca resim yapamamış, ama görüldüğü gibi bu artık geçip gitmiş, donuk olan tekrar harekete geçmiş. Ya da şunu söylüyor: Eğer böyle giderse, onları dehşet içindeyken tasvir etse bile körlerine aklı başında her zengin tüccar pek yakında beş yüz sikke verirmiş, vay canınaymış! Bir düşünsene, diyor, birkaç hafta içinde herkes ağaçların çiçek açtığını görebilecek, onlar ise, dedikten sonra muhtemelen bizi işaret diyor, karanlıktan başka bir şey göremeyecekler. Ve bir ressam olarak asla yükselemeyeceğine ya da başarılı olamayacağına inanıyor, bunu net bir biçimde hissedebiliyormuş... Her şey çok farklı olsaymış, olayların akışı, onun karakteri, dünyanın ve kendisinin içinde bulunduğu koşullar, işte belki o zaman bir şeyler ortaya çıkabilirmiş, fakat bu haliyle... Yarattığı onca şeye rağmen hâlâ her şey yapılmayı bekliyormuş, bunların hepsi kafasındaymış. Ne yazık ki bunu kafasında şekillendirme fırsatını bulamamış, fakat belki zamanla bu da olurmuş. Evet, diyor sonra, geçen yıl bu zamanlar benzer bir şevkle çalışmaya başlamış, sona ne mi olmuş? Sonra, belki çizdiği gökyüzüne ya da belki de tarlaya attığı bir iki fırça darbesinin ardından, kırmızı ve beyaz çiçekler açmış, kestane ağaçlarıyla bezeli, güneşli bir yol yapmaya girişmiş. Bu büyük kompozisyon şimdi odasının duvarına dayalı duruyor. Ve elbette çok sayıda eskiz: Yanmakta olan ve kuleleri yıkılan bir köprü ile Gent'te tüten çatılar, harap haldeki Anvers'in güzel görüntüsü. Her ikisini de belleğinden ve tam cepheden çizmiş. Ve şimdi onlara söyle bir kez daha düşsünler, diye sesleniyor ressam ve hizmetçi kadın da bizi bir kez daha sıraya diziyor.

X

Başlangıçta göletin kıyısında yaşayan ressamın yanında fazla uzun kalmayız diye düşündüysek de ziyaretimiz biraz uzuyor. Defalarca çığlık atmamız, düşmemiz ve köprüyü geçmemiz gerekiyor. (Çünkü ressam yüz ifadelerimiz, hareketlerimiz, düşüşümüz ve boşluğa bakan gözlerimizdeki kolayca gözden kaçabilecek detaylar üzerinde iyice çalışmak istiyor.) Derken hem sürekli hareket halinde olduğumuz için hem de güneşten dolayı sıcak basınca pelerinlerimizin önünü açıyoruz, lakin hemen tekrar kapatmamız gerekiyor, çünkü ressamın pencereden seslenen sevgili dostunun söylediğine göre pelerinlerimizin önü açık değil kapalı şekilde ölümsüzleştirilmemiz ve temsil edilmemiz gerekiyormuş. Bacaklarımıza sarılı olan bezleri de (onları da resmedecek mi bilmiyoruz) çıkarmak istiyoruz, ama tam o sırada pencereden iki kişi birden, Hayır, çıkarmayın, her şeyi olduğu gibi bırakın, diye sesleniyor.

Başlıkları da mı? diye soruyoruz.

Evet, başlıkları da.

Peki ya terlerlerse?

Fark etmez.

Pek tabii, bir süre daha soracağımız *sorunun* tekrar aklımıza gelmesini umuyoruz ama nafile. Sonra biraz daha düşündükten sonra onu da unutuyoruz. İşte bu yüzden o gün neden resmedildiğimizi asla bilemeyeceğiz. Benziyor muyuz (ne kadar benziyoruz) onu da asla bilemeyeceğiz, ama bunun belki de bir önemi yoktur. En azından ressam halinden memnun.

Baksana, diyor sevgili dostuna her fırsatta.

Evet, diyor dostu, ilerliyorsun.

Gözleri, gözlerini görüyor musun?

Evet, gayet iyi görüyorum.

Yok, diyor görüntümüz karşısında (köprü üzerinde ve tuvaldeki görüntümüz) fazlasıyla heyecanlanan ressam. O görüntü ki, kendisinin de defalarca açıkladığı gibi, dünyanın tabiatını ve insanın kaderini mükemmel bir biçimde ifade ediyor. Fakat dünyanın tabiatı ve insanın kaderi meselesinde belki ondan farklı düşünen ya da bu konudan korkan sevgili dostu sürekli, Sen öyle düşünüyorsan, demekle yetiniyor ve detaya girmiyor. Görüntümüzün ressam için ne ifade ettiğini biz de bilmiyoruz; sadece, İyi o halde, tekrar düşüyoruz, iyi, hadi bakalım, bir kez daha düşelim! diyoruz. Ve tökezlememiz, çığlık atmamız ve düşmemiz için tekrar tekrar köprüye götürülüyoruz. Tüm kıyafetlerimizin iyiden iyiye parçalandığı ve tüm uzuvlarımızın kana bulandığı o düşüşün ardından yanımıza hizmetçi kadın değil bahçıvan gelip bizleri taşlardan kaldırıyor. Ayrıca yorgun ve nefes nefese kaldığımızdan dolayı bizleri yokuş yukarı çekerken zorlanıyor. Bize karşı kaba davranan bahçıvan şayet çoktan nehir yatağında bizi beklemiyor ve elini ensesine koymuş düşüşümüzü izlemiyorsa tabii. (Birkaç kez kendisine seslendiğimiz hizmetçi kadın büyük olasılıkla ortalardan kayboldu, belki dinlenmek için ahıra çekilmiştir, kim bilir, belki de orada bir süre oturduktan sonra tekrar dışarıya çıkmış ve eline bir kova alıp yanımızdan geçip gitmiştir, şayet geçen kişi o ise.) Elbette biz de bitik haldeyiz, büyük olasılıkla bahçıvanın da bizden farkı yok, ancak biz dinlenemeyiz, çünkü resmimizin yapılması gerekiyor. Henüz yorgunluk belirtisi göstermeyen tek kişi, midesinden, gözlerinden, başından şikâyet edip durmasına rağmen ressamın kendisi. Artık görünüşümüze tamamıyla alıştığı için tablo üzerinde aralıksız çalışıyor, çalıştığı süre boyunca büyük olasılıkla arkasında durmuş onu seyreden sevgili dostu, her fırsatta ortaya çıkan şeyi ne kadar *olağanüstü* bulduğunu ve eğer bir başyapıt

çıkarmak istiyorsa, yalnızca bu şekilde resmetmeye devam etmesinin yeterli olacağını söylüyor. Ta ki içimizden bir ses ansızın, artık bize ihtiyaç kalmadığını fısıldayıncaya, biri bize bunu söyleyinceye dek. O ana kadar sessizliğini koruyan biri pencereden dışarıya yüksek sesle bağırıyor.

Tamam, bitti, diye sesleniyor, götür onları.

Onlarla işi bitmiş mi? diye soruyor bahçıvan.

Evet.

Duydunuz mu? diye sesleniyor bahçıvan bize. Artık gidebilirsiniz, sizinle işi bitmiş.

Bize mi diyorsun? diye soruyoruz olduğumuz yerde dikilirken.

Kime diyeceğim başka?

Nereye gideceğiz?

Evinize.

Mümkün değil.

Neden?

Çünkü burada yaşamıyoruz, biz buradan sadece geçiyorduk, diyoruz ve geçtiğimiz yönü gösteriyoruz.

O halde nerede yaşıyorsanız oraya gidin.

Bu da mümkün değil, diyoruz, biz her yerden sadece geçip gideriz.

Sessiz olun, diyor bahçıvan, çok fazla itiraz ediyorsunuz. İtirazlarınız yeter, rahatsızlık veriyorsunuz.

Peki ya soru sorulduysa?

Yine de rahatsız ediyor.

İyi madem, diyoruz, o halde susalım ve yolumuza gidelim. Ve kimse tarafından itilmeksizin büyük olasılıkla daha önce hiç gitmediğimiz bir yöne doğru birkaç adım attığımızda bizi engelleyen de olmuyor.

İyi o halde, diyoruz muhtemelen son kez evin yanından geçip giderken, gidiyoruz biz. Size, diye sesleniyoruz aceleyle, daha fazla yük olmayacağız.

Nasıl, diye soruyor bahçıvan, bize nasıl daha fazla yük olmayacakmışsınız?

Ve biz evi ardımızda bırakıp, geldiğimiz andan itibaren sürekli zihnimizde canlandırdığımız ve fakat bahçıvan, hizmetçi, ressam ile sevgili dostunun muhtemelen çok farklı gördükleri araziye doğru büyük mimikler yapıyor ve yüksek sesle, Gidiyoruz, diye sesleniyoruz, fakat nereye gideceğimizi, ne kadar kalacağımızı, geriye dönüp dönmeyeceğimizi söylemiyoruz. Gölet kenarındaki evin bahçıvanından nefret ediyoruz, tüm bu bölgeden nefret ediyoruz, çünkü burada bir şey son buluyor ya da bir şeyin son bulması gerekiyor.

Nereye gideceksiniz, diye soruyor baştan beri zorluk çıkarmaktan başka bir şey yapmayan bahçıvan. Biraz düşünüyor ve şu tarafa deyip yerden yüksek yerleri, yani uzakları işaret ediyoruz.

O tarafa gidemezsiniz, diyor bahçıvan, orası her şeyin sonu.

Bunu biz de biliyoruz, diyoruz, ama hiç önemi yok. O zaman şuraya gidiyoruz, diyerek başka bir yönü işaret ediyoruz. Duyuyor musun Ripolus, diyoruz, hadi, o tarafa gidiyoruz.

Ama o tarafta pek fazla şey görmüyorum, diyor Ripolus.

Ne görünüyor peki?

Aslında hiçbir şey.

Hiç önemi yok, diyoruz bir kez daha, bu cümle hâlâ sıcaklığını koruyorken. Ve önümüzde yürüyen Oyukgöz'ün eli ile arkamızda yürüyen Malente'nin elini arıyoruz. Onları buluyor ve sıkıyor ya da sıkıştırıyoruz, sonra Ripolus'un ardı sıra önce biraz şu yöne, ardından diğer yöne, derken bir o yana bir bu yana doğru yürüyoruz. Derken Ripolus duruyor ve artık ne tarafa gidebileceğini bilmiyor. Biz de duruyoruz.

Hiçbir yere gidemezsiniz, diyor bu zaman zarfında bizden biraz uzaklaşmış olan bahçıvan. Olduğunuz yerde kalmak zorundasınız. Ve biri gelip sizi götürene kadar beklemelisiniz, ama ben sizi götürmeyeceğim.

Bizi götürmeni istemiyoruz ki zaten, diye sesleniyoruz.

Hayır, diyor, sizi götürmeyeceğim. Ve yüzünü muhtemelen daha önce görmediğimiz bir yöne doğru döndükten sonra muhtemelen çekip gidiyor. Başımızla onu takip ediyor, ayak seslerini dinliyoruz, Nihayet çekip gitti, diyoruz. Ve aramızdaki mesafenin uzadığını, bahçıvanın görüntüsünün giderek uzaklarda küçüldüğünü, bir noktadan sonra onun da artık bizi görmediğini ve nihayetinde burada olmadığını tahayyül ediyoruz.

Biri gelene kadar burada bekleriz biz de o zaman, diyoruz onun ardından, ama anlaşılan o ki bizi duyamıyor, ya da en azından cevap vermiyor. O halde bekleyelim, diye düşünüyoruz. Bir arada durup ayaklarımızı sürüye sürüye bir o yana bir bu yana gidip geliyoruz, kendi etrafımızda uygun adım dönüp duruyoruz. Ve nihayet küme halinde aynı noktada durup, tıpkı patikayı tırmanırken yaptığımız gibi yakınmaya, sövüp saymaya başlıyoruz, ancak bu kez daha sönük, daha yorgun çıkıyor sesimiz. Ayakta birbirimize yaslanarak kısa bir uyku çekmek de olası. Ya da bir süre düşünüyor, zihnimizde bir anıyı ya da anı olduğunu sandığımız bir şeyi canlandırıyoruz. Ve bir süre ayakta dikilip mızmızlandıktan sonra tekrar yağmur başlıyor. Oyukgöz yağmuru hissedince hemen sövmeye başlıyor. Malente ise neredeyse gururlanacak, sanki yağmuru kendisi yağdırıyor. Yağmur o kadar ince yağıyor ki damlalar âdeta elekten geçiyor, hatırladığımız kadarıyla bu yağmura çisenti deniyor ve yağmurun diğer türlerinden bu şekilde ayırt edilmiş oluyor. Acaba bu sözcük hâlâ kullanılıyor mu?

Hey, Ripolus, diye sesleniyoruz.

Evet, diyor Ripolus, buradayım.

Neredesin?

Burada.

İyi o zaman, diyoruz, aç kulağını da dinle, bir şey soracağız. Şu an gökten düşen nedir? diye soruyor ve onu dirseğinden tutuyoruz.

Düşmek mi, diyor, biri mi düştü?

Aptal şey, diyoruz, gökten üzerimize düşen şey nedir? Çisenti değil mi?

Ne değil mi?

Yoksa değil mi?

Fakat Ripolus hatırlayamıyor, o artık bu sözcüğü bilmiyor. Unutmuş olabileceği bile geçmiyor aklının ucundan. Böyle bir sözcük yok, diyor, hiç olmadı.

Ama eğer yanlış hatırlamıyorsak...

Yok dedim ya, diyor, yok işte.

Kısacası: Bu zaman zarfında (yakında son zamanlarımızı yaşayacağız) yukarıdaki element bizi biraz ferahlatsın diye başlıklarımızı çıkarıyoruz. Ve yüzlerimizi (üzerimizden muhtemelen kuzeye giden yaban ördekleri geçiyor) incecik yağmura ve hafif rüzgâra doğru tutuyoruz.

O sırada bir ses duyuluyor: Hadi gelin.

Hey, orada biri mi var?

Evet, diyor, biri var.

Bu nasıl olur?

Hep buradaydım.

Ne kadar yakın?

Hemen şurada, fundalığın oradayım.

Ellerimizle yokluyoruz, burada fundalık mı var?

Evet, var.

Peki o... fundalık mı?

Hayır, tabii ki değil.
Konuşan kişi mi?
Burada mı?
Hayır, değil.
Peki ya burada?
Evet, tam orada.

Ve bizi çimenliğin üzerine doğru çekiyor, altımızdakinin ne olduğunu zihnimizde canlandırmaya çalışmadan oluyor bu, ama burası bir tarla ya da otlak da olabilir. Sırtımızı hangi bulutlara döndük, önümüzde hangileri var, bunu da bilmiyoruz. Ayaklarımız bizi bulutların altında hızlı hızlı taşıyor, derken yeterince uzağa gidiyoruz. İte kaka bir samanlığa (önce büyük bir dolap olduğunu düşünüyoruz) sokuyorlar bizi ve yağmur kesiliyor ve bir kapı kapanıyor, elbette üzerimize. O an rüzgâr da ağaçların yapraklarının hışırtısı da duyulmaz oluyor.

Hey, diye sesleniyoruz, bizi nereye tıktınız böyle?

Uyuyun, diyor biri, yağmur yağıyor zaten.

Evet, diye düşünüyoruz, yakında kar yağacak! Ve ayakta durup tekrar sarınıyoruz, başlarımızı dışarıda bırakıyoruz, çünkü o zaman daha iyi duyabiliyoruz, fakat hiçbir şey duyamıyoruz. Sadece durgun havayı hissedebiliyoruz bir de üzerimizdeki çatıyı ve karanlığı. Fakat onlar hakkında sadece tahmin yürütüyoruz, geceye mi aitler yoksa samanlığa mı, bir şey diyemeyiz. (Geceye ait olmalarını isterdik, çünkü o zaman kendimizi daha güvende hisseder ya da o kadar terk edilmiş hissetmezdik.) İçinde bulunduğumuz sessizlikte karın yukarıdan üzerimize nasıl yağdığını ve kara nasıl gömüldüğümüzü (bacaklarımız, omuzlarımız ve başlarımızla) hayal ediyoruz. Sonra şöyle düşünüyoruz: Evet, gece inecek, gerçek gece, bir tek diğeri değil. Ve tek dileğimiz var, yıldızlardan konuşmak için kimse gelmesin yanımıza. Çünkü kim bilir, belki bu akşam yıldızlar vardır ya da

çürük bir ağaç ışıldıyordur ve her an biri gelip bizimle bunlar hakkında konuşabilir. O sırada aklımıza bir şey geliyor: Akşam olamaz ki, henüz akşam yemeği yemedik! Yalnızca yürüdük ve düştük. Bize kimse yemek ve su vermeyecek mi? Yumruklarımızı alnımıza dayayıp bir süre böyle duruyoruz. Çevremizdeki sessizlik! Hareket etmeyen ve ne yaşanırsa yaşansın hareket etmeyecek olan şeylerin sessizliği... Sonra asalarımızı sımsıkı tutuyoruz (başka ne yapabiliriz ki?) ve yeterince durduğumuz için TANRI'nın toprağının üzerinde, TANRI'nın karanlığının içinde, TANRI'nın çöp çukuru olan, içine atıldığımız bu samanlıkta adım adım yürüyoruz. Çünkü uzun süre hareket etmezsek tir tir titremeye başlıyoruz. Hareket, deyip daha sabahtan yürümeye başlıyoruz. Ve ayaklarımızın, O'nun toprağına sürtünürken çıkardığı sesleri duyuyoruz. Ve bir günde üç köy geçiyoruz, hatta bazen dört köy geçtiğimiz bile oluyor. Ya da dört köy geçtiğimizi sanıyoruz, fakat aslında bir köyün içinde dolanıp duruyoruz. Eğer güneşin altına oturtup bize sepet ördürmezlerse. Her neyse, sonuçta çok hareket ediyoruz, titreme tekrar gelmesin diye sepet örmeden önce ve sonra da hareket ediyoruz. Akşamları titreyemeyecek kadar yorgun oluyoruz. Yine de bir iki adım atıp ahşap bir duvara tosluyoruz. Onun eski bir ahşap olduğuna şüphe yok.

Hey, burada ahşap bir duvar var, diye sesleniyor ve duvara vuruyoruz. Lazarus Günü sonunda ya da o günlerde. Hey, bizi nereye tıktınız? Yabancısı değiliz.

Neyin yabancısı değiliz? diye soruyor Bellejambe.

Hiçbir şeyin.

Neden yabancısı değiliz peki?

Çünkü daha önce buraya geldik.

Ben de mi?

Evet, sen de.

Ne zaman peki, diye soruyor Bellejambe, ne zamandı bu?

Büyük olasılıkla bu sabah.

Ben de mi?

Evet, sen de, ama başka bir sabah da olabilir, o kadar da emin değiliz. Hatırlamıyor musun?

Hayır, rüya görmüşsünüz siz.

Evet, diyoruz rüya gördük, ama başka şeyler vardı rüyamızda. Ve bizi nasıl uyandırdıklarını, rüyamızdan kopardıklarını anlatıyoruz. Bizi nasıl uyandırdıklarını hatırlıyor musun?

Hayır, diyor Bellejambe, beni uyandıran olmadı.

Tabii ki oldu. Yerin altındaydık, sadece bir ayağımız dışarıdaydı. Kısa süre sonra o da gömülecekti, çünkü kar yağıyordu. O sırada kapı vuruldu ve bizi rüyadan çekip aldı.

Kimdi o?

Kapıyı çalan adam. Ve şu civarda bir yerde ayakta dikildiğimiz sırada, diyor ve asalarımızla gelişigüzel bir alana işaret ediyoruz, bizi kapıdan çıkarıp kâselerin olduğu masaya götürdüler. Kâselerin hepsi bizim içindi ve hepsini de silip süpürdük.

Ben yoktum.

Nasıl yoktun?

Yoktum.

Yani bu her şeyi unuttuğun anlamına mı geliyor, diye soruyoruz ve ne demek istediğini aslında çok iyi biliyoruz. Tıpkı bizim gibi, diye düşünüyoruz, tıpkı! Aslında uykuda olduğumuzu unutup defalarca kendi kendimize, Hadi uyuyalım, uyuyalım! demiyor muyuz? Ya da uyanıkken, yürüdüğümüzü ya da yemek yediğimizi unutup rüya gördüğümüzü düşünüyoruz.

Ben hiçbir şeyi silip süpürmedim.

Silip süpürdün, sadece hatırlamıyorsun. Bize inanmak istemeyen çocuğu da mı unuttun?

Hangi çocuk?

Bizi samanlığın arkasına götüren çocuğu.

Neyimize inanmadı ki?

Kör olduğumuza.

Bana da mı?

Evet sana da.

Benim kör olduğuma inanmadı, öyle mi? diyor Bellejambe ve asasını yere vuruyor.

İnanmadı.

Çünkü çocuk her konuştuğunda ondan tarafa bakıyordun. Hatırladın mı şimdi?

Hayır, diyor Bellejambe, rüya görmüşsünüz.

Peki, diyor ve daha fazla konuşmuyor, pes ediyoruz. Bir kenara çekilip kendi kendimize, İnsan bu kadar az şey hatırlarken yaşıyor sayılır mı acaba? diye soruyoruz. Hele ki o sabah yaşanan şey, daha akşamına yaşanmamışa dönüşüyorsa. Şu kadarına şüphe yok: Öyle olsa şimdiye dek ne yazık ki çoğumuz ölmüştü.

Hey, Bellejambe, diye sesleniyoruz, neden hiç sesin çıkmıyor? Öldün mü yoksa?

Hayır, diyor Bellejambe, ölmedim daha.

Bizi duyabiliyorsun yani?

Evet, diyor, rüya görmüşsünüz.

Evet, ama sonra bizi uyandırdılar.

Beni uyandıran olmadı, diyor Bellejambe, ben uyanmadım.

Her neyse, diye geçiyor aklımızdan, sakin olduğu kadar sıradan ve aynı zamanda yorucu ve uzun bir yürüyüşün ardından şu an tekrar burada, büyük olasılıkla bu sabah olduğumuz yerdeyiz. Hiç değilse kendimizi oradaymış gibi hissediyoruz. Hey, diye sesleniyoruz, başka kimse var mı yoksa burada yalnız mıyız?

Eğiliyor ve kamburumuzu çıkarıyoruz, yok olmayı, toprağa gömülmeyi bekliyoruz, artık vakit tamam. Fakat yıkılmıyoruz, sadece dizlerimizin üzerine çöküyor ve aydınlanmaya ulaşmak için dua ediyoruz. TANRIM, diye düşünüyor ya da sesleniyoruz, biliyorsun ki bizler için de yaratmış olduğun şu dünyanı uzun zamandır göremiyoruz, öyle bir şey yap ki, bizler de, bizler de... Ama nasıl devam edeceğimizi bilmiyoruz, çünkü gitgide tutarlı bir biçimde uzun süre yakınmıyor ve dertlenmiyoruz.

Ripolus, diye sesleniyor ve bir kez daha ayağa kalkıp bir o yana bir bu yana yürüyoruz, çünkü sonuçta kök salmak da istemiyoruz.

Evet, diyor Ripolus, ne istiyorsunuz?

İstiyoruz ki... diyoruz.

Hiçbir şey, değil mi, diyor, hiçbir şey istemiyorsunuz?

Hayır, diyoruz, bilmek istediğimiz bir şey var. Sence burada bizden başka biri var mı? Bizi gören biri var mı?

Evet, diyor Ripolus, keşke karanlık olup olmadığını bilebilseydi insan.

Ne fark eder ki, diyor Malente, ha karanlık olmuş ha aydınlık, biri bakıyor mudur?

Sizce karanlık mı? diye soruyoruz.

Kim baksın ki, diye sesleniyor Bellejambe.

Birinin baktığını sanmam, diyor pek yakında ardımızda bırakacağımız Oyukgöz.

İyi de neden bakmasın?

Bakabilecek kimse yok burada da ondan, diyor Oyukgöz, yoksa cevap verirdi.

Hey, kimse var mı? diye sesleniyoruz, ama gerçekten de kimse yanıt vermiyor.

Ve yanıt almak için yeterince bekleyip de ses seda çıkmayınca asalarımızı uzatıp ahşap duvar boyunca adım adım ilerliyoruz. Önde Ripolus var, ardından da diğerleri gidiyor. Daha sonra emin olmak için duvarı ellerimizle yokluyoruz. Duvar pürüzlü ve soğuk. Tırnaklarımızla kazıyor, yumruklarımızla vuruyoruz ve üzerinde parmaklarımızı sokabileceğimiz büyüklükte boşluklar olduğunu fark ediyoruz. Sonra samanlığın bir köşesine ulaşıyoruz. Bir köşe, hiç değilse bir köşe! Durup nefesleniyoruz. Köşeye doluşuyoruz. Bir süre bu köşede durup tepiniyoruz.

Hey, diye sesleniyoruz, kimse yok mu?

Ve sonra, köşenin ve ahşap duvarın yanından ayrılıp samanlığın içlerine doğru ilerlediğimiz sırada samanlara denk geliyoruz. Saman, diyoruz, elbette saman olacak, kokusunu almıştık! Belki hayvanlar bile vardır, ama hiç sesleri çıkmıyor. Ama yürümeye devam edersek belki hayvanlara da rastlar, aralarına karışırız. Büyük olasılıkla geceyi geçirecekleri pozisyonu almış, yere uzanmıştırlar. Gerçi biz sadece samanın değil hayvanların da kokusunu alabiliriz. Tıpkı kendi kokumuzu da alabildiğimiz, kendimizi de hissedebildiğimiz gibi. Nasıl ki yukarıda nem, biraz aşağıda ateş ve toz, ortada... Her neyse, hâlâ hayattayız işte. Derken ansızın kahkahalarla gülmeye başlıyoruz, biz de şaşkınız. Dizlerimize kadar samanların içine batmış vaziyette uzun süre güldüğümüzü hissediyoruz; omuzlarımız, boğazımız, karnımız, hatta çoğu zaman hareketsiz olan bacaklarımız bile kahkahalarımıza eşlik ediyor. Başta sessizce herkes kendi kendine gülüyor, sonra topluca koro halinde gülmeye başlıyoruz. Ve gözyaşlarımızın yanaklarımızdan süzülüp boynumuzdan aşağı aktığını hissediyoruz.

Yani burada kimse yok mu? Son kez soruyoruz: Var mı yok mu?

Hayır, diyor bir ses samanlığın önünde.

Yanılmadık demek ki, diyoruz.

Yanıldınız, diyor, çünkü artık o da gidiyormuş.

Bizi buraya kapadın?

Evet.

Neden?

Karanlıkta yaralanmayasınız diye.

Hangi karanlık, gecenin karanlığı mı, samanlığınki mi?

Gecenin karanlığı.

Demek gece oldu, diye sesleniyoruz. Ve kendi sesimizden, Aynen, gece olmuş olmalı, dediğimizi duyuyoruz. Çünkü geceye seslendiğinde tınısı gündüzden farklıdır, samanlıkta olsan bile.

Şu an samanlıktayız değil mi?

Evet, samanlıkta.

Dün geceki samanlık mı?

Dün geceki samanlıkta.

Değil mi ya, diyoruz. Tahmin etmiştik. O zaman sen de sabahleyin şu kapıyı çalan adamsın?

Evet, sabahleyin.

Ve ona soruyoruz: Bizi neden uyandırdın?

Kapıyı çalan adam: Resminizi yapmak istiyorlardı da ondan.

Kahrolasıca, diyoruz, beklesen olmaz mıydı? Az kalsın kayboluyorduk.

Aynen, diyor kapıyı çalan adam, uyandırdım.

Ve biz, tablonun ortasındakiler muhakkak biz olacağız. Resmedildik mi?

Ve kapıyı çalan adam hızla uzaklaşırken: Evet, resmedildiniz.

Belçika'da bir Orta Çağ kasabasında, sabahın erken saatlerinde altı kör dilencinin uyuduğu ahırın kapısı çalınır ve kendilerinden resimleri yapılacağı için hazırlanmaları istenir. Fakat tıpkı körler gibi, bu haberi verenler de körlerin resimlerinin kim tarafından veya neden yapılacağını bilmemektedir. Böylece körlerin yürüyüşü başlar.

Belçikalı ressam Pieter Bruegel'in dünyaca ünlü *Körler Kıssası* (1568) tablosundan esinlenerek kaleme alınan *Körler Kıssası*'nda, tablonun yaratılış süreci, resmedilen altı körün bakış açısından, bu altı kör sanki yekvücutmuşçasına birinci çoğul şahıs ve şimdiki zaman kipiyle anlatılır.

Hofmann'ın romanı, Bruegel'in başyapıtı kabul edilen tablonun kurgusal yaratılış sürecini anlatırken mevcut grotesk üslubu bozmaz; üstelik absürt tiyatronun döngüsel, tekrarlı mizansen ve diyalog yapısını da kullanarak tabloyu âdeta yaşayan bir organizma haline getirir.

Gert Hofmann'ın kurmaca sanatının sınırlarını ustaca zorlayan eseri *Körler Kıssası*, Gül Gürtunca'nın Almanca aslından çevirisiyle...

"Mutlu azınlığa!"

9 786257 027298